

Masteroppgave i offentlig administrasjon

Fakultet for økonomi og samfunnsfag
Høgskolen i Agder - Våren 2007

Hvorfor er den politiske deltakelsen blant vietnamesere i Norge så lav?

Phuong Nguyen

Phuong Nguyen

Hvorfor er den politiske deltakelsen blant vietnamesere i Norge så lav?

Masteroppgave i Offentlig administrasjon

Høgskolen i Agder

Fakultet for økonomi og samfunnsfag

2007

Forord

Arbeidet med denne oppgaven går endelig mot slutten. Det har vært en lang prosess med mange opplevelser, men mest av alt har det vært spennende og ikke minst lærerikt på alle måter.

Imidlertid, denne oppgavens fremdrift ville ikke vært den samme uten min veileder Jan Thorsviks gode oppfølging. En bedre og mer engasjert veileder må en lete ekstra lenge etter! Tusen takk for mange gode, konstruktive forslag og hyggelige telefonsamtaler, Jan.

Mine tanker og hjerteligste takk går også til min kjæreste Sadegh som har vært min allsidige støttespiller hele veien, mentalt så vel som faglig. Håper jeg en dag kan gi deg like mye tilbake!

Min mor og nærmeste familie fortjener også en hjertelig takk for deres støtte i den utfordrende perioden.

En takk til mine venner som har vært tålmodige med meg i mine stressende stunder.

Til slutt vil jeg rette en stor takk til mine informanter og respondenter som har tatt seg tid til å svare og delta i dette prosjektet. Dere har vært til stor hjelp!

Phuong Nguyen

Oslo 30.05.2007

Innhold

1.	Introduksjon	1
1.1	Et bakgrunnsbilde	3
1.2	Hvem er innvandrerne og grove trekk ved deres politiske deltakelse	6
1.3	Kort historikk og fakta om vietnamesere	8

2.	Teoretiske tilnærminger, tidligere funn og forskning	11
2.1	Innledning	11
2.2.1	Ulike tilnærminger: demokrati, politiske ressurser og deltakelse i valg, organisasjon og politisk representasjon	11
2.2.2	Politiske ressurser og politisk deltakelse	12
2.2.3	Valgdeltakelse	13
2.2.4	Politisk representasjon	14
2.2.5	Organisasjonsdeltakelse	15
2.3	Hva påvirker deltakelsen?	16
2.3.1	Informasjon	16
2.3.2	Utdanning	17
2.3.3	Alder	20
2.3.4	Kjønn	21
2.3.5	Botid	22
2.3.6	Sysselsetting og inntekt	23
2.4	Analysemodell for politisk deltakelse	26
2.5	Hva forventes av spørreundersøkelsen og intervjuene?	27

3.	Metodiske tilnærminger og utfordringer	30
3.1	Innledning	30
3.2	Valg av design	30
3.3	Datainnsamling/kilder	31
3.4	Vurdering av reabilitet, validitet og generalisering	35

4.	Kartlegging av vietnamesiske organisasjoner og funn fra undersøkelsene	37
4.1	Innledning	37
4.2	Kartlegging av vietnamesiske organisasjoner	37
4.2.1	Hva karakteriserer innvandrerorganisasjonene?	38
4.2.2	29 lokale tiltak med statsstøtte på landsbasis	39
4.2.3	Ingen vietnamesisk forening registrert i Oslos liste	41
4.2.4	Innvandrerens Landsorganisasjon	42
4.2.5	Seks store organisasjoner	42
	- Det vietnamesiske buddhistsamfunn i Norge	43
	- Vietnamesisk barne- og ungdomsforening	44
	- Vietnamesisk studentforening i Oslo	45
	- Norsk – vietnamesisk senter	45
	- Vietnamesisk flyktingforening	47
	- Det vietnamesiske pastoralsenter	47
4.2.6	Trekk ved vietnamesiske foreninger og sammenligning med andre innvandrerforeninger	48
4.3	Er hypotesene sanne?	50
4.3.1	Hypotese 1	50

4.3.2	Hypotese 2	51
4.3.3	Hypotese 3	52
4.3.4	Hypotese 4	53
4.3.5	Overraskende funn	54
4.4	Hva påvirker motivasjonen blant vietnamesere?	56
4.4.1	Effekten av politiske styreformer	57
4.4.2	Politikk er urent – frykt for politikk	58
4.4.3	Takknemlighet overfor den norske stat	61
4.4.4	Konfusianismen og harmoni	62
4.4.5	Språket – en hindring	64
4.4.6	Forskjellige måter å delta på	65
4.4.7	Behov for en kollektiv stemme	66
4.4.8	Lite kunnskaper og behov for informasjon	67
4.5	Er politisk fremmedgjøring til stede?	70
4.5.1	Politisk likegyldighet	70
4.5.2	Politisk avmektighet	72
4.5.3	Subjektivt fjerne fra politikken	74
4.5.4	Partimistro	75
<hr/>		
5.	Relevansen av modell 2 og forslag til tiltak	77
5.1	Innledning	77
5.2	Gir høy organisasjonsdeltakelse økt valgdeltakelse og flere politiske representanter, og motiverer mange politiske representanter flere til å stemme?	77
5.2.1	Hvorvidt er påvirkningsforholdene til stede hos andre innvandrergupper?	78
5.3	Er vietnamesere en integrert eller en isolert gruppe?	81
5.4	Hvilke tiltak for økt deltagelse?	83
<hr/>		
6.	Konklusjon	87
<hr/>		
	Litteratur	91
	Vedlegg 1: Informasjonsskriv	95
	Vedlegg 2: Spørreskjema	96
	Vedlegg 3: Intervjuguide	98

Kapittel 1: Introduksjon

Temaet for denne oppgaven er å utforske vietnameseres politiske deltakelse i Norge. Dette skal gjøres ved hjelp av tre faktorer: valgdeltakelse, organisasjonsdeltakelse, og politisk representasjon. Organisasjonsdeltakelse og politisk representasjon sammen med valgdeltakelse mener jeg vil kunne gi oppgaven en dybde ved å analysere flere nivåer ved den politiske deltakelsen, som er individuelt, kollektivt og institusjonelt. Å delta i valg er en individuell måte å engasjere seg politisk på, og i tråd med tanken om ”én person én stemmeseddel” rår den enkelte myndige borger over en potensiell makt som bare de kan realisere ved hjelp av sin stemmeseddel. Ved å bruke stemmeretten vil en dermed få muligheten til å være med på politikkutformingen i landet. På den andre siden er den kollektive kanalen en alternativ måte å delta politisk på, og går som regel gjennom organisasjoner eller foreninger. Organisasjonskanalen kan i noen sammenhenger fungere som et mye mer effektivt pressmiddel mot staten eller andre maktsystemer, hvis organisasjonen er stor nok, har reell eller symbolsk makt. Den åpne kontakten mellom myndighetene og organisasjoner tilsier at vi har et korporativt system i Norge. Den tredje måten å delta politisk på er den institusjonelle kanalen, som er formell politisk representasjon i politiske organer som kommunestyre, bystyre og byråd. Disse karakteriseres som den politiske eliten.

Valget med å fokusere på vietnamesere kan begrunnes med at denne gruppen er blant de etniske minoritetsgrupper som står i en særskilt stilling i forhold til andre ikke-vestlige innvandrergupper i Norge. I perioden 1997 og 2001, altså mellom to stortingsvalg sank valgdeltakelsen dramatisk for denne gruppen, fra 60 prosent til 43 prosent. Denne nedgangen skjedde også hos andre innvandrergupper som chilenerne og pakistanerne, men forskjellen er at hos disse grupper gikk valgdeltakelsen opp igjen med ti prosentpoeng ved neste stortingsvalg i 2005. Det samme skjedde ikke med vietnameserne. De er dessuten en av de få grupper som ikke kan stille med noen kandidat i noen kommunestyre eller bystyre, på tross av stort antall og svært lang botid her i landet sammenlignet med andre innvandrergupper. Det er kun pakistanerne blant den ikke-vestlige befolkningen som kan skilte med lengre fartstid. Polakker og serbere og montenegrinere er andre innvandrergupper som ikke har noen representanter i politiske organer. Men dette kan muligens forklares med deres kortere botid. Selv om antallet

vietnamesere ikke teller mer enn i litt overkant av 18 000 (2006) personer i dag, og det i seg selv kan ikke sies å være et betydelig antall blant Norges befolkning på 4 mill, er det likevel påfallende, sammenlignet med andre etniske minoriteter, at antallet politiske representanter er lik null etter lang botid. Denne spesielle situasjonen i tillegg til vietnamesernes lave valgdeltakelse, får oss til å undres over hvorfor det står så dårlig til med politiske aktiviteter blant denne gruppen. Skyldes det at de ikke har nok kunnskaper om politikk, eller er de ikke interessert? Kan det være at de deltar i andre former for politikk? Eller er det fordi de føler en viss fremmedgjøring og avmakt i forhold til norsk politikk?

Oppgavens problemstilling blir dermed følgende: Hvilke faktorer bidrar til den lave politiske deltakelsen blant vietnamesere i Norge, og hva fremmer den?

Den lave politiske deltakelsen blant vietnamesere i Norge kan skyldes flere ting, og noen av dem vil sannsynligvis også gjenspeiles i andre ikke-vestlige innvandrergupper. Ligger det andre forklaringer bak vietnamesernes særegne politiske ståsted? Jeg ønsker i den forbindelse å finne mer ut om bakgrunnen for denne tendensen, om hvorfor det er så mange i denne gruppen som unnlater å bruke sin stemmerett. Det er dessverre ikke blitt forsket så mye på akkurat dette temaet blant vietnamesere her i landet, men blant ikke-vestlige innvandrergupper under ett. Slik at en del av årsaksforklaringene vil trekkes fra generelle funn som gjelder innvandrere fra ikke-vestlige land. Martinussens teorier og antagelser om sosial ulikhet, politiske ressurser og politisk medvirkning vil også være grunnlaget for en analyse av den politiske situasjon blant vietnamesere.

For å finne ut om det finnes en kollektiv mobilisering blant vietnamesiske innvandrere i dag, skal organiseringsdeltakelsen granskes nærmere. Vi skal også se om denne type deltakelse har noen positiv effekt på politisk representasjon og den individuelle deltakelsen stemmegivning, eller på det politiske engasjementet generelt. Jeg håper å få noen av svarene gjennom intervjuer med nøkkelpersoner i det vietnamesiske miljøet. Derfra vil jeg sannsynligvis være bedre i stand til å gi en helhetlig konklusjon vedrørende vietnamesernes politiske engasjement. I den grad det viser seg at dette engasjementet er særskilt mangelfullt, vil vi da ikke ha en politisk underklasse blant denne minoritetsgruppen? Og vil ikke dette i neste omgang skape en utfordring for det norske

demokratiet, særlig når mangfold og inkludering er temaer som staten er mer og mer opptatt av? Jeg skal i den forbindelse fremme noen forslag til statlige tiltak for snu den labre politiske tendensen blant vietnamesere. Her er det naturlig også å komme inn på hva som har blitt gjort tidligere.

Min hypotese er derfor at vietnamesere i Norge generelt møter en del barrierer i samfunnet som hindrer dem i å fungere på en politisk adekvat måte. Barrierer mot politisk aktivitet tar form når muligheter for politisk deltakelse i form av individuelle og kollektive ressurser ikke er til stede (Martinussen 1973:18). Dette skjer i dag ved at et stort antall vietnamesere fra førstegenerasjonsinnvandring ikke har tilstrekkelig norskkunnskaper og at de i liten grad føler at det norske valget eller norsk politikk generelt angår dem. I tillegg kan også kulturelle og historiske faktorer være en del av forklaringen. Jeg vil undersøke dette nærmere gjennom intervjuer.

1.1 Et bakgrunnsbilde

I det siste tiåret har det vært en synkende deltakelse i norske valg. Dagens unge er ikke like opptatt av politikk som den forrige generasjon var, leser vi ofte i avisene. De velger oftere andre aktiviteter fremfor å gå på politiske møter (Aftenposten.no 6.5.03). Studenter, som er folk med utdanning, burde stå i spissen for høy politisk aktivitet, skulle vi tro, er også blitt mindre aktive i studentpolitikk (Universitas 1.3.06). Og folk bestemmer seg mer og mer i siste liten, helst dagen før valgdagen. Tall fra Statistisk Sentralbyrå viser at ved stortingsvalget 2001 opplevde man den rekordlave deltakelsen siden 1927, på kun 75,5%. Kommunevalgene som alltid ligger 10 prosentpoeng lavere enn stortingsvalgene (Aardal 2002:13), hadde den laveste deltakelse siden 1920-årene, med vel 60 % deltakelse i 1999. En kan si at stortingsvalgene ikke har opplevd den store nedgangen som kommunevalgene har gjort siden 1960-årene (ibid.:69). I følge forskningen er årsakene til den dalende interessen for valgdeltakelse mange og varierende (ibid.:36).

Den lave valgdeltakelsen kan også registreres i andre vestlige land, slik sett er den ikke noe

særnorsk fenomen. I følge Lijphart har såkalte ”etablerte demokratier”¹ høyere valgdeltakelse enn andre land, og det typiske tallet ligger henholdsvis på 73 % og 58 %, men at disse tallene begynner å nærme hverandre (Purdam m.fl. 2001:11-12).

England er et av de landene som hører til etablerte demokratier der valgdeltakelsen har gått ned de siste tiårene både ved nasjonale og lokale valg (Purdam m.fl. 2001; Aardal 2002:12). Et slikt mønster har man også sett i Tyskland og USA de siste tiårene (Rudiger og Spencer 2003; Aardal 2002).

En kan si at valgdeltakelse har sine opp- og nedganger i verdenssammenheng. Mellom 1945 og 1990 var det en oppgang i valgdeltakelse, mens den etter 1990 har gått nedover. Men det er likevel vanskelig å måle demokratinivået i et land basert kun på valgdeltakelse, både fordi det finnes andre måter å ytre seg politisk på enn det å delta i valg, og fordi deltakelsesnivået tolkes forskjellig fra land til land (Aardal 2002:12-13).

Stemmerett, som i bunn og grunn er en individuell innflytelseskanal, kan også sees som et personlig anliggende fordi det er kun én stemme til hver person. Samtidig som man tar i bruk denne retten, deltar man også i valg, som sammen med andre samfunnsdeltakelser som samfunnsdebatter og representasjoner i lokale og politiske institusjoner, danner kjernen i det demokratiske samfunnet (Rudiger og Spencer 2003). Det er kanskje grunn til bekymring når disse ulike deltakelsesformene avtar, dersom en ser det i et deltakerdemokratisk lys. For ved siden av andre former for politisk engasjement, som deltakelse i lokale organisasjoner, samfunnsdebatter, eller politiske partier, eller det å støtte opp om en aksjon, en forbrukerboikott eller en underskriftskampanje, er valgdeltakelse utvilsomt en av de enkleste og raskeste former for politisk engasjement (Purdam m.fl. 2001). Den forutsetter derfor ikke mengder av individuelle ressurser som andre deltakelsesformer, eller gjør den det? Hvorfor er det da slik at noen grupper er flinkere enn andre til å benytte seg av denne kanalen? I de siste tiårene er det politiske engasjementet blant folk oftere knyttet til enkeltsaker, der en søker en raskere og mer effektiv måte å påvirke en bestemt sak på (Østerud m.fl. 2004).

¹ *Mature democracies*

De politiske partiene spiller fortsatt en viktig rolle i vårt politiske system, og det er en stor ulempe for samfunnet hvis færre og visse samfunnsgrupper ikke deltar i utformingen av avgjørelser som har betydning for deres liv og virke, spesielt hvor et levedyktig samfunn skal gjenspeile de ulike interesser i samfunnet. Og valgdeltakelse kan sies å være den viktigste kanal for å påvirke de ulike partienes program, tross sin enkle form og korte tidsbruk, fordi andre former for politisk aktivitet knyttes hovedsakelig til enkeltsaker der interessen er spesifikk. Men i likhet med de avtagende mønstre i partipolitisk medlemskap og aktiviteter, opplever en også at tilliten til partiene er blitt mindre (SSB). ”Valgflesk” og brutte valgløfter er begreper som blir mer og mer brukt om de politiske partiene. Partiidentifikasjonen er heller ikke den samme som før. Fordi partiene blir mer og mer like, er det vanskelig for velgerne å skille dem fra hverandre. Derfor er det også blitt slik at velgerne ”shopper” partier mer enn før, og bortimot 40 % bestemmer seg mot slutten av valgkampen (Aardal 2002). Lojaliteten og tilhørigheten til partiene er like mye som at stadig flere stemmer på den som scorer mest på mediatekke enn partiprogram, og ombestemmer seg gjerne oftere enn før. Aardal (2002) beskriver dette situasjonsbildet som at partiene ikke bare har mistet grepet om velgerne, men at de også har mistet grepet om sin ideologiske profil.

Sett i forhold til den internasjonale trenden, ligger ikke den norske tendensen i noen avvikende posisjon, men den er likevel synkende. I følge Martinussen (2003) står deltakerdemokratiet sterkere i dag enn for 30 år siden, det er flere i dag som deltar i andre typer politiske aktiviteter enn valg og partier. Han mener den politiske deltakelsen ikke er blitt mindre, men at den ytrer seg i alternative former. Dessuten svinger den politiske interessen. Det er færre som viser likegyldighet til politikken nå enn for 30 år siden. Funn fra undersøkelser viser at de lokale valgene fortsatt anses som mindre viktige i forhold til stortingsvalgene, men det er likevel færre i dag enn i 1971 som synes at valgene har lite betydning for kommunens aktiviteter. Et annet funn er at unge mennesker i mindre grad stemmer enn eldre mennesker, men at de i større grad deltar i enkeltsaker og andre politiske aktiviteter (Aardal 2002:86). Martinussen konkluderer derfor med at det politiske medborgerskapet i landet er ”stabilt lunken” (Martinussen 2003).

1.2 Hvem er innvandrerne og grove trekk ved deres politiske deltakelse

En innvandrer er i følge SSB:

1. en person født i utlandet og som har innvandret til Norge, eller
2. en person født i Norge, med begge foreldrene født i utlandet.

Disse utgjør til sammen det vi kaller for innvandrerbefolkningen.

Tabell 1. De 15 største gruppene i innvandrerbefolkningen.
1.januar 2001 og 1. januar 2006.

1. januar 2001			1. januar 2006	
1	Pakistan	23 581	Pakistan	27 675
2	Sverige	23 010	Sverige	23 489
3	Danmark	19 049	Irak	20 076
4	Vietnam	15 880	Danmark	19 179
5	Jugoslavia	15 469	Vietnam	18 333
6	Bosnia-Hercegovina	12 944	Somalia	18 015
7	Irak	12 357	Bosnia-Hercegovina	14 362
8	Iran	11 016	Iran	14 362
9	Tyrkia	10 990	Tyrkia	14 084
10	Storbritannia	10 925	Serbia og Montenegro	12 905
11	Sri Lanka	10 335	Tyskland	12 900
12	Somalia	10 107	Sri Lanka	12 560
13	Tyskland	9 448	Polen	11 864
14	USA	7 253	Storbritannia	11 031
15	Finland	6 776	Russland	10 351

Kilde: SSB

I 2006 opplevde man den sterkeste veksten i innvandrerbefolkningen noen gang², og tallet på innvandrerbefolkningen er nå³ på 415 300 personer, altså 8,9 % av Norges befolkning. Av disse kommer omtrent tre av fire fra ikke-vestlige land, som ut fra SSBs definisjon omfatter Asia med Tyrkia, Afrika, Sør-Amerika og Øst-Europa. Vestlige land defineres av SSB som nordiske land, Vest-Europa og Nord-Amerika, og disse utgjør i mindre antall. Det er flest førstegenerasjonsinnvandrere i landet, og disse teller i alt 341 800 personer, mens andre generasjon teller 73 500 personer. De største innvandrergruppene kommer fra Pakistan, Sverige,

² www.ssb.no/emner/02/01/10/innvbef/

³ 1.1.2007 (SSB)

Irak og Danmark. De fire største ikke-vestlige innvandrergруппene kommer derimot fra Pakistan, Irak, Vietnam og Somalia. Hovedandelen av ikke-vestlige innvandrere kom til landet etter at det ble innført innvandringsstopp i 1975. I følge SSB ventes det sterk vekst i innvandrerbefolkningen i årene fremover. I løpet av de senere årene har man sett en særlig tiltrekning av minoriteter med ikke-vestlig bakgrunn mot de sentrale strøkene og storbyer, og Oslo har blitt den store magneten. Bosettingstettheten har derfor gått kraftig opp her, særlig i bydelene Gamle Oslo, Søndre Nordstrand og de i Oslo øst med en tetthet på 30 % til 40 %, i motsetning til de med lavest prosentandel Vestre Aker og Ullern (SSB, Oslo kommune, NSD). Oslo er dermed blitt den mest fargerike eller flerkulturelle byen i landet. Her har nå hver fjerde borger bakgrunn som innvandrer (131 000 personer). Dette tilsvarer litt over en tredjedel av innvandrerbefolkningen.

Den politiske deltakelsen blant innvandrerne varierer når det gjelder typer deltakelse og mellom gruppene, hovedsakelig mellom ikke-vestlige og vestlige, og innad i disse gruppene, mellom kjønnene og de som har statsborgerskap og de uten (Predelli 2006:17). Hvorfor er det så store sprik mellom de ulike innvandrergруппene? Hvorfor er det slik at jo mer konsentrert en innvandrergруппe bor, jo bedre slår det ut på valgdeltakelsen? Og er det sikkert at valgdeltakelsen vil bli høyere hvis vi får flere representanter med ikke-vestlig bakgrunn inn i flere beslutningsorganer?

Når vi ser på hvordan velgere med ikke-vestlig bakgrunn stemmer, ser vi at deres stemmegivning heller mer mot venstresiden. Sett i lys av partienes gradvise konvergering mot sentrum i den politiske skillelinjen, blir det etter hvert kanskje vanskeligere for disse velgere å bestemme seg, siden de aller fleste av de nyankomne med stor sikkerhet ikke vil ha fått med seg det vesentligste ved den norske politiske historikken, vil noen forskere hevde (Aardal 2002). Men burde det være en nødvendighet for å delta i valg, eller for å stemme på riktig parti, for den saks skyld? Det er grunn til å tro at en ikke trenger all den historiske kunnskapen om norsk politikk for å delta i valg, men en trenger absolutt gode norskkunnskaper for å stemme riktig! Her ville ekspertisehjelp til å skille mellom de ulike partiene og deres ideologi sikkert blitt tatt imot med åpne armer blant disse grupper, og det samme kan sikkert sies om mange etniske nordmenn.

Debatten om et eget innvandrertparti har versert lenge blant innvandrertpolitikere. Partiet skal i hovedsak tale innvandrernes sak, hovedsakelig innvandrere fra ikke-vestlige land. Dette ønsket

må være sterkt blant disse politikerne siden debatten har kommet tilbake den siste tiden (Fædrelandsvennen 6.9.06). I høsten 2006 ble det som et ledd av dette stiftet et eget innvandrerp parti i Oslo, kalt Innvandrerp partiet⁴. Stifteren er Mohan Singh Varma og har lang erfaring med politikk i Oslo, og han har vært innom de fleste politiske partier. Hans mål er å stille liste i byen ved kommunevalget høsten 2007⁵. Men er et slikt parti virkelig ønskelig blant innvandrerbefolkningen selv? Vil det bidra til å øke valgdeltakelsen for denne? Og vil innvandrerne være tjenlig med et slikt parti, eller vil det virke mer mot sin hensikt? For eksempel bidra til mer markerte skiller mellom innvandrere og befolkningen som helhet. Det er ingen tvil om at et innvandrerp parti vil være av svært kontroversiell karakter. Jeg vil imidlertid ikke gå nærmere inn på denne problemstillingen, men den er et interessant tema for videre forskning.

1.3 Kort historikk og fakta om vietnamesere

Jeg skal her presentere noen relevante opplysninger om vietnamesere i Norge.

Vietnameserne utgjør i dag den femte største innvandregruppen i Norge. Flertallet er førstegenerasjonsinnvandrere, og de aller fleste kom hit som flyktninger etter Vietnam-krigen i 1975. Familiegjenforente utgjør en mindre andel. FN's høykommissær for flyktninger har vært den viktigste kanalen for de vietnamesiske båtflyktningene som har kommet hit som kvoteflyktninger eller overføringsflyktninger (4240 per 1.1.2002).

Andre generasjonsvietnamesere er i dag mange, men de er fortsatt unge. 84 % er under 15 år (1.1.2003).

En stor del av vietnameserne som har kommet til landet er katolikker mens resten kan sies å være buddhister. Grunnen til at det er mange katolske vietnamesere her i forhold til prosentandelen i Vietnam, er at relativt mange katolikker flyktet fra det kommunistiske regimet i landet sammenliknet med befolkningen for øvrig. Vietnamesere er et nokså homogent folkeslag, men en andel av innvandrerne her har kinesisk-vietnamesisk bakgrunn. Disse er ofte buddhister.

Religionen er et viktig knutepunkt for vietnameserne, slik at religiøse plasser som kirker og

⁴ www.vg.no/pub/vgart.hbs?artid=128621

⁵ www.vg.no/pub/vgart.hbs?artid=128621

templer er viktige samlingssteder. I mange sammenhenger fungerer disse møteplassene også som sosiale arenaer der bekjentskaper kan opprettholdes eller opprettes.

Tilknytning til hjemlandet varierer mellom de eldre og de yngre. Noen av de eldre vender tilbake til Vietnam etter hvert, mens av de som bor her drar mange på besøk og sender penger til sin familie i Vietnam.

Noen viktige fakta om vietnamesernes situasjon i Norge i dag:

1. Bor spredt i Sør-Norge. Det bor flest vietnamesere i Oslo, Akershus, Østfold, Rogaland, Hordaland og Vest-Agder. Ellers kan man finne innvandrere fra Vietnam i alle landets kommuner, men færrest i Sogn og Fjordane og i de nordlige fylkene.
2. Har videregående skole som høyeste fullført utdanning, dette gjelder svært stor andel av de mellom 30 og 44 år. Fra samme aldersgruppe har kun 12,8 % høyere utdanning fra høyskole eller universitet (2001). Dette tallet er lavt i forhold til både innvandrere som helhet og ikke-vestlige innvandrere spesielt. Samme andel har fullført grunnskole som høyeste utdanning, mens en lavere andel har ingen fullført utdanning. Sammenlignet med den yngre skaren av vietnamesere, har denne en klart større andel i høyere utdanning. For de yngre mellom 19-24 år fra førstegenerasjonen er dette tallet på 24,1 % (2000), mens tallet er enda høyere for andregenerasjonsvietnamesere (37,1 %). De yngre vietnamesere ligger klart foran i høyere utdanning sammenlignet med sine forgjengere og sine jevnaldrende fra innvandrerbefolkningen.
3. Har høy arbeidsdeltakelse. Mellom 1991 og 2001 hadde arbeidstakerandelen et hopp fra 27,9 % til 52,9 %, mens det for hele innvandrerbefolkningen var kun på under 10 % i samme periode. Vietnamesiske menn har et relativt høyere arbeidstakerandel enn vietnamesiske kvinner, forskjellen er på 12,1 % per 2001, noe som er litt høyere enn for innvandrerbefolkningen samlet og innvandrere fra Asia.
4. Har høyere gjennomsnittsinntekt enn andre innvandrergrupper og langt over gjennomsnittet for innvandrere fra asiatiske land. Tallene er målt for par. Sammenlignet med andre innvandrergrupper, mottar en noe høyere andel vietnamesiske innvandrere arbeidsledighetstrygd enn gjennomsnittet, mens andelen er langt lavere når det gjelder mottakelse av sosialstønning.

5. Har lav valgdeltakelse blant de med norsk statsborgerskap. Ved f.eks. lokalvalget i 2003 hadde innvandrere med norsk statsborgerskap fra Vietnam en valgdeltakelse på kun 30 %, noe som var lavere enn gjennomsnittet for ikke-vestlige innvandrere med norsk statsborgerskap som var på 36 %, og enda lavere enn hele innvandrerbefolkningen med norsk statsborgerskap med 41 % valgdeltakelse.
6. De fleste har norsk statsborgerskap, det vil si ni av ti (2003).
7. Er en av innvandrergroppene som har bodd her lengst, fire av fem har bodd i Norge i minst ti år. 44 % har bodd her i minst 15 år, og 24 % har bodd her siden før 1983, mens det er en mindre andel som har bodd i Norge i mindre enn ti år.
8. De fleste kom til landet i perioden 1978 til 1982, etter det holdt tallet seg stabilt frem til 1994 med 450-550 nyinnflyttere årlig. Men fra 1994 til 2000 ble det årlige tallet redusert til ca. 200, for igjen å øke noe fra 2001 til 2002.

Kapittel 2: Teoretiske tilnærminger, tidligere funn og forskning

2.1 Innledning

I dette kapitlet skal jeg legge frem ulike tilnærminger til demokrati, politisk deltakelse og ressurser, og deretter undersøke hva som tidligere er blitt studert om temaet valg- og politisk deltakelse blant vietnamesere og andre innvandrergupper. Funn og resultater fra disse undersøkelsene vil danne grunnlag for min videre forskning.

2.2 Ulike tilnærminger: demokrati, politiske ressurser og deltakelse i valg, organisasjon og formell representasjon

2.2.1 Demokratiperspektiv

Ut fra et demokratisk perspektiv bør borgerne kunne påvirke politiske beslutninger som berører dem selv. Men sannsynligheten for politisk innflytelse forutsetter deltakelse (Predelli 2003:40). Dette synet står som utgangspunkt for denne studien, i tillegg til antakelsen om at folkestyre betinger et ikke altfor stort gap mellom ulike samfunnsgrupper når det gjelder politiske aktiviteter (Martinussen 2003:5). Deltakerdemokratiet, en ide om at folkestyre skal defineres ut fra folks deltakelse i politiske beslutningsprosesser og maktutøvelser (ibid.), har styrt valget av de avhengige variablene i denne oppgaven, som er politisk representasjon, valg- og organisasjonsdeltakelse. Vi vet at borgere med vietnamesisk bakgrunn deltar i liten grad i den politiske prosessen, derfor er denne studien opptatt av å finne årsaker til hvorfor de ikke fullt ut utnytter de formelle kanaler staten har lagt opp gjennom politiske valg og representasjon, og den uformelle organisasjonskanalen (Predelli 2003).

Fra nasjonale undersøkelser i Norge er det blant annet funnet indikasjoner på at organisering og utdanning spiller positivt inn på den politiske selvtilliten, altså følelsen av at det nytter å påvirke, som er en viktig egenskap for engasjement i denne typen demokrati (ibid:6). I skyggen av denne demokratiide har også samtaledemokratiet dukket opp som et interessant funn fra min spørreundersøkelse. Denne legger vekt på folks engasjement i offentlige, politiske debatter og samtaler, som springer ut fra politisk interesse, og som økes med utdanning og

organisasjonsmedlemskap (ibid:5-6).

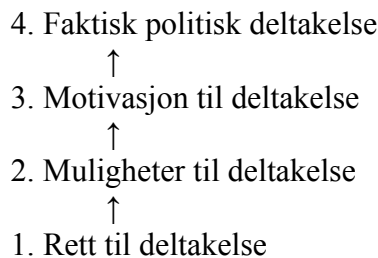
2.2.2 Politiske ressurser og politisk deltakelse

Politiske ressurser refereres til som ”*alle personlige forhold som setter samfunnsborgeren i stand til politisk medvirkning*”(Martinussen 1973:18). Det er her snakk om individuelle ressurser, som ”*tid, penger, posisjoner, prestisje, utdanning*”, og kollektive ressurser som ”*politiske og sosiale rettigheter, eksistens av politiske organisasjoner i lokalsamfunnene, utdanningsmulighet, massemediatilgang, fysisk kommunikasjonsmulighet, o.l*” (ibid.). Hvis tilgangen til disse muligheter på en eller annen måte er hindret eller er mangelfulle, vil en kunne snakke om barrierer.

Men det er likevel viktig å være klar over at selv om politiske ressurser er en forutsetning for politisk deltakelse, og denne igjen er en forutsetning for politisk innflytelse, er det ingen automatikk i disse leddene. Slik at vi kan forvente en viss politisk innflytelse av politisk deltakelse, enten direkte eller indirekte, men at graden av dette betinges av ulike faktorer (Martinussen 1973:39). For eksempel vil en som er økonomisk overlegen ha større sjanser til politisk innflytelse enn den økonomisk underlegne, på tross av at begge deltar i noenlunde lik grad av politisk aktivitet (Martinussen 1973). Ut fra denne type tankegang kan en kanskje finne forklaringer på den mer og mer kjente observasjon at høyere sosial posisjon gir mer effektiv politisk aktivitet (ibid.). Med dette som bakgrunn trekker Martinussen den konklusjon at ”*det eksisterer en systematisk ulikhet både i adgangen til å initiere og øve innflytelse over offentlige avgjørelser, og i tilgangen på politiske ressurser*”. Dette bidrar i sin tur til at ”*de som er økonomisk og sosialt underprivilegerte, også er intellektuelt og holdningsmessig mindre i stand til effektiv politisk deltakelse, og har færre muligheter til å endre sine livsvilkår ved å øve politisk innflytelse*”. En snakker dermed om grad av politisk maktesløshet og fremmedgjøring som følge av lagdeling i samfunnet. Med utgangspunkt i dette skal jeg undersøke om det eksisterer en slik ulikhet og ressursmangler blant vietnamesiske innvandrere i det norske samfunnet i dag. For eksempel har tidligere forskning fra 1997 påpekt at språkbarrieren er den viktigste forklaringen for innvandrerkvinnens lave politisk deltakelse, som også omfattet vietnamesiske kvinner

(Predelli 2006:17).

Teorien om politisk deltakelse kan dermed oppsummeres i en såkalt trappetrinnsmodell. Kort beskrevet går denne modellen ut på at for at en skal kunne delta i politiske aktiviteter, må en passere fire trinn, der det første er like rettigheter til å delta, det andre er anledning til å delta, det tredje er motivasjon til å delta, og siste trinn er døren til politisk aktivitet. Alle trinnene er forbundet med hverandre, slik at neste trinn i modellen forutsetter at det foregående er oppfylt, samtidig som at det forutsettes å være barrierer for å nå opp til neste trinn. Denne antakelsen kan f.eks. illustreres slik:

Oppgavens hensikt blir dermed å utforske trinn to og trinn tre, nemlig hvilke ressurser eller barrierer som påvirker den politiske deltakelsen til vietnamesiske innvandrere.

2.2.3 Valgdeltakelse

Det er blitt forsket en del på innvandrenes valgdeltakelse ved lokale valg både i Norge og Danmark, og resultatene i begge land viser at den gjennomsnittlige valgdeltakelse for ikke-vestlige innvandrere har vært betydelig lavere enn den for etniske nordmenn og dansker (Bjørklund og Berg 2005; Togeby 2000). For eksempel lå deltakelsen på 41 % for innvandrerbefolkningen samlet ved lokalvalget i 2003, der vestlige innvandrere hadde en deltakelse på 64 %, mens den for ikke-vestlige innvandrere var på kun 36 % (Bjørklund og Berg 2005:182). Vi ser at innvandrere fra ikke-vestlige land også har gjennomgående lavere valgdeltakelse i forhold til vestlige innvandrere. Innad i de ikke-vestlige innvandrerguppene er det også forskjeller. Noen innvandrergupper har en valgdeltakelse helt nede i 20 %, mens andre kan utvise dobbelt å høy deltakelse. Dette har blant annet sammenheng med botid,

bosettingstetthet (ghettoisering) og organiseringsgrad (Bjørklund og Kval 2001; Togeby 2000). Jo lengre botid, større bosettingstetthet og organiseringsgrad, desto høyere valgdeltakelse. Pakistanere er blant de innvandrergupper som har høyest valgdeltakelse, og dette skyldes i stor grad høy organiseringsgrad og mobilisering (Bjørklund og Kval 2001). I en dansk studie gjort blant etniske minoritetskvinner fant man at disse kvinnenes deltakelse i politiske valg var blant annet påvirket av utdannelse, fast arbeid, statsborgerskap, botid og bruk av medier; men at det også innenfor samme etnisk tilhørighet var store variasjoner (Togeby 2000).

2.2.4 Politisk representasjon

Politisk representasjon eller representasjon i formelle beslutningsorganer er en form for institusjonell deltakelse. Denne formen kan blant annet sikre en effektiv politisk deltakelse for etniske minoriteter, i tillegg til at den fungerer som en innflytelseskanal, eller øker sjansen for å påvirke beslutningsprosessen (Rasch 2004:151). På landsbasis sitter det i dag altfor få representanter med ikke-vestlig bakgrunn i beslutningsorganer, lokalt, regionalt og nasjonalt. For eksempel er det mange innvandrergupper som er underrepresentert i kommunestyre. Dette gjelder for eksempel irakere, somaliere og marokkanere (Aalandslid og Tronstad 2005). Noen grupper er ikke representert i det hele tatt, som i tilfellet med vietnamesere, polakker og serbere og montenegrinere (ibid.). I motsetning til dette er andre overrepresentert, eksempelvis pakistanere og iranere i kommuner der deres antall er stort (Aalandslid og Tronstad 2005).

Forskning viser at det er en positiv sammenheng mellom organisasjonsmedlemskap og valgdeltakelse, og man antar at en slik sammenheng også finnes mellom politisk representasjon og valgdeltakelse (Bjørklund og Kval 2001). Ghettoisering åpner også opp for personstemmegivning (Bjørklund og Kval 2001).

2.2.5 Organisasjonsdeltakelse

Ved et politisk medborgerskap er samarbeidet mellom organisasjoner og staten et viktig forhold

(Predelli 2003:55). Organisasjonsdeltakelse er dermed en viktig kanal for innflytelse, sammen med valgdeltakelse og formell politisk representasjon (Predelli 2006:18). Denne er blant deltakelsesformer som kan enten virke utfyllende på valgdeltakelsen eller fungere som et alternativ, men den kan kun til en viss grad utfylle eller kompensere for formell politisk representasjon (ibid:19). Et aktivt organisasjonsmedlemskap kan styrke den politiske kompetansen og politiske aktiviteter, fordi medlemmene får muligheten til å praktisere deltakelse (Almond og Verba 1965:256). Organisasjoner kan med andre ord fungere som lærende institusjoner for rekruttering til det politiske liv (ibid.).

Organisasjoner gir også næring til kollektivet og samholdet i samfunnet, noe som også virker positivt inn på politiske beslutninger (Predelli 2006:19). Å være tilknyttet en eller annen form for organisasjon, utgjør sammen med utdanning, de viktigste individuelle ressurser for politisk aktivitet, er Martinussens (1973) antakelse. Fordi når en er tilknyttet en organisasjon, er en samtidig også knyttet til et sosialt nettverk, som i sin tur er en viktig informasjons- og innflytelseskilde. En antakelse om å øke innvandrernes sjanse for politisk deltakelse og dermed et inkluderende samfunn, er i denne sammenheng mobilisering og organisering av marginaliserte grupper, som må legges til rette eller utøves ved press (Siim 2004:13). Organisasjonsdeltakelse er dermed en viktig kanal for politisk innflytelse, som vietnamesere i Norge bør benytte seg mer av, hvis de ønsker medvirkning i politikken.

En antakelse er at dører for organisasjonsdannelse og politisk mobilisering åpnes når andelen innvandrere krysser en viss terskel, og at "ghettoisering øker deltakelse blant ikke-vestlige innvandrere" (Bjørklund og Kval 2001). Sett i lys av dette, burde vietnamesere som den femte største innvandrergruppen i Norge, ha gode muligheter for å delta ytterligere i den politiske prosessen. Oslo, som vi har sett, er byen med høyest andel ikke-vestlige innvandrere. Ved lokalvalget i 1999 var 60 % av alle innvandrerne i Oslo ikke-vestlige, mens vestlige innvandrere var i samme antall utenfor Oslo (Bjørklund og Kval 2001: 23). Statistikken fra 1995 bekrefter samtidig den antatte påstanden. Ved dette valget var det nemlig slik at velgere fra ikke-vestlige land i Oslo hadde en høyere valgdeltakelse enn resten av landet, men en slik tendens var ikke til stede blant vestlige innvandrere (Bjørklund og Kval 2001).

Dette deltakelsesmønsteret står Norge ikke alene om. Studier gjort i Danmark og England viser også at konsentrasjonen av etniske minoriteter øker deres politiske deltakelse. Innvandrere med indisk bakgrunn som utgjør 24 prosent (2001) av innvandrerbefolkningen er den største etniske minoritetsgruppen i England, dernest er det pakistanerne og det karibiske folk som utgjør henholdsvis 17 og 13 prosent. Her ser vi at den høye andelen også gir utslag i høyest valgdeltakelse blant indere, men ikke for pakistanere eller karibiere (Purdam m.fl. 2001). I Danmark har man også funnet at valgdeltakelsen øker med innvandrerettheten, og dette stemmer for eksempel med somaliere i Århus (Togeby 2000).

2.3 Hva påvirker deltakelsen

Denne delen av kapitlet tar for seg de individuelle og kollektive goder eller ressurser individet har eller trenger til å utøve politisk deltakelse. Det vil være vanskelig for individet å delta dersom en eller flere av disse forutsetninger er manglende eller ufullstendige. Det er også trukket inn forskning og tidligere funn om ikke-vestlige innvandrere som jeg antar også kan ha overføringsverdi for vietnamesere. Denne delen tilsvarer trinn to i Martinussens trappetrinnsmodell.

I det følgende vil jeg redegjøre for og analysere disse faktorene som hver for seg eller sammen kan danne grunnlaget for politisk deltakelse: informasjonstilgang, utdanning, alder, kjønn, botid, og sysselsetting og inntekt.

2.3.1 Informasjon

Tilgang til media eller informasjon er en ressurs som jeg antar at mange innvandrere med ikke-vestlig bakgrunn ikke rår over, noe som dermed også gjelder innvandrere med vietnamesisk bakgrunn. Dette gjelder kanskje først og fremst for den eldre eller første generasjonen, eller nykommere. Det er mange grunner til dette. For å få tilgang, er det vanlig enten gjennom arbeidsplassen eller gjennom skolen og studiesteder en tilhører, og da regnes man som ganske språkkyndige eller til en viss grad integrerte som sådan. Men er man ikke tilknyttet noen av disse

formene, da er mulighetene enten gjennom offentlige instanser, som aetat eller bibliotek, eller ved mer private sfærer. Tilgang til informasjon skjer som oftest gjennom aviser, tidsskrifter, blader og internett, eller tv og radio, som er mer tilpasset privat bruk. Eller det kan skje gjennom bekjente. Data forteller oss at det er de eldre og de unge som har tendens til å la være å stemme (Bjørklund og Kval 2001) både i hele landet generelt, men også blant innvandrerne. Hos de eldre og den første generasjonen, er det lett å tenke seg at dette er tilfelle, siden språket er en stor barriere. I kraft av sin høye alder og i kraft av situasjonen som nyankommer til landet, vil det være mer utfordrende for disse to gruppene å tilegne seg et nytt språk. Men nå er det slik at en stor del av vietnamesere her i landet ikke er noen nykommere, likevel strever de med det norske språket og informasjonstilgangen er derfor ikke helt tilstrekkelig. Språk er noe jeg vil komme tilbake til senere i oppgaven. Imidlertid har internett ført med seg positive nyheter for vietnamesere verden over. I de siste årene er det blitt mulig å høre nyheter på vietnamesisk gjennom flere nettsider, der BBC som også kringkaster på flere språk, sammen med amerikanske og franske radiokanaler har blitt stadig mer populære, særlig blant den eldre vietnamesiske befolkningen og de med begrenset norsk- og engelskkunnskaper. Spørsmålet blir da om det ikke holder å få informasjon på vietnamesisk, så lenge en blir oppdatert på hva som skjer i verden. Norsk språk blir da noe relativt i forhold til målet, som er å bli informert. Men på den andre siden har vi mange gode grunner til at det norske språket bør være et viktig element, som følelsen av nærhet til det lokale og til systemet, kravet til språk i andre samfunnsområder, osv.

Den manglende språkkunnskapen utenom morsmålet kan derfor føre til at tilgangen til informasjon blir svært begrenset for de det omfatter, dermed blir også forståelsen og evnen til generell politisk deltakelse i lik grad begrenset, med mindre en deltar i vietnamesiske organisasjoner eller ikke er politisk interessert. Men det er ikke avgjort at lite informasjons- eller massemediatilgang nødvendigvis resulterer negativt, dette kan kanskje kompenseres ved organisasjonsdeltakelse eller ”ghettoisering”.

2.3.2 Utdanning

Vi vet at den norske befolkningen har opplevd store endringer i utdanningsnivået i løpet av de siste 30 årene, antall som tar høyere utdanning har økt betydelig med flere års differanse. Og

utdanning som vi vet, har svært mye å si for den politiske medvirkningen, fordi den påvirker vår evne og motivasjon til å delta (Martinussen 2003). Likevel er det viktig å være klar over forskjellen på utdanning og kunnskap, vil Martinussen (ibid.) fortelle oss. Selv om den økte utdanningen har gitt oss mer kunnskaper, og bidratt til mer politisk deltakelse og mindre sosial ulikhet i politisk engasjement, vil det ikke være helt riktig å si at den nye typen kunnskap har erstattet de særegne kunnskaper og det politiske engasjement knyttet til de tradisjonelle yrker i Norge tidligere, som gårdsbruk, fiskeri og industri (ibid.). Med andre ord vil det kanskje si at ny og bred kunnskap ikke nødvendigvis er bedre enn lite spredt, og spesialisert kunnskap, i betydningen for det politiske engasjement.

I følge Bjørklund og Kval (2001: 46) er det klare sammenhenger mellom nasjonalitet, utdanning og valgdeltakelse, og man finner også store variasjoner i utdanningsnivå og deltakelsesnivå blant innvandrere i Norge. Variasjonen kan kategoriseres ut fra aldersgruppe, landbakgrunn og kjønn (Rogstad 2004). Det er relativt få innvandrere med høyere utdanning i Norge, men det finnes en rekke folkegrupper som har mer utdanning enn gjennomsnittet i Norge. Blant disse kan det nevnes indere, filippinere og chilenerne. De mulige forklaringene på at det er få relative innvandrere med høyere utdanning er for det første at mange av disse ikke starter på høyere utdanning etter endt videregående skole. For det andre er det få som begynner på videregående skole. For det tredje er det flere av de som påbegynner videregående skole som ikke fullfører (ibid). Dette på tross av at man har økt satsingen på dette området, for eksempel gjennom prosjektet MIFA der staten har siktet mot å rekruttere flere ungdommer med innvandrerbakgrunn til høyere utdanning (SSB). Pr. 1.oktober 2003 var for eksempel andelen ikke-vestlige innvandrere over 16 år som hadde fullført høyere utdanning på 16 prosent, noe som er lavere enn for etnisk norske som lå på 22 prosent (Rogstad 2004).

Utdanningsnivået blant vietnamesere i Norge er todelt. Førstegenerasjonsvietnamesere har gjennomsnittlig lav utdannelse, mens andre generasjon tar høyere utdannelse i Norge.

Generelt har innvandrere fra Vietnam i alderen 30-44 år lav høyere utdanning, med videregående skole som høyeste fullført utdanning. Dette tallet er betydelig høyere enn gjennomsnittstallet for innvandrerbefolkningen i samme alderskategori.

Tabell 2. Personer 30-44 år, etter høyeste fullførte utdanning, kjønn, innvandringskategori og landbakgrunn. 2001. Prosent

Kjønn, innvandrings- Kategori og landbakgrunn	I alt	Uoppgitt	Ingen fullført utdanning	Grunn- skolenivå	Videregående- skolenivå	Universitets- og høyskole- nivå. Kort	
						Universitets- og høyskole- nivå. Lang	
Alle i Norge	1 009 966	2,8	0,1	8,7	58,3	23,1	6,9
Innvandrerbefolkningen	89 302	20,9	1,6	10,9	39,7	18,8	8,1
Vietnam i alt	4 465	7,8	3,2	13,9	62,2	9,3	3,5
Kvinner	2 059	10,1	4,1	18,9	56,6	8,1	2,2
Menn	2 406	5,9	2,4	9,6	67,0	10,3	4,7

Kilde: Lie 2004:29

Men når det kommer til høyere utdanning i samme alderskategori, det vil si fra universitet og høyskole, ligger vietnamesere langt bak i forhold til Norges befolkning og innvandrerbefolkningen. Blant den yngre skaren av vietnamesere, de i alderen 19-24 år, har førstegenerasjonsvietnamesere ikke uventet lavere universitets/høyskoleutdanning enn vietnamesere av annen generasjon. Forskjellen er på 13 %. Dette har uten tvil mye sammenheng med botid, mener jeg. Det som for meg er oppsiktsvekkende, men ikke helt overraskende, er at unge vietnamesere overgår andre innvandrerungdommer i høyere utdanning.

Tabell 3. Deltakelse i høyere utdanning blant personer i alderen 19-24 år, etter kjønn. Innvandrerbefolkningen i alt og innvandrere med vietnamesisk bakgrunn. 2000. Prosent

Landbakgrunn	Førstegenerasjons- Innvandrere			Født i Norge av to utenlandsfødte foreldre		
	I alt	Menn	Kvinner	I alt	Menn	Kvinner
Innvandrerbefolkningen	12,7	11,5	13,7	20,9	18,7	23,3
Vietnam	24,1	26,0	22,3	37,1	33,7	40,9

Kilde: Lie 2004:30

Generelt sett kan en si at det har vært en økning i deltakelsen i høyere utdanning for ikke-vestlige innvandrere, spesielt gjelder dette for førstegenerasjonsinnvandrere mellom 19 og 24 år fra Kina og andregenerasjonsinnvandrere fra Vietnam og Pakistan. Det er nærmest snakk om en fordobling for disse to siste gruppene (Daugstad 2005).

I følge Martinussen er utdanning ved siden av organisering, den viktigste personlige ressurs til politisk aktivitet (Martinussen 2003). Dette gir oss grunn til å tro at den politiske deltakelsen blant den vietnamesiske befolkningen har større sjanse til å utvikle seg i takt med den yngre skaren vietnamesere, på grunn av deres høye andel i høyere utdanning. Utdanning mener jeg derfor vil spille en viktig rolle i den politiske deltakelsen blant annen generasjon vietnamesere i fremtiden, enn om ikke den viktigste, fordi utdanning er en kumulativ prosess der adgang til andre viktige samfunnsområder vil gå lettere. Som situasjonen er nå, har vi mange unge vietnamesere som fortsatt er under utdanning, noe som tilsier at den viktige kunnskapsbyggingen i alle fall er i gang for å få til en mer vellykket politisk deltakelse.

Vi ser i dag imidlertid et annet deltakelsesmønster blant unge ikke-vestlige innvandrere. Disse stemmer i mindre grad enn sine foreldre. Skyldes dette effekten av generasjon eller livssyklus? Og dersom utdanning er en viktig politisk ressurs, burde vi da ikke se en høyere valgdeltakelse her også? Men i stedet har vi altså her den motsatte tendensen. Er det fordi de unge deltar i andre typer aktiviteter? Dette vil vi se nærmere på under avsnittet om historisk betydning. Uansett kan ikke utdanning være en hovedfaktor i å forklare de ulike tendenser knyttet til alder, men for gruppen som helhet. Vi bør derfor se på andre faktorer i tillegg til utdanning, for å finne årsaken til den lave valgdeltakelsen, organisasjonsdeltakelse og politisk representasjon.

2.3.3 Alder

Unge velgere er som kjent befolkningsgruppen som har lav valgdeltakelse, denne ligger rundt 20 prosentpoeng lavere enn befolkningen ellers. Siden 1980-tallet har valgdeltakelsen gått tilbake for hele befolkningen totalt, men den har gått dramatisk tilbake spesielt for unge velgere, illustrert sank deltakelsen blant unge velgere mellom 18-21 fra omkring 80 % i 1989 til 56 % i 2001. Det er først når en beveger seg opp i aldersgruppen 30-39 år at en finner deltakelse som nærmer seg landsgjennomsnittet, viser tall fra 2001 (Aalandslid 2006).

Den nasjonale tendensen kan også spores til blant innvandrerne, noe lokalvalget i 2003 illustrerer.

Her var det nesten dobbelt så mange som stemte blant de 50 år og oppover, enn blant de under 50 år (Klatstølen og Lysø 2004). Den ikke-vestlige innvandrerbefolkningen består i motsetning til den vestlige, av et stort flertall yngre stemmeberettigede (ibid.).

Disse tallene stemmer godt overens med statistikker over vietnamesiske innvandrere. Gjennomsnittet for vietnamesernes valgdeltakelse i 1997 og 2001 er at velgere mellom 18-25 år deltar minst (26 %), mens de i alderen 26-39 år og 40-59 år deltar mer, henholdsvis 42 og 49 prosent (Aalandslid 2006). Befolkningsstatistikker viser at det er flest vietnamesere i alderen 26-39 år her i landet, såkalte unge voksne, dernest er det de yngre i alderen 18-25 år, og den tredje store gruppen er de som er mellom 40 og 59 år. Personer under 18 år og over 60 år er det færre av, men den andre generasjon under 18 år begynner å vokse seg større i antall. Dette sier oss at det ikke kan være helt feil å vektlegge verdien til den største aldersgruppen (26-39 år), som her teller 42 %. Tallet ligger ikke langt unna det som er vietnamesernes deltagelse i lokalvalget i 2001 (43 %), men lavere i forhold til stortingsvalget i 1997 (60 %). En forklaring til den lave valgoppslutningen kan være at aldersgruppen 18-25 år, som utgjør den nest største gruppen, har trukket ned den vietnamesiske gruppens valgdeltakelse noe.

2.3.4 Kjønn

Ut fra de siste valgundersøkelsene, finner man ikke lenger vesentlige forskjeller mellom kvinner og menn med innvandrerbakgrunn i deres stemmegivning. Tidligere kunne man vanligvis spore tilbake til en differanse på ca 5 prosentpoeng for kvinner. Forklaring ligger her i at botid mellom kjønnene begynner å viskes ut (Klatstølen og Lysø 2004: 2). Denne tendensen gjelder faktisk også for hele befolkningen generelt, men her skyldes forklaringene blant annet likestillingspolitikken, høyere utdanningsnivå blant kvinner, og økt innpass av kvinner i lønnsutbetalte yrker (Martinussen 2003: 6). Kjønn vil derfor sannsynligvis ikke representere noen forklaringsfaktor i valgdeltakelse blant etniske norske velgere og velgere med innvandrerbakgrunn.

Studier i andre land viser imidlertid en annen tendens. For eksempel i Storbritannia er det fortsatt

slik at kvinner stemmer oftere enn menn, selv om valget i 2001 viste et unntak (Purdam m.fl. 2001). I Norge ser man imidlertid kjønnsforskjeller kun mellom innvandrerkvinner og menn fra vestlige land (lokalvalget 1999), mens det er tilnærmet ingen differanse hos innvandrere med ikke-vestlig bakgrunn, med en liten tendens til at mennene deltar mer enn kvinnene i valg. Ikke-vestlige kvinner deltar altså minst i alle kategorier for innvandrerne delt i kjønn. De deltar mindre enn sine menn og vestlige menn, og hele 25 % mindre enn kvinner med vestlig bakgrunn (Bjørklund og Kval 2001: 50). Funn fra Danmark forteller noe annet, her deltar kvinner med etnisk minoritetsbakgrunn i større grad enn sine menn ved kommunevalg (Predelli 2006:17).

Vietnamesiske kvinner har en noe høyere valgdeltakelse enn mennene, dette viser tall fra valgene i 1997 og 2001 (Aalandslid 2006). I gjennomsnitt hadde kvinnene 46 % og mennene 38 % valgdeltakelse (ibid.)

Det er altså varierende resultater når det gjelder kategorien kjønn, men ikke-vestlige kvinner deltar klart mindre i valg enn etnisk norske kvinner. Dette vet vi også er tilfelle ved politisk representasjon, og jeg vil jeg tro det også gjelder innenfor organisasjonsdeltakelse. En undersøkelse gjort i Norge viser at etniske minoritetskvinnens veier til formell makt fortsatt er preget av ulike hindre (Predelli 2003).

2.3.5 Botid

Hvor lenge en utlending eller innvandrer har bodd i landet har mye å si for om han eller hun stemmer eller ikke. Innvandrere med lengst botid (30 år og over) har 28 prosentpoeng høyere valgdeltakelse enn de med kortest botid (0-9 år), og dette er noe som har blitt opprettholdt ved tidligere valgundersøkelser (Klatstølen og Lysø 2004).

Variabelen botid har også en positiv effekt blant vietnamesere. Ved stortingsvalgene i 1997 og 2001 hadde de med botid lengst botid (20-29 år) 46 % deltakelse, mens de med kort botid (10-19 år) hadde 40 % (Aalandslid 2006:24). Botid under og utover dette var ikke tatt med. Som vi kan se av dette, øker valgdeltakelsen med botid. Tallene er hentet fra stortingsvalg, og vi har da grunn

til å anta at samme tendens mht botid også kan spores til lokale valg, dog med lavere valgdeltakelse, siden lokale valg ligger omtrent 10 % lavere i oppslutning enn stortingsvalg (Aardal 2002:13). Som fakta foreligger, har derimot lang botid ikke gitt den forventede slagkraften i politisk representasjon eller organisasjonsdeltakelse.

2.3.6 Sysselsetting og inntekt

Arbeidslivet er en av de viktigste arenaene for å bli en del av fellesskapet. Samtidig har arbeid, utover det å være en inntektskilde og en mulighet til å forsørge seg og familien, også en egenverdi i form av sosial tilhørighet og å realisere egne evner og ressurser. Sysselsetting kan sies å ha klar sammenheng med valgdeltakelse når det gjelder ikke-vestlige innvandrere, fordi sysselsetting øker med botid for denne gruppen, særlig gjelder dette innvandrere fra Asia og Afrika (Daugstad 2005). Afrikanske innvandrere hadde for eksempel den laveste oppslutningen ved lokalvalget 1999 og dette kan blant annet ha sammenheng med deres lave sysselsetting i samfunnet (Bjørklund og Kval 2001). Et lavt sysselsettingsnivå kan sies å hemme integreringsprosessen for de grupper det gjelder, fordi sysselsetting er en av de viktigste kanaler til integrering (Rogstad 2004).

Som vi husker innledningsvis, er andelen sysselsatte blant den vietnamesiske befolkningen ganske høy i forhold til andre innvandrergrupper så vel som ikke-vestlige innvandrere (Olsen og Høydahl 2005). I 4.kvartal 2004 ble det registrert et sysselsettingsnivå på 58,4 % blant førstegenerasjonsinnvandrere fra Vietnam. Fram til 4.kvartal 2005 ble det registrert en liten økning til 59,8 %, som kun ligger 1 prosentpoeng bak landsgjennomsnittet. Men nivået på arbeidsdeltakelsen har ikke alltid vært så høyt. På 90-tallet lå deltakelsen under halvparten av det den befinner seg nå, men som for andre innvandrergrupper og hele landet i snitt steg deltakelsen i en tiårs periode, mellom 1991 og 2001 (Lie 2004). Førstegenerasjonsvietnamesere hadde en nesten fordobling i denne perioden, det vil si fra 27,6 % til hele 52,9 %, noe som var en markant økning både i forhold til hele Norges befolkning (fra 54,6 % til 60,8 %), innvandrerbefolkningen (42,4 % til 51,3 %) og andre ikke-vestlige innvandrergrupper, fra f.eks. Chile, Pakistan og Sri Lanka. Det interessante her er vietnamesernes store økning i arbeidstakerandel sett i forhold til

chilenernes og pakistanernes, som i likhet med vietnamesere har lang botid i landet, eller i forhold til sri lankesere som har mange likhetstrekk med vietnamesere når det gjelder flyktningsstatus, inntekts- og utdanningsnivå. En mulig forklaring på hvorfor chilenerne og sri lankesere ikke har hatt samme økning, kan være at disse fra før hadde en forholdsvis høy arbeidsdeltakelse i forhold til andre innvandrergrupper. Vietnamesernes store økning kan alene også bare tolkes som et positivt signal, de har tross alt nådd det gjennomsnittsnivået for innvandrerbefolkningen generelt.

Av interesse kan det nevnes at kjønnsforskjeller i arbeidsdeltakelse i stor grad er tilstedeværende hos vietnamesere fra første generasjon (Lie 2004). Forskjellen er på 12,1 % prosentpoeng i mennenes favør, noe som er større enn for hele innvandrerbefolkningen totalt (8,1 prosentpoeng), og litt større enn for innvandrere fra Asia (10,7 prosentpoeng), men lavere enn sri lankernes (18,7 prosentpoeng) og kun nesten halve av pakistanernes (22,8 prosentpoeng).

I og med at ikke-vestlige innvandrere har lavest sysselsettingsnivå, er de også mer utsatt for å havne i lavinntektsgruppen, noe undersøkelser fra SSB også bekrefter. Resultatet blir at disse blir mer avhengige av kompenserende overføringer, som sosialhjelp, enn de ellers ville gjort. Somaliere og irakere er de grupper som hører mest til denne kategorien. Årsaken er igjen stor sammenheng med relativ kort botid for disse gruppene (Daugstad 2005). Til tross for at vietnamesiske innvandrere tilhører kategorien ikke-vestlig, skiller de seg ut med høy arbeidsdeltakelse. Dette, basert på det forrige argument, har sammenheng med deres lange botid. Chilenske innvandrere kan skiltes med samme tendens. Mens pakistanernes tilfelle ikke bekrefter argumentet ”lang botid gir økt arbeidsdeltakelse”. Imidlertid lykkes de i politiske områder. I motsetning til pakistanerne, lykkes sri lankiske innvandrere bedre i dette feltet, selv med to tiår kortere botid. Deres suksessoppskrift eller pakistanernes mindre suksess på dette området kunne vært en interessant studie.

Vietnamesiske innvandrere innehar gode politiske ressurser ut fra deres høye sysselsettingsnivå. Og ut fra statistikken og antakelsen om at et høyt sysselsettingsnivå fremmer valgdeltakelse og integrering, burde vietnamesere i prinsippet klare seg bedre på disse områdene enn andre ikke-vestlige innvandrergrupper som ikke kan skiltes med samme høye tall som vietnameserne. Gir det oss grunn til å tro at sammenhengen mellom høy sysselsetting og inntekt, og høy valgdeltakelse /

politisk deltakelse ikke er sterk nok i dette tilfellet? Betingelsene for et høyt politisk deltakelsesnivå må dermed letes andre steder enn her.

Hvis inntekt spiller en rolle som politisk ressurs, noe Martinussen (1973) mener den gjør, så ligger vietnamesiske innvandrere ganske godt an. Det er rapportert om høyere inntekt blant disse enn gjennomsnittet for innvandrere fra Asia, når en sammenligner den gjennomsnittlige nettoinntekten for par fra samme land i 2001 (Lie 2004:30). Regnskap for inntektssammensetningen før skatt gir også det samme bildet. Det er flere vietnamesere som mottar arbeidsledighetstrygd enn gjennomsnittet blant innvandrere, men færre som mottar sosialhjelp (ibid.).

Når vi vet at høy inntekt gir bedre økonomi, og at økonomisk status påvirker politisk deltakelse, er det da naturlig å forvente et visst positivt samsvar også for vietnamesere. Imidlertid ser det ut til at ressursen inntekt ikke kan gi oss de nødvendige forklaringer på den lave politiske deltakelsen blant vietnamesere.

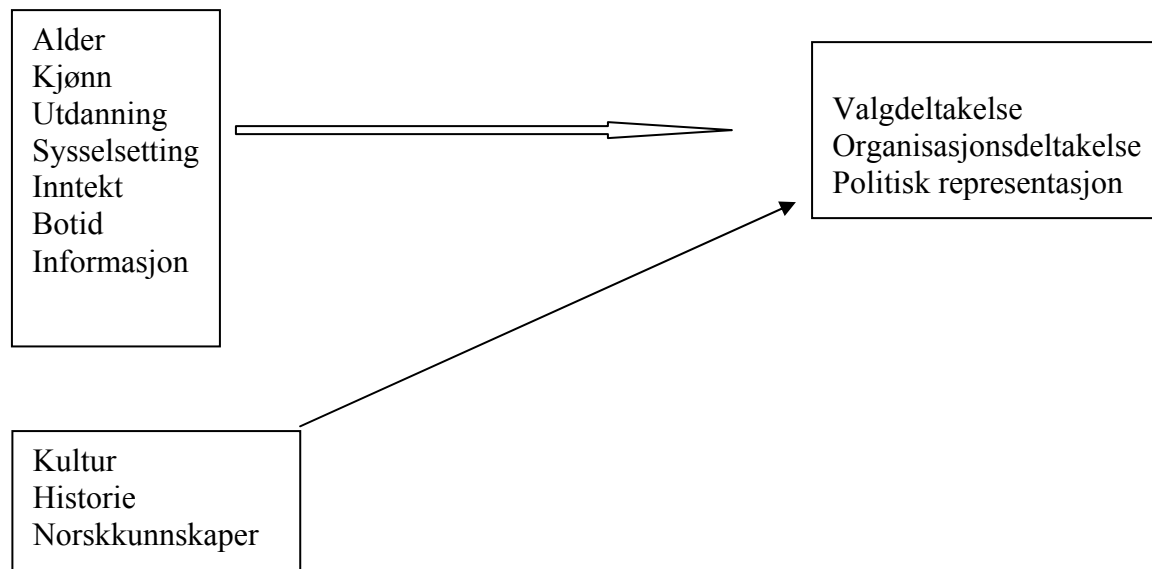
2.4 Analysemodell for politisk deltakelse

Med utgangspunkt i kapitlets første del skal jeg her sette opp to modeller for å vise sammenhenger mellom de avhengige og uavhengige variablene. Med andre ord skal vi ut fra modellen kunne lese hvilke faktorer som påvirker politisk representasjon, valg- og organisasjonsdeltakelse. I tillegg skal jeg forsøke å sette opp en modell som illustrerer antatte sammenhenger mellom valgdeltakelse, organisasjonsdeltakelse og politisk representasjon.

Modell 1:

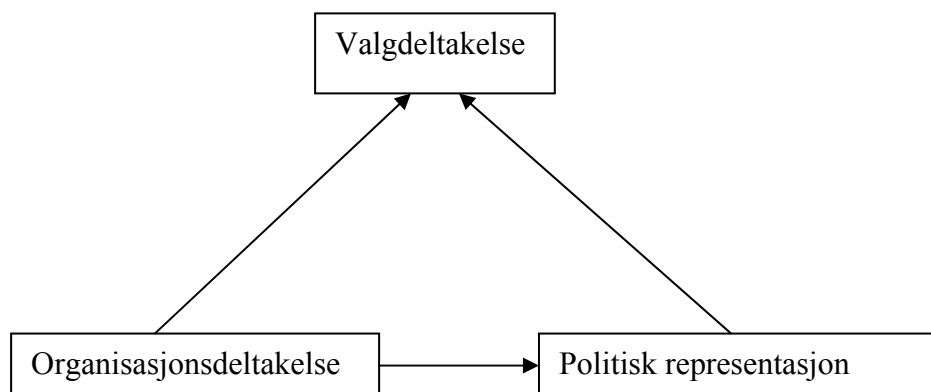
Uavhengige variabler:

Avhengige variabler:

Denne modellen er basert på de ulike antakelser, teorier og forskning på sammenhengen mellom politisk deltakelse og de ulike variabler. I tillegg er variablene kultur, historie og norskkunnskaper særegne trekk som kan forklare den lave politiske deltakelsen blant vietnamesere. Første del har blitt presentert i dette kapitlet, mens andre del skal analyseres under kapittel 4, basert på de kvalitative intervjuene.

Modell 2:

Basert på tidligere funn og forskning har jeg satt opp denne modellen som illustrerer de antatte sammenhenger mellom deltakelsesformene.

Første sammenheng antas å være at organisasjonsdeltakelse påvirker valgdeltakelse.

Andre sammenheng antas å være at politisk representasjon påvirker valgdeltakelse.

Tredje sammenheng antas å være at organisasjonsdeltakelse påvirker politisk representasjon.

Jeg skal undersøke om disse sammenhengene eksisterer blant vietnamesere i Norge med utgangspunkt i spørreundersøkelsen og de intervjuer jeg har utført av et utvalg. Dette skal gjøres under kapittel fire.

2.5 Hva forventes av spørreundersøkelsen og intervjuene?

Bak oss har vi nå kartlagt en del informasjon om hva vi vet og hva vi vil gjøre omkring problemstillingene. Med informasjonen friskt i minnet vil jeg likevel gjenta de viktigste fakta. Innvandrere fra Vietnam har lav politisk deltakelse, dette gjenspeiler seg i de tre hovedfaktorer som vi skal undersøke nærmere. For det første har vietnameserne lav valgdeltakelse sammenlignet med andre ikke-vestlige innvandrergupper, og enda lavere i forhold til landsgjennomsnittet. Dessuten har deres valgdeltakelse vært dalende i begge stortingsvalg siden 1997, noe som er en interessant tendens (Aalandslid 2006:3). I følge Aalandslid (ibid.) kan det

spredte bosettingsmønsteret være med og forklare den lave valgdeltakelsen hos vietnamesere. En tendens som også er interessant hos denne befolkningsgruppen er at på tross av større deltakelse i utdanning og arbeid, forblir deltakelsen ved valg lav.

Det er ett fokus på problemstillingen. Det andre fokuset vil være på vietnamesernes organisasjonsliv og politiske representasjon. Gitt at de årsaksforklaringene på disse faktorene vil være de samme som for valgdeltakelsen, hvordan vil vi kunne måle det som er ekstraordinært for vietnameserne? Er det noe trekk ved deres væremåte, kultur, verdisyn eller historie som kan forklare deres spesielle politiske utvikling i Norge? Hvordan vil vi kunne måle eller finne ut dette? Vil en eventuell undersøkelse blant denne gruppen kunne nyansere bildet vi har om denne gruppen, og vil en slik undersøkelse kunne fortelle oss noe nytt?

I forbindelse med dette har jeg foretatt to typer undersøkelser. Den første er en kvantitativ undersøkelse, der jeg ønsker å måle sammenhengen mellom ulike variabler. Den andre er en kvalitativ undersøkelse som forsøker å utdype problemstillingene nærmere. Begge håper jeg vil kunne gi flere svar på den lave politiske deltakelsen blant vietnameserne i Norge.

Den kvantitative undersøkelsen ble utformet som en spørreskjemaundersøkelse. Jeg ønsker å måle sammenhengen mellom de avhengige variablene valgdeltakelse, organisasjonsdeltakelse og politisk representasjon, og de uavhengige variablene som kjønn, alder, utdanning, inntekt o.l. Forut for spørreskjemaundersøkelsen antar jeg at vi vil finne funn som antyder:

1. En sammenheng mellom lav valgdeltakelse, organisasjonsgrad, politisk representasjon og lite norsk språkkompetanse. Norsk kunnskaper er en viktig kompetanse på veien til politisk deltakelse gjennom valg- og organisasjons- og representasjonskanaler. Førstegenerasjonsvietnamesere har lite norsk kompetanse.

2. En sammenheng mellom lav valgdeltakelse, organisasjonsgrad, politisk representasjon og følelsen av å være fornøyd med livet. Når en person er fornøyd med livet, vil han eller hun i mindre grad delta i politiske aktiviteter, siden han eller hun ikke har noe å klage på.

3. En sammenheng mellom lav valgdeltakelse, organisasjonsgrad, politisk representasjon og lav

politisk interesse generelt, men også lav interesse i norsk politikk spesifikt. Førstegenerasjonsvietnamesere har fortsatt sterke bånd til hjemlandet, og dette kan forklare en del av den manglende interesse for norsk politikk.

4. En ikke umiddelbar sammenheng mellom valgdeltakelse, organisasjonsgrad, politisk representasjon og inntekt. Lav eller høy inntekt indikerer ikke nødvendigvis lav eller høy valg- og organisasjonsdeltakelse. Vi vet fra før av at vietnamesere har et økende sysselsettingsnivå og høyere gjennomsnittsinntekt enn andre innvandrergupper, men likevel er den politiske aktiviteten lav.

Gjennom intervjuer med noen nøkkelpersoner i det vietnamesiske miljøet og de som kjenner dette miljøet godt, ønsker jeg å grave dypere ned i hva som rører seg i den vietnamesiske befolkningen og hvilke faktorer som er de mest styrende blant denne gruppen når det kommer til det politiske engasjementet. Hvordan fungerer vietnameserne politisk, er det forskjeller på første- og annengenerasjonsvietnamesere? Dette i tillegg til hva informantene selv mener er problemet og eventuelle løsninger og fremtidige utsikter. En annen hensikt med intervjuene er også at jeg skal prøve å belyse det som eventuelt ikke kommer så godt frem i spørreskjemaundersøkelsen.

Til denne undersøkelsen har jeg også en del forventninger. Blant annet at en vil få frem vietnamesernes egne oppfatninger om sitt politiske engasjement gjennom noen ”talspersoner”, som i neste omgang muligens vil gi oss et mer nyansert eller riktigere bilde dem selv. Jeg vil med andre ord forhåpentligvis kunne bevege meg helt inn i kjernen av den vietnamesiske befolkningen, for på den måten fatte en forståelse for deres valg og ikke-valg på det politiske området. Jeg antar her at det vil bli belyst ting som tyder på en viss lukkethet blant vietnamesere fra førstegenerasjon, at denne lukketheten ikke kun er i forhold til det norske samfunnet men også det vietnamesiske miljøet. Norsk kunnskaper antar jeg sterkt vil være en årsak til det lave politiske engasjementet, og en hovedårsak til lukketheten. I tillegg vil jeg anta at kultur og historie vil bli nevnt som årsaksforklaringer blant førstegenerasjonsvietnamesere.

Kapittel 3: Metodiske tilnærminger og utfordringer

3.1 Innledning

I dette kapitlet ønsker jeg å diskutere de metodiske valgene som jeg har tatt i forhold til oppgaven min og de begrensninger og muligheter som de valgte tilnærminger gir. På bakgrunn av problemstillingens kompleksitet og kunnskapsnivå har jeg anvendt både kvantitativ tilnærming metode (tallprognoser og statistikker, tallmateriale fra spørreundersøkelsen) og kvalitativ tilnærming metode (funn fra spørreundersøkelsen og intervjuer).

Jeg skal derfor først redegjøre og begrunne valg av design, deretter beskrive datainnsamlingsfasene, og til slutt vurdere disse i forhold til reliabilitet, validitet og generalisering.

3.2 Valg av design

Valg av analyseverktøy (design) kan styres ut fra flere forhold. Skillet går mellom problemstillingen og hvordan den er formulert og de fordelene eller ulempene som knyttes til design. I denne oppgaven ønsker jeg i første omgang å beskrive hvordan det står til med ikke-vestlige innvandrere når det gjelder valgdeltakelse, organisasjonsdeltakelse og politiske representasjon, ved hjelp av foreliggende data. Basert på tidligere funn og mine undersøkelser (spørreundersøkelse, intervjuer) ønsker jeg å søke forklaringer på årsaker til lav deltagelse i stemmegivning, politikk og organisasjonsliv. Til slutt vil jeg se om mine funn kan ha generaliseringsverdi.

Med utgangspunkt i forrige avsnitt vil jeg bruke en design som kalles for metodetriangulering, det vil si kombinere kvalitative og kvantitative metoder (Ringdal 2001:115). Det er flere fordeler forbundet med metodetriangulering (Grønmo 1996). Ved å bruke ulike tilnærminger vil en kunne teste om en får samme konklusjoner, i tilfelle vil tilliten til resultatene styrkes. Med andre ord vil reliabiliteten til undersøkelsen også være stor. På den andre siden vil sammenfallende resultater

ikke være et problem, men åpner for nye tolkninger (Johannessen og Tuft 2002:83). I mitt tilfelle skal jeg bruke kvalitative undersøkelser som en oppfølging av kvantitative undersøkelser.

3.3 Datainnsamling / kilder

Datainnsamling kan skje ut fra foreliggende data, enten sekundærdata eller primærdata (Ringdal 2001: 119). Det sentrale argumentet for å anvende primærdata er at forskeren selv kan skreddersy data etter forskningsspørsmålene. Det skilles normalt mellom ulike varianter i innsamling av primærdata. I denne oppgaven har jeg anvendt både spørreundersøkelse, intervju og sekundærdata.

Datainnsamlingene har foregått i tre faser. Den første fasen var hovedsakelig å gjennomgå det foreliggende datamateriale fra SSB og tidligere forskningsresultater.

Den andre fasen besto i å formulere spørsmål til spørreundersøkelsen og intervjuene. Spørsmålene ble formulert ut i fra den kunnskapen jeg allerede satt med om problemstillingen. Formålet var å få bekreftet noen av mine hypoteser eller antakelser som berører problemstillingen, samt kanskje også få frem andre nyanser. Respondentene ble derfor bedt om å svare på 28 spørsmål knyttet til syv temaer, som dreide seg om deres kunnskaper om politikk og samfunnsliv generelt, organisasjonsmedlemskap, politiske aktiviteter, valg og stemmegivning, utdanning, generelle innstillinger, og personalia.

Spørreundersøkelsen tok utgangspunkt i tverrsnittstudie som var basert på ett tidspunkt. En generell ulempe ved slike tilnæringsmetoder er at en ikke får med seg de prosesser som utvikles over tid, men at disse bare kan observeres indirekte (Ringdal 2001: 259).

Selve undersøkelsen foregikk på en uke, det vil si at respondentene hadde én uke på seg å svare på spørreskjemaet. Men til forskjell tok all forberedelsene rundt undersøkelsen sin tid. Arbeidet med spørreskjemaet var preget av mye redigering og kontakt med veileder som til slutt godkjente produktet før det ble sendt av gårde til respondentene. Operasjonaliseringen, det vil si overføring

av fenomenet til variabler, deretter spørsmålsformuleringer og svaralternativer, krevde sin tid. Mye tid gikk også til å trekke ut respondenter. Jeg hadde henvendt meg til ulike forskningsinstitutter for eventuelle lister over respondenter som var sortert etter ulike verdier som alder, utdanning og botid, noe noen av instituttene innehadde (SSB), men de var ikke villige til å gi ut slike lister. En slik velvillighet ville ikke bare ha lettet mitt arbeid med søk etter respondenter, den ville også ha forsterket prinsippet om representasjon, fordi med en slik liste ville jeg kunne ha plukket ut respondenter med forskjellige verdier. Men prinsippet om sannsynlighetsutvelging ville lidd stort her. Imidlertid ville vi på den andre siden fått en ikke-sannsynlighetsutvelging, som i motsetning til sannsynlighetsutvelging, ikke er godt egnet til statistiske generaliseringer, noe jeg er interessert i å gjøre her. Men til tross for denne svakheten er ikke-sannsynlighetsutvelginger ganske ofte brukt, på grunn av praktiske og økonomiske årsaker (Ringdal 2001: 149).

Men tross i dette ble det til at utvelgingen foregikk etter sannsynlighetsprinsippet, og telefonkatalogen på internett ble mitt søkeredskap. Siden "Nguyen" er det mest brukte etternavnet blant vietnamesere, og de er tillegg spredt jevnt over hele landet, bestemte jeg å kun velge ut fra dette navnet for å lette mitt arbeid. Jeg prøvde stort sett å velge annenhver mannlig og annenhver kvinnelig respondent, unge og eldre respondenter (ut fra deres navnsammensetting; unge tar ofte til seg et norsk navn i tillegg til det vietnamesiske, og deres etternavn består ofte av begge foreldres etternavn; eldre har ofte bare hjemmetelefonnummer.) I tillegg valgte jeg ut mange middelaldrende, folk med familie og barn, siden det i følge SSBs undersøkelse bor mange vietnamesere i Norge i kjernefamilier. Her valgte jeg ut personer som sto oppført med mange mobilnumre, som jeg antok bl.a. kunne være deres barn eller familiemedlemmer.

Utvalget ble satt til å omfatte 300 personer. Innsamling av data må skje i tråd med det middelet og den tiden en forsker har til rådighet, og her ville telefonintervjuing og personlige intervjuer vært umulige, sett i forhold til utvalgets størrelse og mine begrensinger som student. Derfor vil den best tilpassede metoden være spørreskjemaer som sendes per post til respondentene. Praktisk sett har det gått noenlunde greit å plukke ut navn fra katalogen, men jeg risikerte selvfølgelig at noen adresser er utdaterte. Dette har i etterkant vist seg i at 16 brev har blitt sendt i retur.

Utvalgets spredning har blitt bestemt i tråd med SSBs funn av vietnamesernes bosettingsmønster

som viser at flerparten bor rundt om i Sør-Norge, og det er også grunnen til at jeg har blandet spredningsområdene, som består både av byer, kommuner og fylker.

Det er derfor blitt trukket ut ca 10 % av antallet fra hvert område med etternavnet Nguyen. Slik ble utvalgsfordelingen fra hvert område:

Tabell 4. Antall utsendte spørreskjema til de ulike områdene.

Oslo	Akershus	Drammen og omegn	Østfold	Bergen	Trondheim	Kristiansand	Stavanger med Sandes og omegn
94	47	20	29	40	23	20	27

I følge med spørreskjemaet ble det også vedlagt informasjon om anonymitetsgaranti, hensikten med undersøkelsen, svarfrist og hvem som er ansvarlig for undersøkelsen. Adresse og telefonnumre til den ansvarlige var også med dersom respondentene skulle ha noen spørsmål angående undersøkelsen.

Svarprosenten fra de 300 utsendte skjemaene ble 14,8 %, noe som er ganske lavt. I tillegg til de ordinære spørreskjemaene som ble sendt ut, fikk jeg også delt ut 35 ekstra skjemaer til bekjente av familie og venner. Og her var svarprosenten på 88,6. Sammenlagt svarprosent ble dermed 22,6.

Den tredje fasen gikk ut på å gjennomføre intervjuene. Formålet med intervjuene var å få informantenes forklaringer i forhold til den lave deltakelsen i valg, organisasjon og formell politisk representasjon, samt deres kommentarer på funnene fra spørreundersøkelsen jeg hadde gjennomført.

Generelt er det flere utfordringer som er knyttet til gjennomføring av intervjuer. Det viktigste er at forskeren klarer å skape et forhold som innbyr til fortrolighet. I følge Ringdal (2001) finnes det ulike variasjoner når det gjelder sammensetting av intervjuguide. Variasjonen kan være tematisk ordnede stikkord, som kan få plass på ett ark til ferdig formulerte åpne spørsmål. Jeg brukte åpne spørsmål fremfor lukkede spørsmål fordi det oppmuntrer til mer spontane svar, og gir færre

muligheter til "lettvinde" svar. Samtidig gir slike spørsmål respondentene mulighet til å svare på sin måte, og dermed blir ønsket om å få frem hva respondentene egentlig mener lettere oppfylt (Mordal 2000:99). Intervjuene var dermed semi-strukturerte, slik at jeg hadde muligheten til å forfølge noen temaer som informantene skulle komme inn på.

Gangen i selvet intervjuene var følgende: personer både inni og utenfor det vietnamesiske miljøet, såkalt nøkkelpersoner, eller personer som har mye kjennskap til dette miljøet ble valgt. Og her kan det være like fruktbart å snakke med folk som kjenner vietnamesere innenfra, som med noen som har et objektivt forhold til dem. Av "innside" informantene måtte det være noen religiøse ledere, siden vietnamesere samles stort sett i religiøse sammenhenger. Av de som har kommet til Norge, er flertallet katolikker og buddhister, og valget falt naturligvis på deres ledere. Jeg har derfor valgt ut lederen i Det Vietnamesiske Pastoralsenteret, og leder for Det Forente Vietnamesiske Forbundet (DFVF) og en tidligere journalist og lektor i vietnamesisk. Alle tre kan sies å ha god kjennskap til de vietnamesiske miljøene, og kjenner derfor til de utfordringer som knyttes til disse. I utgangspunktet hadde jeg også satt for meg andre informanter i tillegg til disse, som lederen for Det Vietnamesiske Buddhistsamfunn, lederen for Kontaktutvalget mellom innvandrere og myndigheter (KIM), og Rådet for innvandrersorganisasjoner, men henvendelse til disse stedene ga ingen resultater.

Til sammen ble det foretatt tre intervjuer. To av intervjuene ble tatt opp på lydbånd og deretter skrevet ned i sin helhet. En av styrkene ved denne metoden var at man fikk muligheten til å ta opp all informasjon slik at faren for at informasjon skulle gå tapt ble redusert. Men svakheten ved at intervjuene ble tatt opp på lydbånd kan ha vært at dette forsterket informantenes tilbøyelighet til å være påpasselig når de snakket. Intervjuene foregikk på vietnamesisk, etter ønske fra informantene, noe som jeg mente styrket svarinnholdet betydelig på grunn av at dette kunne bidra til å gi informantene en form for språklig trygghet fremfor å bruke norsk. Det tredje intervjuet ble etter informantens ønske, foretatt per e-post. Denne metoden var for så vidt tidsbesparende i forhold til ansikt-til-ansikt intervjuer, fordi jeg fikk rask respons i tillegg til at informanten svarte på norsk, slik at oversetting ikke var nødvendig. Men til gjengjeld var informasjonene knappe. Slik at enkelheten og tidsbesparingen gikk på bekostning av innholdet.

I tillegg til de overnevnte datakilder har jeg også brukt en del andre kilder fra SSB, samt

avisartikler.

3.4 Vurdering av reliabilitet, validitet og generalisering

Reliabilitet sier noe om hvorvidt data som vi har samlet inn er pålitelige (Johannessen og Tuft 2002). Spørsmålet er høyst aktuelt i innsamlingen av sekundærdata som jeg anvender. Kan jeg stole på at de opplysningene i dokumentene/valgundersøkelsene? Reliabiliteten er etter min mening ganske høy i de dokumenter jeg har fått tak i, fordi disse er blitt gjort av erfarne forskere og valgforskere. Men en bør selvfølgelig også være på vakt etter mulige feilkilder, som en i disse tilfeller ikke kan kontrollere.

Validiteten sier på den andre siden noe om hvorvidt en har målt det som skulle måles, altså gyldigheten i dataene. Jeg vil tro at validiteten i det foreliggende materiale er god nok, fordi en ser klart at forskerne har målt det som skulle måles: hvilke innvandrergupper som deltar i stemmegivningen, og hvem disse er, etter deres nasjonalitet, alder, kjønn osv. Men vi kjenner selvsagt ikke til de eksakte eller underliggende faktorer som kunne påvirke deres deltakelse, kun antakelser om årsakssammenhengen. Det er derfor nødvendig etter min mening, å teste ut noen av antakelsene på vårt utvalg, fordelt f.eks. på kjønn, alder, utdanning, inntekt, og andre faktorer som er viktige for valgdeltakelsen. En metodetriangulering som jeg har begrunnet ovenfor er derfor et passende verktøy i denne sammenheng, der en først tar en generell vurdering av hele problemstillingen, før en tester antakelsene på et utvalg.

Data fra intervjuene med våre informanter har jeg grunn til å tro er tilstrekkelig troverdige, fordi alle informantene har hatt lang erfaring med og arbeidet tett med vietnamesere fra alle samfunnslag, slik at deres forståelse av disse kan sies å danne førstehåndskilde til informasjon.

Når det gjelder reliabiliteten til resultater fra utvalget, er det grunn til å være forsiktige i generaliseringer (Jacobsen 2000). Grunnen er at vårt utvalg kan være systematisk skjevfordelt, ved at noen grupper er helt utelukket (f.eks. personer med andre etternavn som ikke er tatt med i utvalget), eller at det kan være overvekt av noen karakteristikk, for eksempel kan vi få overvekt av kvinner, unge eller høyutdannede i representasjonen. Men resultatet skal selvfølgelig

analyseres nøye før en eventuelt velger å generalisere eller ikke. I forbindelse med dette kan det også oppstå problemer med validiteten, fordi en da ikke vil kunne måle alle som en i utgangspunktet er interessert i.

Kapittel 4: Kartlegging av vietnamesiske organisasjoner og funn fra undersøkelsene

4.1 Innledning

Dette kapitlet skal handle om det organisasjons- og politiske kartet til vietnamesere i Norge. Jeg skal først forsøke å skissere hvordan organiseringen av de ulike interessene til vietnameserne har utspilt seg, på grunnlag av det innhentede materialet fra forskjellige offentlige etater og institusjoner, og på grunnlag av internettsider. Dernest skal jeg vise funn og resultater fra de kvalitative intervjuene og spørreundersøkelsen som sannsynligvis vil gi oss årsaker til hvorfor vietnamesere deltar lite i politikk. På bakgrunn av noen av funnene skal jeg vurdere om politisk fremmedgjøring er en passende beskrivelse av vietnamesernes situasjon i Norge eller ikke.

4.2 Kartlegging av vietnamesiske organisasjoner

Arbeidet med å kartlegge det vietnamesiske organisasjonslandskapet i Norge har tatt en del tid, da en fullstendig oversikt på ett sted ikke fantes. Dette har jeg grunn til å anta også gjelder andre etniske minoriteter. Oversiktene som finnes avhenger av hvor organisasjonene mottar støtte fra. I dag finnes det tre ordninger en innvandrersorganisasjon kan få tilskudd fra (Melve 2003:212). Den første er direkte statsstøtte som fordeles gjennom statsbudsjettet, som gis fortrinnsvis til landsdekkende organisasjoner som skal fungere som talerør for innvandrere og minoriteter opp mot myndighetene. Den andre er driftsstøtte til lokale innvandrersorganisasjoner som også tildeles gjennom statsbudsjettet, men som fylkeskommunen har ansvaret for. En av betingelsene for å få støtte er at organisasjonen må ha et demokratisk styre og med minst 15 medlemmer. Den tredje er ulike ordninger som støtter opp om lokale og nasjonale prosjekter og tiltak som driver med en eller annen form for integrasjonsvirksomhet. Ordningen kan søkes både av innvandrersorganisasjoner og andre organisasjoner, og administreres av fylkeskommunene på lokalt nivå og av departementer og etater på nasjonalt nivå (Melve 2003: 213). Men det er ikke alle organisasjoner eller foreninger som får tildelt støtte, fordi de på en eller annen måte ikke

oppfyller de formelle kravene, og som dermed ikke omfattes av disse oversiktene. Ved å henvende seg til disse instansene kan en sannsynligvis få en noenlunde oversikt over de organisasjoner og tiltak som er støtteverdige. Men samtidig finnes det en underskog av organisasjoner og tiltak som står utenfor de ulike støtteordningene, og ved å utelukke dem vil ikke gi det helhetlige organisasjonsbildet. Det er selvsagt grunner til at de ikke er funnet støtteverdige, med hensyn til medlemstall og aktiviteter for eksempel (Melve 2003:209), men det er heller ingen garanti at organisasjoner som oppgir at de har et demokratisk struktur blir demokratisk styrte (Melve 2003:210) eller at de organisasjoner og foreninger som mottar tilskudd i større grad oppnår sine målsetninger enn de som ikke får det. Man kjenner imidlertid ikke til alle de faktiske forhold vedrørende dette temaet. Men en ting som er klart når det gjelder frivillige organisasjoner, er at en del av disse er drevet av et fåtall personer, som gjerne er idealister i denne sammenheng, som setter mye arbeid i denne virksomheten, og på den måten gir dem større påvirkning på organisasjonen (Melve 2003:211). Men en slik struktur blir i stor grad sett på som akseptabel og legitim (ibid).

Jeg har samlet inn tre oversikter fra offentlige organer, henholdsvis Integrasjons- og mangfoldighetsdirektoratet (Imdi), Flyktning- og innvandrertaten i Oslo (FIE), og Innvandrernes Landsorganisasjon (INLO). I tillegg har jeg laget en egen oversikt av de organisasjoner jeg har funnet på internett og de jeg hadde kjennskap til fra før av. I det følgende skal jeg kort presentere funn fra disse oversiktene for på den måten å kartlegge det vietnamesiske organisasjonslandskapet i Norge. Men aller først vil jeg si litt om fellestrekk ved innvandrersorganisasjoner.

4.2.1 Hva karakteriserer innvandrersorganisasjoner

Det finnes i dag mange oversikter over antall innvandrersorganisasjoner, avhengig av hvilken en ønsker å legge vekt på. De ulike oversiktene kan igjen basere seg på ulike forutsetninger, for eksempel antallet som søker om statlige eller kommunale midler og antall som fikk dette. Men det er også nesten like mange organisasjoner som eksisterer og fungerer uten offentlig støtte, og som ikke søker om dette. For eksempel mottok 327 organisasjoner støtte i 2002, av 380 som

søkte (Predelli 2006:28), eller av Oslos liste over ca. 300 registrerte innvandrersorganisasjoner mottok kun 49 tilskudd i 2002 (ibid:29). Oslo har det strengeste kriteriet når det gjelder minsteantall medlemmer, foreningene her må ha minst ett hundre medlemmer, mens det i andre deler av landet varierer mellom 20 og 50, og Utlendingsdirektoratet (UDI) betinger et minsteantall på 15 (Predelli 2006:29). Ikke alle innvandrereforeninger kan søke om driftstilskudd. Ut fra UDIs kriterier gjelder ordningen kun foreninger med medlemmer utenfor EØS-området, USA, Canada, Australia og New Zealand (ibid:28), såkalte ikke-vestlige innvandrereforeninger. Andre kriterier er at foreningene må ha en ledelse som er demokratisk valgt, styret må velges av et årsmøte, det minsteantallet medlemmer betaler medlemsavgift, levering av årsmelding, og medlemmene skal godkjenne årsregnskapet som skal revideres av en revisor (ibid.).

Dersom vi baserer oss på den siste undersøkelsen om innvandrersorganisasjoner, var det til sammen 980 innvandrersorganisasjoner i landet (Predelli 2006:30). Dette representerer hele utvalget som var med i undersøkelsen, og inkluderte både de som hadde søkt, de som hadde fått, og de som ikke hadde søkt om offentlige midler (ibid.:29).

Karakteristikken av innvandrersorganisasjonene er den at de ofte er små og har et kulturelt og lokalt fokus (Melve 2003:209). Dessuten er de fleste fortsatt i en ung fase, slik at mange ikke har rukket å bli institusjonaliserte ennå. Dette ser vi på den store utskiftningen av foreningene, for eksempel i Oslo og i Hordaland (ibid.). Dette mener Melve (2003:30) vil fortsette så lenge innvandrernes interesser ikke finner den institusjonelle formen som passer dem og så lenge innvandrerbefolkningen stadig er i endring, ved eksempelvis at nye nasjonaliteter kommer til eller at ungdommer ikke vil finne tilhørighet i eksisterende organiseringer. Man vil da få nye organiseringer som fremmer disse interesser (ibid.).

4.2.2 29 lokale tiltak med statsstøtte på landsbasis

Henvendelsen til Imdi resulterte i en oversikt over alle lokale organisasjoner, foreninger og lag, karakterisert som innvandrersorganisasjoner som hadde fått driftstilskudd pr 2005⁶. Her var det til

⁶ Jf. Statsbudsjettet 2005, kap. 521 post 73

sammen 29 vietnamesiske tiltak, herunder både innvandrersorganisasjoner, foreninger, grupper og prosjekter fordelt på landets 11 fylker. Oslo og Akershus var to fylker som utmerket seg i denne sammenheng. Oslo fordi det var ingen vietnamesiske organisasjoner herfra som hadde fått tilskudd dette året, dette til tross for at den største andelen vietnamesere, 26,47 % (2003) bor her (Lie 2004:28). Akershus fordi dette var det fylket som hadde flest vietnamesiske foreninger (9) som hadde fått tilskudd i 2005. 13,39 prosent (2003) av vietnamesernes befolkning hadde bosatt seg i Akershus, som er det fylket med nest størst antall vietnamesere. Tiltakene varierte mellom lokale foreninger og lag til musikkprosjekt og musikkgruppe. Resten av de tilskuddsverdige vietnamesiske foreningene var jevnt spredt over de sørlige og vestlige fylkene, med litt overvekt i Rogaland (4), Hordaland (3), Vestfold (3) og Østfold (3). Det er gjennomgående flertall av barne- og ungdomsforeninger, flyktingeforeninger, og mange organisasjoner som bare kaller seg "vietnamesisk forening". Vietnamesere bor som kjent spredt i sør, og etter Oslo og Akershus har disse i fallende rekkefølge størst andel vietnamesere: Østfold, Rogaland, Hordaland og Vestfold (Lie 2004). Bortsett fra Oslo, ser vi her at det er samsvar mellom bosettingstetthet og antall organisasjoner som fikk statlig tilskudd.

Ved nærmere søk på nettet fikk jeg nye opplysninger om vietnamesiske foreninger i Hordaland. På en oppdatert hjemmeside til Hordaland fylke kunne en lese at blant de 50 innvandrersorganisasjoner som fikk driftstilskudd i 2007, telte vietnamesiske foreninger fire, og blant de 64 lokale frivillige virksomheter som fikk tilskudd samme år hadde også fem vietnamesiske foreninger fått tildelt⁷. Til sammen var det ni vietnamesiske prosjekter eller tiltak som hadde fått tilskudd, fordelt på seks foreninger. Da jeg sammenlignet disse med de som hadde fått tilskudd i 2005, viste det seg at kun to av disse også hadde fått støtte i 2005. Det vil si at i løpet av denne perioden hadde fire foreninger kommet til eller har blitt funnet støtteverdige, mens den ene av de tre foreninger som hadde fått tilskudd i 2005 er i dag borte.

Et annet funn er også blitt gjort i Oppland. På Imdis oversikt var det i 2005 ingen vietnamesisk forening som var funnet støtteverdige eller at det ikke fantes noen vietnamesisk forening. I dag kan en på Lillehammer kommunes hjemmeside lese at to vietnamesiske foreninger er oppført:

⁷ <http://www.hordaland.no/templates/Page.aspx?id=7664>

Vietnamesisk forening for barn og ungdom og Vietnamesisk forening⁸. Det er uvisst om disse mottar noen offentlig støtte.

De siste opplysninger viser at selv om et stort flertall av vietnamesere har lang botid i landet, har ikke deres organiseringer blitt særlig stabilisert. Fortsatt er det organisasjoner og foreninger som utgår mens andre kommer til. Når dette organisasjonskartet stadig er i endring, kan det forklares i tråd med Melves (2003) analyse av at nye grupper som kommer til, ikke finner passende organisasjoner som artikulere deres interesser, slik som barn og ungdommer av den nye generasjonen vietnamesere.

4.2.3 Ingen vietnamesisk forening registrert i Oslos liste

I listen fra Flyktning- og innvandreretaten i Oslo var det ikke registrert noen vietnamesisk forening pr. 2007. Listen sikter mot å registrere flest mulig av de innvandrersorganisasjoner som finnes i Oslo-området, både de som mottar offentlig tilskudd og de som ikke gjør det. Listen kan dermed ikke sies å være fullstendig, fordi den avhenger også av brukernes oppdateringer. Men den viser allikevel Oslo som en flerkulturell by med en rik organisasjonsflora, der mange etniske minoriteter er representert. For eksempel var pakistanere oppført med 22 organisasjoner, somaliere 19, tyrkere 16, indere 12, sri lankesere 9, iranere 8, irakere 5, og kinesere 4. På den andre siden har vietnameserne som landets femte største innvandrerguppe ingen registrert forening på listen. Dette kan enten tolkes som at brukerne ikke kjenner til de vietnamesiske foreninger som finnes i byen eller at de vietnamesiske foreningene ikke har visst om muligheten for å registrere seg her. Etter min erfaring finnes det noen vietnamesiske foreninger som kunne vært passende å være med her. Noen av disse vil jeg komme nærmere inn på i avsnittet under. På listen fra 2005 og 2006 var det likevel oppført en vietnamesisk organisasjon, VietNor Infosenter, men denne er ikke lenger aktiv. Grunnen til at kun denne var oppført er etter min mening at denne på den tiden var en av de få foreningene som nærmest nådde opp som en landsdekkende organisasjon og lederen var også kjent blant norske kretser.

⁸ <http://www.lillehammer.kommune.no/files/148231/>

4.2.4 Innvandrernes Landsorganisasjon (INLO)

Av 20 medlemsorganisasjoner var kun to vietnamesiske (2006) i Vestfold fylke: Den vietnamesiske flyktningeforening i Horten og Vietnamesisk forening⁹. Begge er medlemmer av Vestfold Innvandrerråd, som igjen er medlemmer av Innvandrernes Landsorganisasjon (INLO). INLO er en paraplyorganisasjon for innvandrerorganisasjoner i Norge og arrangeres på fylkesnivå. Medlemsorganisasjonene befinner seg alle i Sør-Norge og omfatter foruten Vestfold Innvandrerråd, også Innvandrerrådene i fylkene Østfold, Sør-Trøndelag, Hordaland, Hedmark, Buskerud, Aust-Agder og Telemark¹⁰. Noen av rådene er utnevnt av fylkestinget, mens andre er frivillige organisasjoner¹¹. På INLOs nettside var det ingen oversikt over medlemslister i fylkene med unntak av Vestfold. Telefonkontakt med INLOs leder og nestleder ga ikke ytterligere resultater. Det jeg imidlertid fant ut er at Vietnamesisk forening i Vestfold er oppført med samme kontaktperson som Vietnamesisk forening i Sandefjord listet i Imdis oversikt. Den vietnamesiske flyktningeforening i Horten er også listet i Imdis oversikt og med samme kontaktperson. Jeg har derfor grunn til å tro at INLO opererer med samme antall, om enn mange som de Imdi gir tilskudd til.

4.2.5 Seks store organisasjoner

I den fjerde listen er det organisasjoner som det går an å søke på internett, noe jeg også hadde gjort. Søk på "vietnamesisk organisasjon" ga fem treff, blant dem noen jeg hadde kjennskap til tidligere. I tillegg vil jeg gjerne legge til en organisasjon eller et katolsk senter som jeg mener har en stor rekkevidde blant både katolske og andre vietnamesere i Norge; Det vietnamesiske pastoralsenter. Disse seks er:

- Det vietnamesiske buddhistsamfunn i Norge
- Det vietnamesiske pastoralsenter
- Vietnamesisk flyktningeforening
- Vietnamesisk studentforening i Oslo (VSO)

⁹ <http://www.inlo.no/Webdesk/netblast/pages/index.html?id=344436>

¹⁰ <http://www.inlo.no/Webdesk/netblast/pages/index.html>

¹¹ Rapport 2007: Kartlegging av innvandrerforeninger

- Vietnamesisk barne- og ungdomsforening (VBUF)
- Norsk-vietnamesisk senter

Disse organisasjonene og foreningene finnes ikke i Imdis liste der statlig tilskudd blir gitt, men tre av dem (VSO, VBUF og Nors-vietnamesisk senter) har fått og får tilskudd fra fylkeskommunen for drift og prosjekter. Mens de andre mottar støtte fra andre kanaler. I det følgende skal jeg gi en kort oversikt over disse seks organisasjoner, deres formål, målgrupper, funksjon og muligens også økonomiske grunnlag der det er mulig å få tak i informasjon.

Det vietnamesiske buddhistsamfunn i Norge

Denne organisasjonen presenterer seg selv som en landsomfattende organisasjon for vietnamesiske buddhister i Norge, og består i dag av tre grener: Det Vietnamesiske Buddhistsamfunn i Oslo, Det Vietnamesiske Buddhistsamfunn i Trondheim og Det Vietnamesiske Buddhistsamfunn i Bergen¹². Foreningen ble stiftet i 1982. Det finnes også forgreninger i andre byer og tettsteder i sør: Moss, Drammen, Kristiansand, Stavanger, Kongsvinger, Porsgrunn og Skien. Organisasjonen har i dag ca. 5275 medlemmer, hvor et stort antall også er med i Buddhistforbundet¹³. Ledelsen består av fem munker, og de lokale foreningsstyrene velger et landsstyre som skal sitte i tre år. Hovedkontoret er Khuong Viet Tempel som ligger i Lørenskog, denne brukes også som forsamlingssted. Foreningen arrangerer flere aktiviteter i løpet av året, knyttet til buddhistiske høytider, kurs i Buddhas lære, og andre sosiale og kulturelle aktiviteter som meditasjonskurs og sommerleir. I tillegg er det fire publikasjoner i året om buddhismen og foreningens aktiviteter. Når det gjelder økonomiske overføringer, kan en på Buddhistforbundets nettside lese at alle buddhistiske foreninger, deriblant også den vietnamesiske, får denne type overføring fra forbundet. Det statlige og kommunale tilskuddet forbundet mottar hvert år for hvert medlem tilsvarer det den norske statskirken tildeles sine til aktiviteter fra det offentlige¹⁴.

¹² <http://www.buddhistforbundet.no/vietbuddh/>

¹³ <http://www.buddhistforbundet.no/norge.shtml>

¹⁴ <http://www.buddhistforbundet.no/norge.shtml>

Vietnamesisk barne- og ungdomsforening

Foreningen har som mål å arbeide for vietnamesiske barn og ungdommer i Norge, gi vietnamesere informasjon om det norske samfunnet og vice versa, arrangerer aktiviteter og språkkurs, og gi trening i organisasjonsvirksomhet. Vietnamesere som trenger hjelp i forhold til offentlige kontorer kan også henvende seg her. Dette er en frivillig organisasjon, og på deres nettside kan en lese at den har et demokratisk styre¹⁵. Foreningen har lokallag både i Oslo, Bergen, Drammen og Kristiansand. Imidlertid finnes det ingen informasjon om når foreningen ble stiftet eller antall medlemmer på deres nettside. Vietnamesisk barne- og ungdomsforening er blant de vietnamesiske foreninger som fikk tildelt mange midler til sine prosjekter, dette fikk jeg bekreftet av samtalen med FIE og av FIEs dokumenter som er offentliggjort på nettet. De ulike lokallagene har fått midler både fra staten, kommunen og andre stiftelser. For eksempel har lokallaget i Drammen siden 2005 fått tildelt årlige midler fra Stiftelsen for norske helse- og rehabiliteringsorganisasjoner for sitt prosjekt ”Mestring og deltakelse i et flerkulturelt samfunn”¹⁶. Lokallaget i Oslo har i løpet av 2005 og 2006 fått støtte fra staten¹⁷ og kommunen¹⁸ for tre prosjekter, blant annet ”Bli mer engasjert!”, ”Faghjelp og deltakelse i samfunnet”, som har å gjøre med flerkulturell fremdrift og identitet, leksehjelp og rekruttering av flere barn og kvinner til integrering¹⁹. Oppsummert ser det ut som om denne foreningen har gode formål når det gjelder vietnamesiske barn og ungdommer, til dels også voksne vietnamesere. Den er godt spredt i sør og vest, der vietnamesere befinner seg, og kan med hell karakteriseres som en regional organisasjon. Samtidig synes det som om foreningens organiseringer fungerer godt og at lederne har et godt grep om det norske samfunnet. Jeg antar at det siste momentet har hatt mye å si for organisasjonens virkemåte og tildelinger som har blitt gitt. Man ser her kanskje grobunn for en landsdekkende organisasjon i fremtiden.

¹⁵ <http://www.vietnameseyouth.org>

¹⁶ <http://www.helseogrehab.no/pbib/ProsjektDetaljer.asp?SoeknadsAar=2004&SoeknadsType=1&SaksNr=680>

¹⁷ Støtte for innvandrersorganisasjoner

¹⁸ Oslo kommunes tilskudd til integreringstiltak

¹⁹ <http://www.bydel->

[grunerlokka.oslo.kommune.no/getfile.php/bydel%20gr%C3%BCnerl%C3%B8kka%20\(BGA\)/Internett%20\(BGA\)/Dokumenter/081206.pdf](http://www.bydel-grunerlokka.oslo.kommune.no/getfile.php/bydel%20gr%C3%BCnerl%C3%B8kka%20(BGA)/Internett%20(BGA)/Dokumenter/081206.pdf)

Vietnamesisk studentforening i Oslo

Foreningen ble opprettet i 1992 og har i dag 182 medlemmer som er studenter ved UiO, HiO og BI²⁰. Den skal fungere som et kulturelt, sosialt og faglig nettverk, samhold og for meningsytringer for studentene. Foreningen tilbyr mange arrangementer knyttet til norske og vietnamesiske høytider, sosiale aktiviteter og idrettsaktiviteter. Utgivelse av studentbladet skjer en gang i året²¹. Foreningen er tilsluttet Studentsamskipnaden i Oslo (SiO) og får støtte herfra. I samtalen med FIE ble det også opplyst at foreningen fikk utdelt midler til leksehjelp i 2006. Ut fra deres egen presentasjon, synes det som om foreningen framstår mest som et fellesskap for sosiale aktiviteter med ønske om å styrke det vietnamesiske studentfellesskapet og studentenes studiemotivasjon. Man får også inntrykk av at foreningen ikke er rettet mot politiske aktiviteter eller annet engasjement utenom studentenes sosiale liv, slik noen andre etniske studentforeninger gjør. Pakistansk studentersamfunn har for eksempel hatt som et av målene å få flere ungdommer inn i høyere utdanning, og har i den forbindelse arrangert såkalte motivasjonsseminar for skoleelever og deres foreldre²². Det er nå heller ingen krav om at en studentforening skal ha noe politisk agenda eller andre aktiviteter utenom det rent sosiale, men siden foreningen regnes for å være den største vietnamesiske studentforeningen i Norge, mener jeg at man ikke skal la en slik mulighet til å påvirke til høyere faglig eller politisk bevissthet blant unge vietnamesere og studenter gå fra seg. Det kan imidlertid synes litt urettferdig å bli sammenlignet med Pakistansk studentforening, siden denne er blant de største og mest etablerte studentforening i Oslo.

Norsk-vietnamesisk senter

Senteret presenterer seg som et ”kompetansesenter innenfor vietnamesisk kultur, musikk og historie”²³. Ved å samle, analysere og formidle informasjon som berører vietnamesere i Norge og det som skjer i Vietnam, skal senteret fungere som rådgivere, nettverksbygger og frivillige arbeidere mellom vietnamesere og det norske samfunnet. Temaer som nevnes er vietnamesisk

²⁰ <http://wo.uio.no/as/WebObjects/avis.woa/wa/visArtikkel?id=31446&del=uniforum>

²¹ <http://foreninger.uio.no/vso/vso/tilbud.html>

²² <http://wo.uio.no/as/WebObjects/avis.woa/wa/visArtikkel?id=31446&del=uniforum>

²³ http://www.nvsenter.org/www/Om_NVS/

kultur, historie, politikk, samfunn og menneskerettighetsbevegelser i Vietnam. Deres formål er å bidra til integrering av norskvietnamesere og motivere disse til større politisk engasjement i Norge. Dette skal utøves gjennom ulike aktiviteter og arrangementer der vietnamesere og det norske samfunnet kan møtes på en felles arena, derigjennom å øke deres samhandling. Dessuten vil senteret også arbeide for et ”pluralistisk og demokratisk Vietnam”²⁴. Det er uvisst om når senteret ble opprettet, men de eldste aktiviteter og arkiver er datert til 2005, slik at senteret er forholdsvis ungt om vi legger til grunn disse opplysningene. Organisasjonsstrukturen er flat, med et styre bestående av 9 personer: styreleder, 6 styremedlemmer og 2 i eksternt styre. To av disse er etnisk norske, resten er etnisk vietnamesere og har forskjellige utdannelsesbakgrunn. Styrelederen fremheves som brennende engasjert i å formidle vietnamesisk kultur og musikk og i bekjempelsen av menneskehandel i Sør-øst Asia. Senteret er en frivillig organisasjon og har i løpet av 2006 fått mange midler både fra staten og kommunen. Midlene har blant annet kommet fra den statlige ordningen Støtte til innvandrersorganisasjoner som har blitt gitt til fire temaer/prosjekter²⁵, og fra den kommunale ordningen Oslo kommunes tilskudd til integreringstiltak²⁶. Oppsummert kan en si at senteret har gode og store ambisjoner om å bli en brobygger mellom det vietnamesiske og det norske samfunnet. Vektleggingen er imidlertid størst på å formidle vietnamesisk kultur. Slik at det kan forstås som om målgruppen deres i større grad er det norske samfunnet eller majoriteten, heller enn det vietnamesiske, noe jeg mener kan være uheldig siden integrering krever gjensidig forståelse. Men det kan selvfølgelig også argumenteres for at vietnamesere har flere kanaler der de kan få kunnskaper om det norske samfunnet, slik som skole, arbeid og uformelle bekjentskap.

²⁴ http://www.nvsenter.org/www/Om_NVS/

²⁵ [http://www.bydel-grunerlokka.oslo.kommune.no/getfile.php/bydel%20gr%C3%BCnerl%C3%B8kka%20\(BGA\)/Internett%20\(BGA\)/Dokumenter/011206.pdf](http://www.bydel-grunerlokka.oslo.kommune.no/getfile.php/bydel%20gr%C3%BCnerl%C3%B8kka%20(BGA)/Internett%20(BGA)/Dokumenter/011206.pdf)

²⁶ [http://www.bydel-grunerlokka.oslo.kommune.no/getfile.php/bydel%20gr%C3%BCnerl%C3%B8kka%20\(BGA\)/Internett%20\(BGA\)/Dokumenter/051206.pdf](http://www.bydel-grunerlokka.oslo.kommune.no/getfile.php/bydel%20gr%C3%BCnerl%C3%B8kka%20(BGA)/Internett%20(BGA)/Dokumenter/051206.pdf)

Vietnamesisk flyktningforening

Denne foreningen har ingen egen nettside, men presenteres på Trondheim Kommune Kulturenhets hjemmeside²⁷. Her kunne man lese at foreningen er en innvandrersorganisasjon og er lokalisert i Trondheim. Det kan se ut som om det er flere greiner av ”Vietnamesisk flyktningforening”. På Imdis liste over innvandrersorganisasjoner som fikk tilskudd i 2006 var det til sammen 6 slike flyktningforeninger, lokalisert i Trondheim, Sandnes, Stavanger, Vest-Agder, Horten og Østfold. Det er uvisst om foreningene har noen form for sammenslutning eller samarbeid og hva deres aktiviteter er. Det er også uvisst hvem som er medlemmer eller målgrupper. Av erfaring antar jeg at slike foreninger i større grad tiltrekker den voksne og eldre generasjon vietnamesere, siden deres barn og den andre generasjonen vietnamesere sjeldnere identifiserer seg som flyktninger.

Det vietnamesiske pastoralsenter

Dette er en religiøs organisasjon tilknyttet vietnamesiske katolikker i Norge, fortrinnsvis i Østlandet, og er lokalisert i Oslo. Senteret har ikke utarbeidet noen nettside, men i det katolske kirkebladet kan en lese om senteret²⁸. Senteret ble grunnlagt i 1980 av Oslo katolske bispedømme med formålet å yte pastoral omsorg og velferdsarbeid for vietnamesiske katolikker, og ledes av en vietnamesisk pastor. Mer detaljert vil senteret ha som mål å hjelpe og styrke vietnamesiske katolikkers religiøse tradisjoner og virke, og opprettholde vietnamesisk språk og kultur. Dette forsøkes nådd gjennom et variert tilbud av aktiviteter. For barn og unge tilbys det fire faste aktiviteter året rundt: 1. Katekesegruppen der religionsundervisning blir gitt. Det er ca 250 barn som deltar, disse er som regel mellom 8 og 16 år. Knyttet til denne er flere andre sosiale og religiøse aktiviteter som dans og ministrantgruppe, 2. Kallsgruppe, dette er et tilbud de unge som vil finne ut om sitt religiøse kall, 3. Ungdomskor, med ca. 45 medlemmer i alderen 15-40 år. Det er flere sosiale og religiøse aktiviteter knyttet til denne også, 4. Morsmålskurset, arrangeres hver sommer siden 1982, og har ”utdannet” flere barn og unge i vietnamesisk språk og kultur.

²⁷ <http://www.fritidenmin.no/forening.aspx?id=215>

²⁸ <http://www.katolsk.no/broen/2007-2.pdf>

Omtrent 250 barn deltar hvert år. For de voksne og eldre tilbys det aktiviteter i kor, bønne- og velferdsgrupper, årlige diskusjonsforum og religionsundervisning for konvertitter, og ekteskapsveiledningskurs.

Inntrykket er at senteret er godt fungerende og har mange gode aktiviteter for å nå sine mål. Dette er utelukkende en religiøs organisasjon.

4.2.6 Trekk ved vietnamesiske foreninger og i sammenligning med andre innvandrereforeninger

Etter å ha søkt i gjennom alle de foreliggende materialer om vietnamesiske foreninger i landet, er mitt inntrykk for det første at de fleste foreninger er lokalbaserte, små, og er orienterte mot vietnamesiske kultur, språk og opprinnelsessted, og at antallet øker jo flere vietnamesere er samlet på et sted. Dette er i så måte i tråd med antakelsen om at dører for organisasjonsdannelse og politisk mobilisering åpnes når andelen innvandrere krysser en viss terskel, og at "ghettoisering øker deltakelse blant ikke-vestlige innvandrere" (Bjørklund og Kval 2001).

For det andre kan en ikke med sikkerhet hevde at det finnes en landsdekkende vietnamesisk organisasjon i dag. Riktignok finnes det et katolsk senter for alle vietnamesiske katolikker over hele landet og en landsdekkende buddhistisk forening, men disse regnes som religiøse sammenslutninger og er dermed ikke religiøst nøytrale organisasjoner. Vi ser imidlertid kanskje begynnelsen til to landsdekkende organisasjoner. Den ene, Vietnamesisk barne- og ungdomsforening har allerede fire lokallag i byer der flertallet av vietnamesere befinner seg; den andre, Norsk-vietnamesisk senter, et forholdsvis nyopprettet senter som er en av de få, om enn ikke den eneste vietnamesiske organisasjon i landet, som forsøker å integrere norske og vietnamesiske interesser og vietnamesiske foreninger seg i mellom.

Det tredje inntrykket er at det finnes svært få foreninger som har politisk funksjon eller innhold, med unntak av Norsk-vietnamesisk senter. Fellestrekket er at det er små lokale lag rettet mot barn og ungdom, og blant voksne mot hjemlandet, eller religiøse tilslutninger. Innhold som politisk mobilisering, valgdeltakelse og det norske samfunnet generelt er enten nedprioritert eller

fraværende i de fleste foreningers program, ut i fra det materialet jeg har innhentet. Dette momentet mener jeg er blant de avgjørende forklaringer på den lave politiske deltakelsen blant vietnamesere når det kommer til valgdeltakelse og antall politiske representanter. Dette gjelder kanskje først og fremst de godt voksne, men også blant de unge som jeg antar at på tross av at de har lettere for å delta i det norske organisasjonslivet, ikke har en adekvat politisk deltakelse.

Det fjerde inntrykket, som jeg har kommet inn på ovenfor, er at institusjonaliseringen av den vietnamesiske organisasjonsdannelsen ikke er blitt styrket på tross av lang botid blant flertallet av vietnameserne. Dette har mulig sammenheng med at den unge generasjonen vietnamesere blir flere og flere, og at det fremdeles kommer et fåtall vietnamesere til landet via familiegjenforening og ekteskapsinngåelser. Disse finner kanskje ikke sine interesser og behov dekket ut i fra de eksisterende organiseringer, og former dermed nye.

Til sist er inntrykket og fakta at den vietnamesiske organisasjonsdannelsen generelt er mindre enn andre innvandrergupper, dette til tross for at vietnamesiske innvandrere utgjør den femte største innvandrerguppen i landet, eller den tredje største ikke-vestlige innvandrerguppen. Andre ikke-vestlige nasjonaliteter som har lavere befolkning enn vietnamesere, kan skilte med et større antall organisasjoner og foreninger, eksempelvis somaliere, tyrkere og sri lankere. Dette kan vi blant annet se på Imdis liste over de innvandrersorganisasjoner som fikk tilskudd i 2005.

Tamilene kunne skilte med 48 foreninger og tiltak som hadde fått statlig tilskudd i 2005. Disse var fordelt på 9 av landets fylker. Imidlertid gjenspeilet ikke organisasjonsfloraen deres bosettingsmønster. Ut fra Imdis oversikt var det i Hordaland og Sogn og Fjordane at flest tamilske foreninger fikk offentlig støtte, selv om disse fylkene kun hadde 8,66 % og 4,31 % av den tamilske befolkningen. Oslo på den andre siden, byen med flest tamiler (55 %), hadde kun et fåtall foreninger fått støtte i 2005. Flertallet av tamilene kom til Norge på midten av 1980-tallet og utgjør i dag den 12. største innvandrerguppen i landet med 12 000 innbyggere. Sri lankesere var den ikke-vestlige innvandrerguppen som ved siste stortingsvalg (2005) hadde den høyeste valgdeltakelsen.

4.3 Er hypotesene sanne?

I tilknytning til analysemodell 1 presentert i kapittel to, presiserte jeg fire hypoteser om påvirkningsforhold mellom de avhengige variablene og noen av de uavhengige variablene. I det følgende vil jeg analysere disse forholdene ved å se på funn fra spørreundersøkelsen.

4.3.1 Hypotese 1

Her var hensikten å finne ut om det finnes en sammenheng mellom lite norsk språkkompetanse og lav deltakelse i valg, organisasjoner og politikk. Norsk kunnskaper er en viktig kompetanse i veien til politisk deltakelse gjennom valg- og organisasjons- og representasjonskanaler. Førstegenerasjonsvietnamesere har lite norskkompetanse.

Blant dem som hadde rapportert at grunnen til at de ikke deltok i valget i 2005 var at de ikke kunne godt norsk, var det en overvekt av menn. Til sammen gjaldt det hver femte som avsto fra å stemme dette året. En tredjedel av skjemaene manglet vi data om kjønn i denne sammenheng. Alle er førstegenerasjons innvandrere og de aller fleste har botid mellom 11 og 20 år.

Utvalget består av den voksne delen av befolkningen, fra 36 år og oppover. Dette bekrefter dermed hypotesen om at lite norskkunnskaper først og fremst gjelder førstegenerasjon.

Gruppen er kun representert av hjemmeværende og arbeidsledige. Dette sier oss at vi har en gruppe som er spesielt utsatt for isolasjon fra samfunnet. Halvparten har unngått å opplyse om inntekt, men av de som har gjort det har de aller fleste inntekt som ligger under 250 000 kr årlig.

Det er gjennomgående lav utdanning blant respondentene. Andelen organiserte og politisk aktive er lik null. Vi har altså å gjøre med en gruppe som står utenfor samfunnet ikke bare organisasjonsmessig, politisk, økonomisk, men mest sannsynlig også sosialt. En gruppe som med andre ord er mer sårbar og utsatt enn andre samfunnsgrupper.

En påfallende ting var at to av tre medgir at de pleier å stemme, mens en av tre bare gjør det av og til. Det er et optimistisk tall når det gjelder stemmevaner, eller føyer dette også inn i rekken av

alle som "oppjusterer" virkeligheten, som vi kjenner til i slike spørreskjemaundersøkelser? For her ser vi klart at teori og praksis ikke samsvarer. Enda et optimistisk tall er at et stort flertall forteller at de ville ha stemt i dette valget eller neste valg om det var vietnamesiske kandidater. Vi ser her at symbolet eller effekten av å ha politisk representasjonskandidat med samme etnisk bakgrunn ville spilt en viktig rolle for valgdeltakelsen blant denne ressursvake gruppen.

Blant de som forteller at ikke gode norskkunnskaper var grunnen til at de ikke deltok i valget i 2005, hadde to av tre også oppgitt andre grunner. Hver tredje var fornøyd med livet, og hver sjettede var enten ikke interessert i politikk, hadde ikke nok kunnskaper om partiene, eller mente at politikk er kun for folk med utdanning.

Enda et resultat som bekrefter den svake språkressursen (norsk) er at deres informasjonssøking foregår aller mest på vietnamesisk og bruk av TV og bekjente. Kun en av tre får informasjon på norsk. Den opplagte grunnen til valget av vietnamesisk er i følge disse, at de ikke kan godt norsk.

Andelen som er jevnlig mer opptatt av det som skjer i Vietnam enn Norge er også større enn andre grupper vi har analysert her.

4.3.2 Hypotese 2

Her ønsker jeg å studere om det finnes en sammenheng mellom følelsen av å være fornøyd med livet og lav deltakelse i valg, organisasjoner og politikk. Når en person er fornøyd med livet, vil en i mindre grad delta i politiske aktiviteter, siden en da ikke har noe å klage på, er min antakelse om årsaksforholdet til vietnamesernes passive politiske holdning.

I undersøkelsen oppga hver fjerde person at grunnen til at de avsto fra å stemme i 2005, var at de var fornøyd med livet. Det er nesten like mange menn og kvinner, men det er en overvekt av menn dersom en regner ut fra det totale grunnlaget for kjønnsfordelingen.

Årsaksforklaringen gjelder først og fremst 2.generasjonen, med botid over 20 år.

De fleste er unge mennesker i aldersgruppen 26 til 35 år, men teller vi med dem til og med 45 år

utgjør dette nærmere tre av fire. Dette er tall som overrasker meg litt, siden jeg hadde forventet at dette i større grad skulle gjelde den eldre vietnamesiske befolkning. Men her er det altså snakk om vietnamesere som har kommet til landet i ung alder, og som sannsynligvis er etablerte og dermed fornøyde med tilværelsen.

På inntektsnivået befinner halvparten seg på den nedre skalaen, dvs. en inntekt på inntil 250 000 kr i året, mens den andre halvdel har middels inntekt, som er mellom 251 000 og 350 000 kr årlig.

Når det gjelder utdanning, er det litt flere som har høyere utdanning enn de med lav. Dette er nok et overraskende funn for meg, siden tidligere funn (Bjørklund og Kval 2001; Martinussen 2003) hevder at utdanning er blant de viktigste ressurser til politisk aktivitet, slik at jeg ikke forventet mange med høy utdanning i denne kategorien.

Uansett så er denne gruppen som avsto fra å stemme fordi de er fornøyd med livet, ikke uventet også lite aktiv i politiske aktiviteter. Det var flest som rapporterte om null politisk aktivitet, mens hver fjerde har diskutert politikk. Organisasjonsdeltakelsen er også lav. Flertallet er enten religiøst tilknyttet eller ikke organisert.

Noe uventet forteller annenhver person fra denne gruppen at de pleier å stemme. Politiske representanter med vietnamesisk etnisitet ville også ha påvirket denne gruppen velgere positivt. Flertallet ville ha stemt eller kanskje ville ha stemt om det var vietnamesiske representanter til stede.

Å være fornøyd med livet som årsak til ikke-deltakelse i valg henger nok også sammen med andre årsaker, og dette har halvparten av denne gruppen rapportert om. Hver fjerde av disse sier at de i tillegg ikke har gode nok norskkunnskaper, mens hver åttende sier at de enten ikke har nok kunnskaper om partiene, ikke er interessert i politikk eller ikke hadde tid/mulighet.

4.3.3 Hypotese 3

En sammenheng mellom lav valgdeltakelse, organisasjonsgrad, og lav politisk interesse generelt, men også lav interesse i norsk politikk spesifikt er min hypotese om denne gruppen.

Førstegenerasjonsvietnamesere har generell fortsatt kontakt med hjemlandet, og dette kan forklare en del av den manglende interesse for norsk politikk. Dette skal jeg teste ved å se på sammenhengen mellom de som følger med på norsk politikk og samfunnsliv og deres deltakelse i valg, organisasjon og politiske aktiviteter i Norge. Dette mener jeg vil kaste et lys over hvordan lite eller stor oppmerksomhet rundt norske forhold påvirker deres samfunnsdeltakelse.

Resultatene viser at andelen som fulgte regelmessig med på politikk og samfunnsliv også hadde den høyeste valgdeltakelsen i 2005 blant alle tre kategorier, dvs. de som sjeldent eller aldri fulgte med, og de som av og til og regelmessig fulgte med. Resultatet viser også at valgdeltakelsen økte jo mer en fulgte med på politikk og samfunnsliv.

Et annet funn er at tilgang til informasjon om politikk og samfunnsliv øker med organisasjonsmedlemskap, slik at de som regelmessig følger med på politikk og samfunnsliv også har den høyeste organisasjonsdeltakelsen, dernest de som av og til følger med.

Når det gjelder politiske aktiviteter, ser vi klart at blant flertallet som følger med på det som skjer i politikk og samfunnsliv i Norge, deltar også i større grad i ulike politiske aktiviteter enn tilfellet er med de som sjeldent eller ikke følger med, og de som kun gjør det av og til. Vi kan også se at de som sjeldent eller aldri følger med på politikk og samfunnsliv har den laveste politiske aktiviteten. Slik sett kan vi si at økt informasjon også øker den politiske aktiviteten blant den vietnamesiske innvandrerbefolkningen.

4.3.4 Hypotese 4

Her går hypotesen ut på at det finnes en ikke umiddelbar sammenheng mellom inntekt og valgdeltakelse, organisasjonsgrad og politisk deltakelse. Lav eller høy inntekt indikerer ikke nødvendigvis lav eller høy valg- og organisasjonsdeltakelse. Vi vet fra før av at vietnamesere har et økende sysselsettingsnivå og høyere gjennomsnittsinntekt enn andre innvandrergrupper, men likevel er den politiske aktiviteten lav.

Inntekt og valgdeltakelse i 2005

Resultatet viser imidlertid at det er en sammenheng mellom inntekt og valgdeltakelse her, jo høyere inntekt jo høyere valgdeltakelse, eller motsatt, jo lavere inntekt jo færre som deltok i valget i 2005.

Inntekt og stemmevaner

Når det gjelder stemmevaner, om folk pleier å stemme eller ikke, var det ingen klar indikasjon på at høyere inntekt gir høyere valgdeltakelse, på grunn av den ujevne fordelingen av utvalget. De tre utvalgene med høyest inntekt må utelukkes fra denne sammenheng på grunn av lav respons. Men sammenligner vi de to utvalgene med inntekt inntil 350 000 kr i året, ser vi at svarfordelingene (pleier å stemme, pleier ikke å stemme, og stemmer aldri) fordeler seg noenlunde ganske likt på begge. Slik at inntekt vanskelig kan ses på som en ressurs til valgdeltakelse i denne sammenheng.

Inntekt og politiske aktiviteter

Her måtte jeg utelukke de tre høyeste inntektskategoriene pga. liten svarprosent. Tallmaterialet for den lave (inntil 250 000kr) og middels (251 000 – 350 000 kr) inntektsgruppen forteller at ingen eller lite politisk deltakelse er gjennomgående for begge kategoriene, og dernest politiske diskusjoner som er høyere blant de med middels inntekt.

Inntekt og organisasjonsdeltakelse

Basert på den lave og den middels inntektsgruppen, kan vi se at religiøse tilknytninger og null medlemskap er mest fremtredende trekk hos våre respondenter. Imidlertid har middels inntektsgruppen også en like stor andel yrkesinteresseorganiserte som religiøst organiserte.

4.3.5 Overraskende funn

Et funn som ble overraskende, som faller utenfor mine hypoteser, var at den viktigste årsaken som ble oppgitt var at respondentene ikke hadde nok kunnskaper om partiene. Nesten hver tredje som ikke stemte i 2005, rapporterte dette som årsak. Dette kan skyldes mange ting, som at det er blitt vanskelig å skille de politiske partiene fra hverandre, at partiene ikke er flinke nok til å nå ut

med sine budskap, eller at informasjonen ikke har nådd respondentene pga utilstrekkelige norskkunnskaper. La oss studere denne gruppen nærmere.

Flertallet er kvinner, og det utgjør nesten halvparten av alle kvinner som sto utenfor valgdeltakelsen i 2005. Aldersmessig er disse noenlunde likt fordelt, med unntak av aldersgruppen 36-45 år, der denne årsaken ikke er representert.

Nesten alle er førstegenerasjonsinnvandrere og har generelt lang botid. Nærmere halvparten har bodd her mellom 11 og 20 år, og hver tredje har bodd her i minst 20 år.

Yrkesmessig har denne gruppen fordelt seg jevnt mellom de fleste yrkeskategorier, med en liten overvekt av de hjemmeværende, helse og omsorg, og studenter. Litt over halvparten har middels inntekt, mens nær halvparten befinner seg i kategorien lav inntekt.

Utdannelse: ingen klar indikasjon, her er det en blanding av lav og høy utdanning.

Nærmere alle forholder seg passive i politiske aktiviteter, kun en av ni diskuterer politikk. Organisasjonsdeltakelsen er heller ikke så høy, litt over halvparten er uorganiserte, mens nesten halve gruppen er religiøst organisert.

Når det gjelder stemmevaner sier de fleste at de stemmer av og til, mens 1 av 3 ikke pleier å stemme. Andelen som pleier å stemme er minst. Dette bildet er i mer overensstemmelse med virkeligheten etter min mening. På det hypotetiske spørsmålet om disse ville stemt ved valget i 2005 eller ved neste valg dersom det var representanter med vietnamesisk bakgrunn, svarte flertallet at de ville kanskje gjort det, slik at svaret verken var negativt eller positivt.

En stor del hadde i tillegg svart at det er andre årsaker til at de ikke deltok i valget 2005, og disse varierer. På spørsmålet om respondentene er mer opptatt av det som skjer i Vietnam enn i Norge, er det et flertall som sier at de gjør det av og til.

For å få informasjon, søker flertallet dette via TV eller internett, mens en mindre andel bruker

radio, avis eller bekjente. Informasjonssøkingen foregår tilnærmet like mye på norsk som på vietnamesisk. Men grunnen til dette rapporterer de fleste at det er fordi de ikke kan norsk så godt.

I dette avsnittet har vi sett på hva datagrunnlaget fra spørreundersøkelsen lærer oss om vietnamesernes deltakelsesmønster. I det neste avsnittet vil vi utdype dette datamaterialet ved å trekke inn informasjon fra de kvalitative undersøkelsene. Vi vil i tillegg til de analyserte forholdene ikke kun få frem andre forhold, men også nyanserte synspunkter rundt disse.

4.4 Hva påvirker motivasjonen blant vietnamesere?

I dette avsnittet vil jeg undersøke hva som motiverer til politisk deltakelse blant vår fokusgruppe, vietnamesere i Norge. Som vi var inne på i den teoretiske delen, innebærer denne motivasjonen ressurser som politisk oppmerksomhet, systemnærhet, personlig kompetanse og politisk selvtillit. Men ressurser kan også bli snudd til å i stedet utgjøre en barriere når de ulike betingelser ikke blir oppfylt, i den grad kan politisk oppmerksomhet snus til å utgjøre likegyldighet, personlig kompetanse og politisk selvtillit til avmakt, mens systemnærhet i stedet kan utgjøre systemavstand blant borgerne. Om flere av disse faktorene er til stede, vil en kunne snakke om en tilstand av politisk fremmedgjøring.

Lav deltakelse kan for eksempel skyldes at den politiske motivasjonen er lav, som igjen kan skyldes avmakt, likegyldighet eller mistillit (Martinussen 1973). Studier gjort på slutten av 60-tallet fant at politisk sosialisering, så som familiedisengasjement og kjønnsrollemønster har størst betydning for politisk likegyldighet. Samtidig minsker organisering, avislesning, utdanning og politiske verv denne form for likegyldighet (Martinussen 1973:222). Men Martinussen sier også at det kan være tilfeldigheter med i bildet.

I dette avsnittet skal jeg vise hvordan vietnamesisk kultur, historie og ikke minst den nye livssituasjonen vietnamesere møter i Norge har preget deres holdninger til politikk, særlig den voksne eller første generasjonen, og at denne rigide holdningen fortsatt står sentralt blant det vietnamesiske folk den dag i dag. Disse variabler mener jeg står sterkere som forklaringsfaktor

enn de individuelle ressurser som har blitt redegjort for i forrige kapittel. De kvalitative intervjuene som har blitt gjennomført blir den sentrale kildehenvisningen her.

4.4.1 Effekten av politiske styreformer

Dersom stemmegivning, et rikt organisasjonsliv eller generelt politisk engasjement av forskjellige grunner ikke eksisterer eller i høy grad er tilstedeværende i en kultur, er det etter min mening stor sannsynlighet for at borgerne av et slikt samfunn vil opprettholde et slikt nivå når disse bosetter seg i et annet land. Men det kan selvfølgelig slå den andre veien også, at borgerne i møte med et friere samfunn tør å utfolde seg i større grad når staten eller regimet ikke lenger legger bånd på deres vilje og engasjement. Jeg tenker da på alle aspekter ved et menneske; sivilt, politisk så vel som sosialt. I autoritære og kommunistiske regimer har folket for eksempel ikke full politisk frihet, og da vil den jevne borgeren ha færre muligheter til å opparbeide seg politiske erfaringer enn vanlige borgere i andre frie, demokratiske land ville gjort. Vietnamesiske myndigheter er et eksempel på et slikt politisk regime. Ettpartisystemet i landet tillater ikke flertallsvalg eller representasjonsordninger, og det er begrensninger på hva en kan engasjere seg i ved ulike samfunnsarenaer. Det straffes spesielt hardt ved uttalelser eller ting som kan tolkes som upassende eller krenkende for Partiet (Det vietnamesiske kommunistparti). Derimot blir alt som slutter om den kommunistiske ånden inspirert og forkynt. Man har derfor ikke hatt for vane å stemme eller har stemt under tvang, påpeker informant 2, som forteller ytterligere at nå som vietnamesere lar være å stemme i Norge kan det tolkes som en slags protest mot en slik "tvang", i den grad at de kan bevise at ved å avstå fra å stemme blir deres demokratiske ånd respektert. Men en slik tankegang bygger nettopp på en misforståelse mener informanten, noe som jeg kommer nærmere inn på under et senere avsnitt.

En kan si at de forskjellige styresettene Vietnam har hatt, ikke har hatt særlig positivt innvirkning på det politiske engasjementet blant folk, men heller motsatt. Informant 1 skisserte dette synet slik:

Ut i fra et historisk perspektiv så har det vietnamesiske folk lidd under et ganske

sneversynt regime. Spesielt under monarkiet, da hadde vi ingen meninger om politikk. I et monarki så blir du konge om du er kongens barn. Slik at folket ble overlatt til seg selv, til sitt elendige liv. De hadde ingen meninger om hvordan en skulle engasjere seg for fellesskapets beste.

Etter monarkiet ble republikk innført i Vietnam. Men verken staten eller systemet fungerte slik det skulle, mente informant 1. Mye antar jeg på grunn av de ideologiske tautrekkingene landet ble trukket inn i som følge av den kalde krigen og de ustabile politiske forhold i landet. Dette illustrerer informantens slik:

En kan si at grunnlaget for [denne epoken] ikke var helt korrekt. [...] Sør-Vietnam [ble] utsatt for mye manipulasjon om demokrati av USA, slik at en avslutningsvis ... f.eks. kunne si at president Ngo Dinh Diems død ble voldt av USA. Dermed kunne heller ikke de i øverste stillingene fritt drive politikk, hvordan kunne de i lavere stilling... .

En kan dermed trekke den konklusjonen at de politiske systemene i landet ikke har gitt rom for folket å praktisere politikk, heller ikke utøve sitt politiske medborgerskap på en tilfredsstillende måte. Av den grunn står den vanlige vietnamesiske borgeren igjen med liten kompetanse på området, som igjen medfører lav politisk selvtillit - dette er min tolkning av informantens opplysninger. For å illustrere dette utsagnet bruker jeg eksemplet til informant 1:

F.eks. i gamle dager, blant katolikkene, når det var valg, stemte man på dem prestene hadde sagt man skulle. Slik at det å velge eller ha meninger om politikk... som er grunnleggende forståelse for deltakelse, hadde de heller ikke. Til slutt stemte de bare på de partier prestene hadde anbefalt. Det kalles for misbruk!

4.4.2 Politikk er urent – frykt for politikk

Ser vi tilbake til historien til det vietnamesiske folk, er det flere epoker eller hendelser som har

vært med og formet det politiske engasjement eller ikke-engasjement blant dette folket. For det er ikke altfor lenge siden det vietnamesiske folket kan tilskrive seg en felles historie. Landet besto tidligere av mange herredømmer og folkeslag, men ble til slutt samlet til ett rike. Det siste og værende navnet ble som kjent Viet Nam. Vietnameserne ble etter statsdannelsen/konsolideringen det største folkeslaget i landet, og holdt samtidig en overlegen stilling overfor andre etniske minoriteter i alle samfunnssfærer.

I 1975, etter krigens slutt, dømte kommunistene landet Den sosialistiske republikken Vietnam. Gjennom historien har tradisjonen for stemmegivning og et utbredt politisk engasjement heller ikke hatt særlig fotfeste hos det vietnamesiske folk. Landets historie har vært mye preget av krig og uro og erobringer av forskjellige herredømmer²⁹. Fra å ha vært under kineserne i det første årtusen e.Kr., har landet i etter tid også vært underlagt mange herredømmer det siste århundret. Mellom 1888 og 1945 ble Vietnam kolonisert av Frankrike. Sammen med Kambodsja og Laos utgjorde Vietnam det som ble kalt Indo-Kina. Under 2. verdenskrig ble Vietnam okkupert av Japan. Franskmennenes tilstedeværelse fortsatte, men ikke lenge etter utdrivelsen av disse, kom amerikanerne på banen i 1960-tallet, som endte med krig i 1975. Med dette som bakteppe, er det grunn til å tenke at motstandsbevegelsen måtte ha vært sentral blant det vietnamesiske folk. Denne motstandsånden kan dermed tenkes å ha rotfestet seg i den vietnamesiske sjelen med tiden. Selv om all denne krigføringen og kamp for selvstendighet og frihet har gjort det vietnamesiske folk mer sårbare, har de samtidig også bidratt til å styrke dem. Franskmennene ble drevet ut i 1954, og amerikanerne ble ”beseiret” i 1975, hvis vi ser fra kommunistenes synsvinkel. Men hva satt folket i Vietnam igjen med etter denne seieren? De måtte kjempe videre mot kommunismen, for friheten. Kampen kjempes nå ikke bare av de som ble igjen etter krigen, men også blant de som flyktet. Dermed er det banet vei for enda mer kamp, mer motstand. Politikk og politisk deltakelse har blitt som følge av dette og tidligere hendelser, kort og godt, en opposisjon mot sterkere krefter. På spørsmål om folk som befant seg i Vietnam på den tiden har latt seg bli påvirket av denne holdningen, svarte informant 1 slik:

Selvfølgelig har de blitt påvirket. Og ikke rart når vi ser på dem som deltar i politikk, vitner dette om en handling som å stå i mot en makt, i større grad enn det å bidra til

²⁹ www.nrc.no

fellesskapets beste, [...] [vietnamesere] tenker bare på engasjementet som en motstand mot makten, dette gjelder de voksne. Når det gjelder dagens unge, så tror jeg, også de som er oppvokst i Vietnam, [...] at man tenker samfunnsengasjement som noe innviklet i et slikt krigsherjet samfunn.

Han henviser her til 1960-tallet da det lå en spenning over hele landet med kommunistenes tilstedeværelse i nord, og amerikanernes og Frigjøringsfrontens (FNL) base i sør. En kan uttrykke det slik at denne perioden likevel ofte mimres av de eldre i sør som en blomstrende kulturell og sosial epoke, som bar mye preg av fransk kulturinnflytelse. Tross dette, var ikke den politiske situasjonen like fri for den sivile utfoldelse. Mye var knyttet til ideologitilhørighet, om en var tilhenger av kommunisme (altså en fiende av sør) eller kapitalisme / demokrati (fiende av nord). En kan betrakte denne krigføringen mellom to ideologier som et resultat og en forlengelse av Den kalde krigen som pågikk mellom USA og Sovjetunionen, der slagmarken var Vietnam. Om USA lyktes her, ville dominoteorien få slagkraft også i andre land i denne regionen og andre verdensdeler. Med andre ord ville bekjempelse av kommunismen ha større sjanser for å lykkes. Informant 1 forklarer hvorfor politikk var et vanskelig anliggende blant folket på 1960-tallet slik:

Siden 60-tallet var det å engasjere seg i politikk og samfunn noe skremmende for sør-vietnamesere. I Nord-Vietnam var det ikke noe å si om, siden det var kommunistisk styre. I et autoritært styre fins det ingen måter å engasjere seg på, bortsett fra å følge et slikt styre. Ut i fra et slikt historisk syn, ser vi at det politiske og samfunnsrelaterte engasjementet har vært veldig snevert. Eller rettere sagt så frykter man det. Fordi dette engasjementet ses på som litt skittent, noe som en ikke kan drive med ren samvittighet. Dette er også som følge av perioden med monarkisk og demokratisk styre, at de engasjerte blir sett på som agenter for et system.

Det negative synet på politikk ble i større grad forsterket under kommunismens regime, og har bidratt til at vietnamesere tar mer avstand fra politikk. Informant 3 påpekte dette ved sammenligningen av de norske pakistanernes og vietnamesernes forhold til politikk:

[De hadde] [f]orskjellige bagasjer: Mange pakistanere kom til Norge med tilknytning

til et eller annet politisk parti, de hadde politisk nettverk. Jeg tror at Pakistani Worker's Union spilte den vesentlige rollen for pakistanernes politiske engasjement i Norge. [I motsetning til dette var] ... Det vietnamesiske kommunistparti for dem [vietnamesere] en trussel. "Partiet" har blitt et traume, de vil helst glemme marerittet. I mange tiår har det monopole VKP ført til at folk flest ser annerledes på politikk, og de fleste tar avstand. I tillegg til dette, mistet de interesse for politikk, endog norsk.

Frykten for politikk har, som vi har sett, bidratt til at det vietnamesiske folk har tatt avstand fra deltakelse i denne sfæren. Men ikke desto mindre også gjort dem likegyldige i forhold til politikken.

4.4.3 Takknemlighet overfor den norske stat

Informant 2 mener likevel at den passive politiske holdningen blant voksne vietnamesere i Norge ikke bør kun tolkes negativt, fordi disse har på tross av dette sin egen måte å bidra på. For å sitere hans ord:

Etter mitt syn så oppfordrer f.eks. ikke levekårene her oss som andre innvandrere å markere oss, fordi da de [vietnamesere] kom hit måtte de akseptere at dette er deres andre hjemland, slik at de har overlatt sin fullmakt. Og slik sett anser de sin rolle som deltaker i politikken, som etter min forståelse kan deles opp i to måter, aktiv eller passiv. Den passive måten er ikke nødvendigvis negativt, de bidrar og deltar fortsatt, veileder sine barn i å handle godt. Politikk er ikke så enkelt som at en må delta i noen politisk parti. Betydningen av politikk handler om dagligdagse aktiviteter, som det å gå på skole, arbeide, betale skatt, følge lover og regler, gjøre de politiske forutsetninger som er realistiske i hverdagen.

Informanten har et klart romsligere syn på hva et aktivt politisk engasjement er. Han sier det er mange som mener at siden vietnamesere er blitt tatt imot som flyktninger bør disse vise sin

takknemlighet overfor den norske staten ved å ikke kreve mer. Vi har fått likeverdige rettigheter som norske statsborgere, er blitt ”nordmenn nummer to”, ”hvorforskal vi da kreve mer når vi har fått det så bra her”? Det er altså mange som forbinder politisk engasjement med å markere seg og kreve flere rettigheter, goder, noe vietnamesere ikke har grunn til. Dersom en deltar i politikken kun for å øke sin velferd, er arbeidslivet den eneste riktige veien å gå, mener informanten. Det kan være en noenlunde utstrakt forståelse blant vietnamesere i Norge det å være fornøyd og delta lite i politikken, hvis vi her også trekker inn funnet fra spørreundersøkelsen jeg hadde gjennomført der hver fjerde som ikke stemte i 2005 rapporterte at det var fordi de følte seg fornøyd med tilværelsen. Man kan forsøke å forstå denne holdningen blant vietnamesere ved å forestille seg at de aller fleste av disse flyktet først og fremst fra et totalitært regime, men i tillegg har de også fått det bedre økonomisk i deres nye hjemland. Fra å ha vært i trange kår politisk som økonomisk er de nå i et land der de nå blir ansett og behandlet som fullverdige mennesker og borgere. For det er en kjensgjerning at Norge har et raust velferdssystem sammenlignet med andre vestlige land. Forstår vi dette, klarer vi kanskje å forstå hvorfor vietnamesiske flyktninger i Norge føler de har et tilfredsstillende liv.

Det kan forstås som vietnamesere i Norge viser sin takknemlighet overfor den norske staten ved å arbeide, å bidra i yrkeslivet. Kanskje derfor er arbeidsdeltakelsen blant vietnamesere høy i forhold til andre innvandrergupper. Men den høye yrkesdeltakelsen skyldes riktignok også at vietnamesere flest er et arbeidsomt folk, mener informant 1 og 2. Slik sett kan vi forstå hvorfor den høye arbeidsdeltakelsen ikke gir den forventede effekt i politisk deltakelse.

4.4.4 Konfusianismen og harmoni

Vietnam ble gjennom historien et av de mange land som kom under Kina i form av å være en kinesisk provins. I løpet av den tusen år lange invasjonen var det kinesiske herredømmet i tillegg til å være en årsak til solid mobilisering til motstandsbevegelse, også hatt store innflytelser på den vietnamesiske kulturen, språklig så vel som i morallære og religiøse tro, slik mange andre kulturer i Sørøst-Asia har opplevd. Blant de mange påvirkninger finner vi en sterk tilstedeværelse av den konfusianske tankegangen som fortsatt gjennomsyrrer det vietnamesiske samfunnet og dets

tankegang.

Denne tankegangen er sentrert rundt det å unngå konfrontasjoner og etterstrebe harmoni, som er i tråd med Konfucius morallære. En annen viktig verdi er å skape en samfunnsorden som individer kan følge for den måten å opprettholde harmonien i et samfunn. Det er en samfunnsstruktur og levemåte bygget på "harmoni, hierarki og respekt for eldre og autoriteter" (Gauperaa 2006). Informant 2 sier følgende om dette:

[...] vi vietnamesere etterlever harmoni-regelen, som er en ettergivende retning, for å skape ro og fred, for å få noe overstått. Dette er trolig et problem som vi fortsatt lar oss prege av i vår kultur, tradisjon og vaner, og det skaper konflikt [...]. Når en snakker om politikk o.l., så kan folk [vietnamesere] si at "det spiller vel ingen rolle, det er det samme for meg". Da er det gjort.

Det er ikke uten grunn at denne kulturen i så stor grad påvirker vietnamesernes holdninger i hverdagen, og ikke minst til politikk. Man etterstreber harmoni, men i forhold til det politiske engasjement blir en i neste omgang offer for harmoniens skyld, noe informant 1 kommenterte slik:

[...] det grunnleggende ved det politiske engasjement er at en aller først skal bli et godt menneske, og dette fører derfor til at de kun etterstreber et godt liv.

Konfusianismen sitter med andre ord dypt i den vietnamesiske kulturen. En føler på en måte seg tvunget til å være en god borger først, før en kan kvalifisere seg til å delta i politikken, påpeker informant 1. En slik tankegang dyrker frem et snevert perspektiv av hvordan en god borger skal være. Vietnamesere tolker det slik at en først og fremst skal følge religiøse retningslinjer og få frem det gode. De blir dermed et ganske etterstrebende folk, men ender til slutt å kun være opptatt av seg selv og sine egne, analyserer informant 1 videre. Borgerdyder er dermed et sentralt begrep blant det vietnamesiske folk i møtet med politisk engasjement. Informant 2 mente at ulike bidrag som skattebetaling, arbeid og bygging også kan ses som politiske aktiviteter, eller den sier noe om vår politiske ånd. Jeg tolker dette ikke som noe annet enn at han her sikter til det politiske

medborgerskapet.

Informant 1 forbinder politikk på sin side med altruisme. Katolikker skal for eksempel bruke sin religiøse tro i sitt engasjement. Engasjementet er riktignok verdslig, men verdien ses på som positivt fordi det bidrar til fellesskapets beste. Han ser også en forskjell på måten katolikker og buddhister engasjerer seg på. Ut fra ulike moralske verdioppfatninger, skal katolikker skape verdier av å engasjere seg, hjelpe andre, mens buddhister på den andre siden vil nå det hinsidige liv ved å leve et resignert liv eller et liv i avkall. Dette har resultert i et høyere antall katolikker blant de politiske aktive i Vietnam, mener informanten. Han understreker at dette ikke er et subjektivt syn, men faktisk. Det hadde selvfølgelig vært interessant å vite hva buddhistene ville ha svart her, men min henvendelse til lederen i Den vietnamesiske buddhistforening vedrørende intervju ble som sagt avvist.

4.4.5 Språket – en hindring

Det går viktige skillelinjer blant vietnamesere i Norge mellom 1. og 2. generasjonen, eller den voksne og den unge generasjonen om man vil. Skillelinjene går langs norsk språkkompetanse og innpass i det norske samfunnet på flere arenaer. De eldre og voksne flest sliter mer med det norske språket, noe som gir begrenset deltakelse i arbeidslivet, utdanning, organisasjons- og politiske aktiviteter. Dette er noe alle informantene var enige i. De unge på den andre siden, har generelt bedre norskkunnskaper. Men i følge informant 1 mangler mange av disse gode ferdigheter i morsmålet som etter hans syn er selve grunnlaget for tilegnelse av andre språk. Etter det han erfarer er dette en av grunnene til at de unge ikke engasjerer seg politisk. En del av problemet mener han hviler på utdanningsvesenet. Han stiller seg tvilende til lærernes kvalifikasjoner og norskopplæringen, og stiller seg spørsmålet om det norske utdanningssystemet har vært tilstrekkelig opptatt av norskopplæring for utlendinger, eller det har kun opptatt av å "fylle tomrommet"? Han etterspør statistikker over resultatene til disse elevene og over lærernes faktiske kvalifikasjoner. Han mener videre at dersom en elev med utenlandsk bakgrunn oppfører seg identisk som norske elever eller blir behandlet som en norsk elev, vil ikke denne eleven "gjøre fremskritt" eller "klare å følge trutt med". Det er klart denne informanten snakker av egne

erfaringer, og i hans tette arbeid med vietnamesere unge som gamle har han kanskje sett hvor i systemet det svikter, men en slik påstand vil mest sannsynlig bli tolket som kontroversiell hos norske myndigheter.

4.4.6 Forskjellige måter å delta på

I tillegg har generasjonene ulike formål når det gjelder organisasjonsdeltakelse. De eldres organisasjoner er oftere rettet mot hjemlandet og arbeid for et demokratisk Vietnam, noe som det både snakkes varmt om og kritiseres for av informantene. Informant 2 sier følgende:

Jeg tror politikk for vietnamesere betyr å bidra for det vietnamesiske folket heller enn det norske. En stor del ivaretar fortsatt sine røtter, er fortsatt knyttet til hjemlandet, til familien, til samfunnet, til alle minnene, så de vil kjempe for å komme tilbake. Deres bidrag i dette henseende er kun rettet mot sine røtter. De vil vende hjem i en slags glorie. De måtte forlate...[hjemlandet], nå må de begravnes i et fremmed land. Det er trist. Disse er oppfatninger av vårt folk, spesielt de som er eldre. Fødestedet er noe ganske hellig. Av den grunn vil betydningen av politikk være at de ønsker å bidra til et demokratisk fundament i Vietnam.

I motsetning til dette mener informant 1 at noen av disse organisasjonene er urealistiske i måten de driver virksomheten på, ved at de ikke tar i bruk de forutsetninger som finnes i Norge for å få til dette, i stedet hører man bare klager fra dem. I tillegg til å være mer opptatt av Vietnam, er rettigheter noe de eldre også er mer opptatt av. Til forskjell tenker de unge både rettigheter og plikter, og de er mer opptatt av norsk politikk, mener informant 3.

På grunn av sterkere ressurser språkmessig, utdanningsmessig og bredere kunnskaper om norske forhold, har de unge også bedre forutsetninger til å delta i det norske samfunnet. Informant 2 og 3 nevner noen navn som har vært eller er representant for ulike politiske partier som Ap, Høyre og KrF. Blant annet er Leon Nguyen som sitter i kommunestyret i Rælingen også nevnt. Imidlertid

er han den eneste kommunestyrerepresentanten i landet, etter det jeg erfarer³⁰. De unge under 30 år er de som lettere kan delta enn de i 40-50 års alderen, har informant 2 inntrykk av. Det er derfor knyttet mest forventninger til unge vietnamesere i forhold til samfunnsengasjement blant vietnamesere i Norge.

4.4.7 Behov for en kollektiv stemme

Et flertall av informantene deler et ganske negativt på vietnamesere vedrørende deres passive holdninger til politikken. De mener at dette bunner i egoisme. Informant 3 sier det slik:

Pakistanere kjemper for fellessaker, de sliter med å vinne sine rettigheter som gruppe. Vietnamesere på den andre siden, er flinke til å kjempe for sine egne saker (familiegjenforening, sosialstønad eller lignende), men overlater fellessaker til nordmenn.

Informant 2 sparer heller ikke på kruttet når han omtaler det lave politiske engasjementet:

[...] Vi vietnamesere har ikke solidarisk ånd, det vil si innenfor samme gruppe, vi tenker kun på oss selv.

Virkelighetsbildet er selvsagt mer nyansert enn som så, men påstandene kan allikevel inneholde et snev av sannhet. For det første kan det være riktig at vietnamesere er flinke til å kjempe for sine egne saker, men det er også pakistanere. Virkeligheten er at vietnamesere ikke kjemper på noen kollektive arenaer, hvis de gjorde det ville det bare ha funnet sted på en individuell arena. Det mangler i dag ett vietnamesisk kollektiv, et fellesskap der vietnamesere på tvers av alder og religioner kan samarbeide og arbeide for deres felles sak, for ikke å snakke om å styrke følelsen av samhørighet i samfunnet, først og fremst med andre vietnamesere men også med det norske samfunnet. På tross av et greit antall organisasjoner og foreninger, har vietnamesere i Norge altså ikke greid å samarbeide, heller ikke mobilisert frem en representativ andel politiske

³⁰ www.aftenposten.no/nyheter/iriks/article1517448.ece

representanter, noe informant 2 også var enig i, samtidig som han legger til at det finnes saker der vietnamesere kunne ha trengt en eller flere representanter fra det vietnamesiske miljøet for å tale deres sak, for eksempel morsmålsundervisningen. Han mener videre at det er kun gjennom den kollektive stemmen at det norske samfunnet kan ha tillit til at de saker som tas opp er reelle og berører hele det vietnamesiske miljøet og ikke bare noen individer. Denne muligheten har vietnamesere per dags dato ikke, slik andre etniske minoriteter har både gjennom organisasjoner og politiske representanter. Dette "Fordi det mangler gode, passende organisasjoner" som informant 3 påpekte. Ett unntak var likevel den saken der en ung vietnamesisk ildsjel hadde klart å endre regjeringens kurs vedrørende 98 statsløse vietnamesere på Filippinene, kom informant 2 inn på. Med sin iherdige innsats rettet mot ulike politiske representanter har disse tidligere ikke anerkjente flyktninger endelig fått status nettopp som flyktninger og adgang til Norge.

4.4.8 Lite kunnskaper og behov for informasjon

En annen forklaring på hvorfor vietnamesere i liten grad deltar i politiske aktiviteter, kan tenkes å være lite kunnskaper eller ubevissthet om den politiske prosessen og det norske samfunnet generelt. Dette tas opp flere ganger av noen av informantene under hele intervjuet. Informant 2 sier følgende:

[...] disse skjønner ikke at én stemmeseddel... Det hender at noen vet at det er et bidrag. Og når det gjelder hvorfor de ikke stemmer, skyldes det at de ikke er bevisst dette. Det finnes personer i høy alder som meg som sier at de [...] ikke hadde for vane å stemme, slik at de ikke vet hvem de skal stemme på fordi de mangler veiledning. Hvilke representanter, hvilke organisasjoner, hvilke partier... Så det trengs informasjon, noe som de mangler.

Da jeg informerte informant 1 om at det var mange i spørreundersøkelsen jeg hadde gjennomført som hadde svart at grunnen til at de ikke deltok i valget i 2005 var at de var fornøyde med tilværelsen, svarte han:

... i tilfelle er dette veldig snevert tenkt, for egoistisk. (...) Det å være fornøyd med livet og være politisk engasjert er to forskjellige ting. (...) Det springer ut av en ubevisst tankegang. Fordi når de ikke bruker sin stemmerett, ikke deltar, så vil deres behagelige tilværelse, tilfredsstillelse være truet. Dersom de ikke kjente til sine rettigheter, systemer, partier som garanterer deres rettigheter, trygghet og sikkerhet på alle områder, både det materialistiske og psykiske... Hvis de ikke fortsetter å engasjere, bruke sin stemmerett, så bidrar de ubevisst å ustabilisere sitt ståsted. Dermed er dette mangel på bevissthet, ikke fordi de velger å ikke gjøre disse tingene. Til slutt kommer vi tilbake til det at de ikke er bevisst sine rettigheter som borger.

Dette synet støttes av informant 2 følgende:

[...] mange misforstår og tror at det å ikke stemme eller ikke delta betyr det samme som at en totalt er enig i reformene. Dette kan være at de ikke helt har forstått den viktige rollen stemmesedlene spiller. [...] [De] glemmer at det å delta, å stemme, nærmest bidrar til å forsvare deres rettigheter. Hvis de skjønner dette, så vil alle sannsynligvis delta.

Informant 1 ser vi klart mener at den politiske forståelsen blant vietnamesere er veldig fattig, at det er lite bevisstgjøring rundt temaet. Dette bidrar i sin tur at man blir likegyldige overfor politikk, i tillegg til at det skapes fordommer. Han sier dette:

De har en snever oppfatning av politikk. Det blir det samme hvem som har makten, fordi de har opplevd mange år med slik fortid. Slik at de til slutt ikke setter pris på stemmegivningens verdi til å påvirke. Det er det som er problemet, ikke at de har lav utdannelse og dermed har deres stemme lite verdi. Det ser ut som om de har en slags fordom mot politikken. "Det blir det samme hvem som klatrer til makten". For at den type tankegang skal kunne forandres trengs det lang tid. Og spesielt hos de unge. Og det at de unge heller ikke er bevissthet sine påvirkningsmuligheter gjennom valg, er veldig synd, den største rettighet en har som borger gjennom valg. Uten bidrag her er veldig synd.

Informant 2 påpeker at siden mange vietnamesere ikke har innsett den viktige betydningen av å stemme, at det er en "*plikt*" og en "*beskyttelse for deres rettigheter*", bør staten ta affære dersom den ønsker bidrag fra vietnamesere. Han ønsker derfor at norske myndigheter skal være mer hjelpelige med informasjon og veiledning, særlig rettet mot de unge som er morgendagens håp. Alle informantene er imidlertid enstemmige i at det er statens ansvar og den bør gå aktivt ut med å vise sin interesse overfor borgerne av vietnamesisk etnisitet, at den har bruk for deres ressurser. Min tolkning av dette er at det med andre ord har vært et savn fra deres side, som generelt har bred kontakt med vietnamesere, men denne forståelsen kommer ikke nødvendigvis fra vietnamesere selv, siden de ikke er bevisst sine politiske rettigheter og plikter. Deres inntrykk er at de som skriker høyest blir hørt, slik tilfellet er med andre etniske minoriteter, som pakistanere. Disse er riktignok kommet hit som arbeidsinnvandrere og har ikke fått innvilget fulle sosiale og økonomiske rettigheter på lik linje med etniske nordmenn og flyktninger, derfor har de større behov for kravsetting og kamp om disse godene enn det vietnamesere har i kraft av å være flyktninger, hevder to av informantene.

"Etniske nordmenn, på den andre siden, har de noen gang prøvd å VERVE³¹ vietnamesere politisk? Jeg tviler på det." Meddeler informant 3.

Interessen må munne ut i en reell politikk, mener informant 2:

"Det minste kravet må være at de [myndighetene] må aktivt vise at de har bruk for oss vietnamesere, våre ressurser. F.eks. kan de få inn en vietnameser men alltid med en listerangering som nr 10, aldri over. Så etter 5, 10 års arbeid går personen lei, og vil sannsynligvis slutte."

Bevisstgjøringen bør først og fremst skje via skolevesenet og forskjellige vedtak, men religioner og familier bør også fungere som retningsnor for motivasjon til politisk engasjement, mener informant 1.

³¹ Informantens utheving

I denne delen av kapitlet har vi sett hvordan den vietnamesiske kultur og særegne historie har formet vietnamesernes forståelse og holdning til politikk, og hvordan disse fenomenene har blitt opprettholdt i deres nye hjemland Norge. Sammen med de nye utfordringer knyttet til dette nye landet har denne forståelsen og holdningen skapt en situasjon som ikke taler i vietnamesernes favør. Jeg vil derfor i neste del av dette kapitlet undersøke om dette politiske underskuddet utgjør en tilstand av politisk fremmedgjøring blant denne gruppen.

4.5 Er politisk fremmedgjøring til stede?

Ut fra Martinussen (1973:200) er det en del faktorer som avgjør hvorvidt en er fremmedgjort i forhold til det politiske systemet. For å finne ut om dette fenomenet er noe tilstedeværende hos den vietnamesiske befolkningen, vil jeg undersøke fire faktorer som Martinussen har snakket om, det er grad av likegyldighet, avmakt, avstand og partimistro. Tro på forskjellsbehandling utelukkes, siden temaet ikke er blitt tatt med i spørreundersøkelsen, noe jeg regner med ikke vil påvirke konklusjonen nevneverdig. Funn fra spørreundersøkelsen legges til grunn for vurderingen.

4.5.1 Politisk likegyldighet

I følge Martinussen (1973:188) omfatter politisk likegyldige:

”personer som sjeldent eller aldri følger med i samfunnsliv og politikk, som synes valgene spiller liten rolle for dem selv, og som er lite politisk interesserte, samt personer som velger to av disse tre alternativene, men indikerer noe politisk interesse på det tredje.”

Siden jeg ut fra spørreskjemaundersøkelsen ikke har spurt spesielt etter alle de ulike faktorene som berører fremmedgjøring, har jeg nå valgt ut noen variabler / spørsmål fra denne som jeg synes passer med de tre alternativene Martinussen har kommet med.

For å vite om folk følger med i samfunnsliv og politikk, ser jeg på resultatene fra undersøkelsen,

altså:

1. ”Følger du med på det som skjer i politikk og samfunnsliv i Norge?”

Likeledes med det andre utsagnet, for å finne ut om valgene spiller noen rolle for dem selv vil jeg se på disse variablene fra undersøkelsen:

2. ”Jeg føler ikke at valget angår meg”

3. ”Tror du at det vil ha noen betydning for vietnamesere om neste generasjon blir mer politisk aktiv?”

For å finne ut om den politiske interessen, tar jeg utgangspunkt i disse variabler fra undersøkelsen:

4. ”Jeg er ikke interessert i politikk”

5. ”Deltar du, eller har du deltatt i andre politiske aktiviteter de siste 12 måneder, i så fall hvilke?”

6. ”Synes du vietnamesere i Norge burde delta mer i politikk?”

På spørsmål om respondenten følger med på politikk og samfunnsliv, svarte de fleste at de gjør det regelmessig. En mindre andel gjør det av og til, sjeldent eller aldri. Vi har altså å gjøre med en stor gruppe som jevnlig følger med på det som skjer i samfunnslivet. Dette gir oss et bilde av innvandrere fra Vietnam som nesten utelukkende samfunnsengasjerte. Deres holdning eller svar kan ikke sies å minne om likegyldighet overfor samfunnet eller politikk. Kan dette imidlertid skyldes at utvalget var preget av mange høyt utdannede, som til sammen utgjorde over halvparten av respondentene? Høy utdanning vet vi fra før av, gir høyere samfunnsengasjement (Martinussen 1973).

På svaralternativet ”Jeg føler ikke at valget angår meg”, har nesten ingen krysset av.

Mens på spørsmål ”Vil det få noen betydning for vietnamesere om neste generasjon blir mer politisk aktiv?”, svarte flertallet ja på dette. Det er altså et flertall som mener det er av betydning for vietnamesere som gruppe at deres etterkommere blir politisk aktiv.

Det var få personer som hadde krysset av for at de ikke er interessert i politikk, slik at denne forklaringen ikke kan anvendes på vietnamesere.

På spørsmålet om vietnamesere burde delta mer i politikk, hadde nesten alle enstemmig svart ja. Videre tester jeg ut de politiske aktiviteter de siste 12 måneder. Flertallet har ikke deltatt i noen form for politisk aktivitet, men likevel har 7,1 % av denne gruppen også informert om at de har diskutert politikk, noe som antyder at disse respondenter ikke anser politisk diskusjon som en form for politisk aktivitet. Den nest største gruppen er dermed de som oppgir at de har diskutert politikk. Ellers utgjør de andre politiske aktivitetene kun minimale andeler.

Resultatene viser at vi ikke står overfor en politisk likegyldig samfunnsgruppe. Som Martinussen argumenterer for, snakker vi om politisk likegyldighet dersom to av de tre påstandene bekreftes: personer som sjeldent eller aldri følger med i samfunnsliv og politikk, som synes valgene spiller liten rolle for dem selv, og som er lite politisk interesserte, samt personer som velger to av disse tre alternativene, men indikerer noe politisk interesse på det tredje. Den første påstanden er ikke til stede blant våre respondenter, her var det en stor del som fulgte aktivt med i samfunnsliv og politikk i Norge. Den andre påstanden blir heller ikke bekreftet, det var nærmere ingen som hadde rapportert om at de ikke følte at valget angår dem. I den tredje påstanden hadde jeg fire variabler, og resultatene var ikke entydige. To av variablene ("Jeg er ikke interessert i politikk", "Synes du vietnamesere i Norge burde delta mer i politikk?") antydte ingen politisk likegyldighet, mens den ene ("Deltar du, eller har du deltatt i andre politiske aktiviteter de siste 12 måneder?") antydte noe likegyldighet, siden flertallet forholder seg passiv til politiske aktiviteter, med unntak av å gjøre det innen rammen av diskusjoner hjemme eller med bekjente. Siden kun en av påstandene delvis er til stede her, kan vi derfor ikke snakke om politisk likegyldighet.

4.5.2 Politisk avmektighet

Martinussen definerer de politiske avmektige slik:

"Alle som sier de ikke kan gjøre noe for å påvirke en urimelig avgjørelse verken i kommunestyre eller i Storting og regjering, og som heller ikke har noen organisasjoner hvor de kan ta opp en slik sak."

Siden jeg her ikke hadde med noen spørsmål som direkte knytter til dette utsagnet, skal jeg alternativt ta utgangspunkt i de spørsmål som berører organisasjonsdeltakelse, for å finne ut i hvilken grad utvalget vårt er tilknyttet organisasjonslivet. Dette gjøres ved hjelp av disse variablene:

1. ”Er du eller har du vært medlem i noen organisasjon de siste 12 måneder?”

Og slik var resultatet fordelt:

Tabell 5. Andel organiserte og uorganiserte blant vietnamesere. Funn fra spørreundersøkelsen. 2006. Prosent.

MEDLEMSKAP	PROSENTANDEL
Medlem	62,5
Ikke medlem	37,5

Tabell 6. Andel organiserte etter type organisasjon blant vietnamesere. Funn fra spørreundersøkelsen. 2006. Prosent.

TYPE MEDLEMSKAP	PROSENTANDEL
Religiøs	28,8
Kultur/idrett	12,5
Yrkesinteresse	21,2
Politisk	2,5
Annet	5

Her ser vi en svært høy andel organiserte (62,5 %), men trekker vi fra de som er religiøst organiserte, vil andelen synke betraktelig, siden respondenter som er tilknyttet religiøse organisasjoner ser vi er den nest største gruppen etter antallet som er uorganisert. Likevel ønsker jeg å utelukke religiøse organisasjoner, av den grunn at for flertallet religiøse vietnamesere kjenner jeg til at dette kun innebærer religiøse ritualer og ikke organisasjonsmessige aktiviteter.

2. ”Hvor ofte deltar / deltok du i organisasjonenes aktiviteter?” Slik var resultatene:

Tabell 7. Hyppighet i organisasjonsdeltakelse. 2006. Prosent.

DELTAKELSESHYPPIGHET	PROSENTANDEL
Flere ganger / uken	9
1 gang / uken	11,9
1 gang / 2.uke	4,5
Månedlig	16,4
Årlig	14,9
Sjeldnere	9
Deltar ikke	34,3

Hvis vi slår sammen de som sjeldent deltar og de som ikke deltar, får vi en ikke-deltakelse på 43,3 %. Dette er et forholdsvis høyt tall. Men likevel er det høye andeler som deltar hyppig i organisasjonsaktiviteter, men jeg antar at det gjelder de som er religiøst tilknyttede.

3. ”Politikk er noe de velutdannede driver med.” Denne holdningen var ikke til stede i utvalget vårt.

4. ”Jeg hadde ikke nok kunnskaper om partiene / Partiene så like ut for meg.”

Av de som ikke stemte i 2005, oppga hver tredje dette som årsak.

5. ”Min stemme vil ikke kunne avgjøre noen ting / Det nytter ikke å stemme.”

Det var få som hadde krysset av for dette, slik at resultatet ikke skal telles med.

Til sammen var det fire av fem variabler som ga negative tilbakemeldinger på politisk avmektighet, kun én antydte stor grad av avmektighet (variabel 4). Vi kan dermed ut fra slike tall konkludere med at politisk avmektighet ikke er noe karakteristisk for den vietnamesiske befolkningen.

4.5.3 Subjektivt fjerne fra politikken

Det er personer som, i følge Martinussen (ibid.):

”...mener at det som skjer innenfor kommunale organer bare har noen eller liten betydning for sitt daglige liv, og at det som hender i politikken sjelden har noen betydningen for seg selv, samt de som mener at kommunalpolitikken har liten betydning, men er uenig at politikk generelt sjelden er av betydning for seg selv.”

Jeg tester ut dette resonnementet ut fra to variabler:

1. Den første variabelen måler påstanden ”Jeg føler ikke at valget angår meg/jeg bryr meg ikke”.

Her var det liten representasjon.

2. Den andre variabelen måler hva folk synes om at det ikke sitter noen representanter med vietnamesisk bakgrunn i politiske organer i Norge. Her var det et flertall som mente at det burde vært noen, mens nesten hver fjerde opplyste om at de syntes det var trist. Til sammen er det snakk om et overveldende flertall som medga at de brydde seg om denne situasjonen, og etter det jeg mener ville ikke dette tallet vært så høyt om mange hadde synes at politikk ikke betydde noe for dem.

Dette forteller oss imidlertid kanskje kun om det generelle bildet, og spesielt om politisk representasjon blant vietnamesere. Men vi mangler fortsatt informasjon om hva respondentene tenker om kommunal-/ lokalpolitikken betydning for dem, men ut fra det vi vet om valgdeltakelse i lokale valg blant vietnamesere, er denne svært lav, slik at det kan være rimelig å anta at vietnamesere i Norge ikke føler nærhet til (lokal)systemet. I tillegg sier litt over hver femte, som ikke er et rent lite antall, at de ikke bryr seg om det politiske landskapet med null politisk representasjon blant vietnamesere, noe som selvsagt ikke teller positivt for den politiske deltakelsen for det vietnamesiske folket i Norge.

4.5.4 Partimistro

Martinussen (ibid.) definerer de partimistroiske som:

”...alle som er enige i minst to av følgende tre utsagn: det er vanskelig å se hvor de virkelige skillelinjene mellom partiene går, partiene er bare interessert i folks stemmer – ikke i deres meninger, og man kan aldri stole på at noe parti har tenkt å holde sine løfter.”

Jeg tester ut det første utsagnet ved hjelp av disse variablene:

1. ”Jeg fant ingen passende parti”. Svarprosenten her er lav, slik at den ikke kan brukes.

2. ”Jeg hadde ikke nok kunnskaper om partiene”.

Blant de som ikke stemte i 2005, oppga hver tredje person dette som årsak.

Andre og tredje utsagn testes ut av denne variabelen:

3. ”Jeg har ikke tillit til partiene”.

Hver femte person som ikke stemte i 2005 oppga dette som grunn for at de ikke gjorde det.

Resultatene viser at noen av respondentene var tydelige på at de ikke stolte på de politiske partiene. I tillegg kan blant annet de uklare skillelinjene mellom partiene ha ført til at en stor andel ikke føler at de har nok kunnskaper om partiene. Til sammen danner begge verdiene et godt grunnlag for å hevde at partimistro er et godt kjennetegn blant norske velgere med vietnamesisk bakgrunn. Årsaken kan selvsagt variere, men på bakgrunn av tidligere analyser vil jeg ikke utelukke historiske argumenter, som negative opplevelser fra kommunismen, og ikke minst den manglende norskkunnskapen blant førstegenerasjon blant hovedårsakene.

Vi har nå sett hvordan de ulike politiske holdninger utspiller seg hos vårt utvalg av respondenter, og resultatet kan ikke sies å gi oss noe entydig svar. Av fire punkter var det kun to som stemte i noen grad med vårt utvalgs holdninger. Det var holdninger i forhold til systemnærhet og partipolitisk tillit, mens funnene bekreftet ikke noe politisk likegyldighet eller avmektighet. Men jeg vil likevel ikke konkludere med at politisk fremmedgjøring er til stede her. Funnene er i den grad for svake til det.

Kapittel 5: Relevansen av modell 2 og forslag til tiltak

5.1 Innledning

I teorikapitlet hadde jeg fremsatt to modeller for analyse av oppgaven. I analysemodell 1 antok jeg at individuelle og sosioøkonomiske faktorer (uavhengige variabler) som alder, kjønn, utdanning, sysselsetting, inntekt, botid og informasjon har innvirkning på de avhengige variablene valg- og organisasjonsdeltakelse, og politisk representasjon. Denne er allerede analysert i kapittel to. Mens i analysemodell 2 antok jeg at det finnes sammenhenger mellom de avhengige variablene. Vi skal nå ut i fra de innsamlede materialene se om disse antakelsene og sammenhengene er i overensstemmelse med de faktiske forhold blant vietnamesere, og hvis ikke, må modellene revideres?

5.2 Gir høy organisasjonsdeltakelse økt valgdeltakelse og flere politiske representanter, og motiverer mange politiske representanter flere til å stemme?

I analysemodell 2 antok jeg at høy organisasjonsdeltakelse gir høy valgdeltakelse og politisk representasjon, og at høy politisk representasjon også gir høy valgdeltakelse. Situasjonen blant vietnamesere i dag, som jeg har skissert i kapittel fire, er at organisasjonsdannelsen blant disse fortsatt er ustabil og fragmentert. Det er ingen forening som kan karakteriseres som landsdekkende i dag, og selv om Det vietnamesiske buddhistsamfunnet beskriver seg selv som landsdekkende, er foreningen først og fremst en religiøs organisasjon og mangler et politisk innhold. Det gjennomgående trekket er at norsk politikk og samfunnsliv på mange måter er fraværende blant mange av de eksisterende vietnamesiske foreningene til fordel for opprettholdelse av vietnamesisk kultur, og på den måten uteblir den politiske mobiliseringen. Man oppnår derfor ikke høy valgdeltakelse på grunn av dette fraværet og på grunn av den svake institusjonalisering av vietnamesiske organiseringer. Ustabiliteten kan kanskje også forklares ut i

fra det spredte bosettingsmønstrer blant vietnamesere i Sør-Norge (Aalandslid 2006).

Og i kraft av disse forholdene kan man kanskje hevde at det vietnamesiske miljøet ikke har klart å utgjøre noen politisk tyngde i form av politiske representanter. Men dette kan blant den godt voksne befolkningen også skyldes deres historiske og kulturelle ballast. Jeg antar dermed at tilnærmet ingen politisk representant med vietnamesisk bakgrunn også har bidratt til den lave politiske deltakelsen. Men dersom dette antallet økes, vil jeg tro at vi vil oppleve en økt valgdeltakelse blant vietnamesiske velgere. Denne antakelsen bygger på de positive tilbakemeldingene fra et flertall av respondentene i spørreundersøkelsen. Mange hadde svart at de ville stemt om det var politiske representanter med vietnamesisk etnisitet ved forrige eller neste valg. Slik at "rollemodeller" eller en slags identifisering er viktig for vietnamesere når de skal stemme. Dette kan kanskje skyldes usikkerhet i forbindelse med hva partiene står for, hvilke saker kandidatene kjemper for, eller det kan også skyldes partimistro, likegyldighet eller avmektighet på grunn av manglende norskkunnskaper. Disse sammenhengene kan i mer eller mindre grad sies å være til stede da resultatene fra spørreundersøkelsen forteller at det er de mindre språkkompetente, hjemmевærende, arbeidsledige, godt voksne, og de som er fornøyde med tilværelsen som er mest positive til vietnamesiske representanter. Det disse har til felles kan tenkes å være lite ressurser og kunnskaper om norske forhold.

Den overordnede slutningen er derfor at organisasjonsdeltakelsen blant vietnameserne må styrkes først, om deltakelse i valg og politisk representasjon skal økes. Hvordan en skal oppnå dette, vil jeg komme generelt inn på under avsnittet om tiltak.

5.2.1 Hvorvidt er påvirkningsforholdene til stede hos andre innvandregrupper?

Om vi ser mot hovedstaden i Nederland Amsterdam, kan vi se at det økte antallet innvandrerepresentanter har bidratt til økt valgdeltakelse blant innvandrerne i landet, etter den sterke mobiliseringen av innvandrerkandidater som fulgte lovendringen i 1985 som ga utenlandske statsborgere stemmerett ved lokalvalg (Fennema og Tillie 2001: 27). Representantene hadde fortrinnsvis surinamsk, marokkansk, tyrkisk og antillensk opphav, som er

en av de største innvandrergroppene i landet, og fikk seter først og fremst i kommunestyre (ibid.). I Norge har det ikke blitt særlig forsket på forholdet mellom effekten av innvandrerepresentanter og valgdeltakelse blant innvandrere, selv om man har forsket på forholdene hver for seg. Jeg vil likevel våge meg på en antakelse om en sannsynlig sammenheng mellom innvandrerepresentanter og valgdeltakelsen blant innvandrere. Pakistanere og iranere er to innvandrergropper i dag (etter kommunestyre- og fylkestingsvalget i 2003) som har flest lokalpolitikere, henholdsvis 19 og 11 representanter (Aalandslid og Tronstad 2005), og dette mener jeg har påvirket deres valgdeltakelse nevneverdig ved siste stortingsvalg (2005). Grunnen er at disse to groppene er blant de mange innvandrergropper som opplevde en nedgang i valgdeltakelse mellom stortingsvalgene i 1997 og 2001, pakistanerne fra 61 prosent ned til 43 prosent, og iranerne fra 49 prosent ned til 42 prosent (Aalandslid 2006). Ved lokalvalget i 2003, altså perioden mellom disse stortingsvalgene lå valgdeltakelsen for disse gropper omtrent på samme nivå som ved stortingsvalget i 2001 eller enda lavere. Her deltok 40 % av pakistanerne, mens kun 28 % av iranerne gjorde det. Ved stortingsvalget i 2005 gikk deltakelsen opp med 11 % for pakistanerne og 9 % for iranerne siden forrige stortingsvalg. Dette kan etter min mening tolkes som at den høye andelen pakistanske og iranske lokalpolitikere har gitt positivt effekt på valgdeltakelsen ved stortingsvalg, mens det ennå er tidlig å si noe om effekten ved kommunevalg, før resultatet kommer i løpet av kommunevalget i år (2007).

Tabell 8. Valgdeltakelse for de ulike innvandrergroppene ved stortingsvalgene 1997, 2001 og 2005, og lokalvalget 2003. Prosent.

	1997	2001	2003	2005
Chile	63	44	38	54
Pakistan	61	43	40	54
Sri Lanka	60	53	57	66
Vietnam	60	43	30	42
India	57	55	36	61
Tyrkia	49	44	42	43
Iran	49	42	28	51
Bosnia-Hercegovina	-	49	41	40

Kilde: Aalandslid 2006 (SSB), Norges Offisielle Statistikk (NOS)

Sri lankere er den 12. største innvandrergroppen i dag (2006), men er på den andre siden med sine fem representanter den groppen som har det fjerde høyeste antallet

kommunestyrerepresentanter etter lokalvalget i 2003 (SSB). Ved stortingsvalget i 2005 deltok 66 % sri lankere, altså hele 9 prosentpoeng mer siden lokalvalget i 2003 eller 13 prosentpoeng høyere enn ved forrige stortingsvalg. Dette mener jeg åpenbart blant annet skyldes det høye antallet representanter med sri lankisk bakgrunn. Andre minoriteter der en kan se et mønster av at innvanderrepresentanter påvirker valgdeltakelsen hos den aktuelle gruppen er blant annet indere og chilenerne, som kan skilte med henholdsvis 8 og 4 kommunestyrerepresentanter.

Imidlertid gir funn fra velgere med tyrkisk og sri lankisk bakgrunn et litt annet bilde enn det forrige. Tyrkerne opplevde også noe nedgang i deltakelsen mellom stortingsvalgene i 1997 og 2001 (fra 49 ned til 44 prosent) (Aalandslid 2006), mens ved lokalvalget i 2003 var deltakelsen på 42 %, noe som var litt høyere enn gjennomsnittet for alle ikke-vestlige land samme år (Norges offisielle statistikk). I stortingsvalget 2005 deltok 43 % av tyrkerne i valget (Aalandslid 2006). Tyrkiske minoriteter er også blant de grupper med flest lokalpolitikere i landet, fortrinnsvis i Drammen kommune (etter kommune- og fylkestingsvalget i 2003). Her er det faktisk en overrepresentasjon av den tyrkiske minoriteten, der fem av åtte ikke-vestlige representanter har tyrkisk bakgrunn (Aalandslid og Tronstad 2005). Jeg har ikke klart å innhente datamateriale om valgoppslutningen blant velgere med tyrkisk bakgrunn her, men den gjennomsnittlige valgdeltakelsen blant ikke-vestlige innvandrere i Buskerud ved stortingsvalget lå på 44 %³². Vi ser dermed at valgoppslutningen blant innvandrere med tyrkisk opphav har svingt mellom 42 og 49 prosent i alle valgene siden 1997, og har ikke opplevd noe særlig endringer i denne perioden, selv om antallet politiske representanter er høyt i forhold til andre innvandergrupper. Slik at bildet av tyrkernes deltakelse ikke helt bekrefter sammenhengen mellom høyt antall innvanderrepresentanter og høy valgdeltakelse, om vi legger landsgjennomsnittet for denne gruppen til grunn. Det ville derfor vært interessant om vi kunne basert oss på valgresultatet fra Drammen kommune ved de ulike valgene, for å se om en opplevde noe hopp i deltakelsen for denne gruppen. Misforholdet mellom innvanderrepresentanter og valgdeltakelse kan blant også spores til innvandrere fra Bosnia-Hercegovina, der denne hadde fire kommunestyrepolitikere i 2003 men opplevde ikke den forventede økning i valgoppslutningen ved stortingsvalget i 2005.

Som vi ser her, gir informasjonen et sammensatt bilde av forholdet mellom

³² www.utrop.no/art.html?artid=12530&catid=1

innvandrerepresentanter og valgdeltakelse. Det er ikke tilstrekkelig belegg for å si det ene eller det andre om dette forholdet. Likevel kan vi ikke utelukke at jo flere politiske representanter med innvandrerbakgrunn, jo mer sannsynlig vil velgerne fra den spesifikke innvandrergruppen bli mer motivert til å delta i valg. Grunnen til at flere vil engasjere seg når de ser at det sitter noen med samme etnisitet eller bakgrunn som dem i politikken, vil jeg tro at en tenker at det nytter å engasjere seg, og at når innvandrerne selv ser hvor bra "deres egne" klarer det, blir de i større grad motivert til å bli aktive. Politikk sagt med andre ord, er svært smittsomt, i følge en av mine informanter fra intervjuene. Når det finnes én inne, kommer det gjerne flere.

Men det er også åpent for at effekten av innvandrerepresentanter ikke gir utslag hos andre innvandrergrupper, eller at effekten går noe tilbake etter en tid. Ser vi igjen på Nederland, kan vi se at det siste har vært situasjonen. Siden valget i 1998 har valgoppslutningen blant innvandrerne gått tilbake, og spesielt i Amsterdam, til tross for at den hadde gått opp i takt med det økende antallet innvandrerepresentanter (Fennema og Tillie 2001:27). Allikevel er den politiske deltakelsen blant innvandrerne fortsatt høy i Amsterdam når andre indikatorer legges til grunn (ibid.).

5.3 Er vietnamesere en integrert eller en isolert gruppe?

Dette spørsmålet gir ikke noe entydig svar, men varierte, avhengig av hvilke utgangspunkt en ønsker å gå fra. Vietnamesere er forholdsvis en stor gruppe, og som tidligere presentert den femte største innvandrergruppen i landet. Flertallet består fortsatt av såkalte førstegenerasjonsinnvandrere, slik at fullverdig integrasjon ennå lar vente på seg. Grunnen er, som vi har fått med oss i tidligere kapitler, at veien til dette målet fortsatt preges av ulike hindringer for denne gruppen. På tross av dette er mange kommet i jobb, og yrkesdeltakelsen er blant de høyeste blant ikke-vestlige innvandrergrupper. Vietnamesere har også en inntekt som ligger over det som er gjennomsnittet for innvandrere. Det er slik nå at integrasjonsperspektivet vektlegger mange forhold, og et av dem er yrkesdeltakelse og økonomisk status. Dersom vi definerer høy integrasjon ut fra disse forhold, vil vietnameserne karakteriseres som godt integrerte. Dette er også i tråd med regjeringens ønske om et inkluderende arbeidsliv og målet om

å få flere innvandrere ut i jobb³³. Et annet forhold som imidlertid melder seg her er: er det nok med å få flere ut i jobb når såkalte lavstatusyrker er det eneste de blir tilbudt? For det er ingen hemmelighet at det er en overrepresentasjon av ikke-vestlige innvandrere i lavstatusyrkene (SSB). Økt sysselsetting blant innvandrere med høy utdanning representerer også et problem som staten ikke har klart å gjøre noe med. Det kan i så måte diskuteres om hvorvidt tiltakene som har dukket opp, er effektive. Uansett så ligger dette temaet utenfor min problemstilling, slik at nærmere redegjørelse ikke vil bli utdypet.

På den andre siden, veien til å bli integrert går ikke bare gjennom arbeid og inntekt, selv om disse to forhold kan sies å være livsviktige. Utdanning, deltakelse i valg, organisasjoner, politikk, kultur etc. er også faktorer som beskriver hvorvidt en person er integrert i samfunnet. Vi kan i dag åpenbart ikke hevde at vietnamesere er særlig integrerte i disse områdene med hensyn til funnene som har blitt påpekt i oppgaven. Og spesielt gjelder det første generasjonsvietnamesere og godt voksne i denne sammenheng. Unge vietnamesere på den andre siden, som jeg har kommet inn på, har større muligheter til å tilpasse seg og integrere i det norske samfunnet med hensyn til færre barrierer i forhold til språk, kultur og utdanning.

Oppsummert er det derfor en litt blandet forståelse av integrasjonsbegrepet når det gjelder vietnamesere, avhengig av ens fortolkning. Siden min problemstilling har tatt stilling til det politiske perspektivet hos vietnameserne, vil jeg fortsette i det samme sporet og basere meg på et politisk grunnlag i vurderingen av vietnamesernes integrasjonsnivå. Derfor vil jeg i det følgende med utgangspunkt i en modell skissert av Fennema og Tillie (2001) gjøre denne vurderingen.

Figur 1. Politisk deltakelse og eliteintegrasjon blant etniske minoriteter

		Integrasjonsgraden blant den etniske eliten	
		Høy	Lav
Politisk deltakelse blant den etniske gruppens medlemmer	Høy	<i>Integrert</i>	<i>Mobilisert</i>
	Lav	<i>Pasifisert</i>	<i>Isolert</i>

³³ St.meld. 49

Modellen baserer seg på antakelsen om at i et representativt demokrati spiller den politiske eliten en viktig rolle i å fremme velgernes krav, og for at etniske minoriteter skal få muligheten til å realisere sine interesser, avhenger dette i det minste av hvorvidt deres etniske ledere er integrerte i den lokale politiske strukturen (Fennema og Tillie 2001:29). I følge modellen skal en derfor måle integrasjonsnivået til den etniske politiske eliten og politisk deltakelsesnivået blant den aktuelle innvandrerguppen. Har begge et høyt nivå, kaller vi denne etniske gruppen politisk integrert. Dersom nivået i politisk deltakelse er høyt hos den etniske gruppen og integrasjonsnivået blant den politiske eliten er lavt, er gruppen mobilisert. Hvis medlemmene i den etniske gruppen ikke har et høyt deltakelsesnivå i politikken og deres ledere er integrerte, vil vi kalle gruppen for pasifisert. Og til slutt dersom verken medlemmene deltar aktivt i politikk eller deres ledere er integrerte i den politiske strukturen, er det nærliggende å karakterisere gruppen som isolert. Den siste beskrivelsen mener jeg passer godt for vietnamesernes situasjon i Norge. Vietnamesere er en isolert gruppe når vi ser at få deltar i den politiske prosessen og at den politiske eliten, i den grad den eksisterer, er ikke integrert i den lokale politiske struktur. Mer presist deltar få i lokale som nasjonale valg, organisasjoner og politiske aktiviteter, og den politiske eliten består etter det jeg kjenner til, kun av én kommunestyrerepresentant (Aftenposten.no 2.11.2006).

5.4 Hvilke tiltak for økt politisk deltakelse?

Fordi de lave tallene og den negative utviklingen i politisk deltakelse blant vietnamesere og innvandrerbefolkningen bidrar til et representativt demokratisk problem, er det viktig at et slikt problem må løses for å ivareta et akseptabelt integrasjonsnivå blant landets borgere. Men har det vært igangsatt noen særegne tiltak for å øke det politiske engasjementet blant innvandrerbefolkningen fra myndighetenes side? Eller har det bare vært tomme ord? Etter stortingsvalget i 2005 sa statsminister Jens Stoltenberg følgende om integrasjonsprosjektet:

"Vi kan stå ved inngangen til et rikt kapittel i landets utvikling. Vi kan skape ett av de mest vellykkede inkluderende fellesskap verden har sett. Dette er et stort samfunnsprosjekt som vi alle

*må arbeide med og være sammen om. Dette må vi lykkes med*³⁴.

Dette er store ord fra statsministeren, men hittil (1,5 år etter) har det latt vente på seg. Det er ingen tvil om at dette er samfunnsprosjekt, og det krever gjensidig innsats både fra storsamfunnet som minoritetene selv. Liksom det norske statsborgerskapet gir rettigheter og beskyttelse, gir det også borgeren forpliktelser og ansvar overfor samfunnet. Det handler om å gi og ta. Det er en del av det demokratiske prosjektet, som er fundamentet i det velferdssystemet borgere av det norske samfunnet nyter godt av. Ved å ikke være med på spillereglene, ikke delta aktivt i det samfunnet en lever i, vil en bidra til å underminere dette samfunnet og det fundamentet som holder det oppe, nemlig demokrati, som betyr *folkestyre*. Uten folkets bidrag vil ikke dette systemet kunne være levedyktig. Men på den andre siden handler demokratiet også om at folket har et valg. Folket kan velge om de vil delta eller ikke. Systemet må derfor fungere slik at folket *velger* å delta, og om de ikke velger å gjøre det, er det staten som i neste skritt som må stimulere eller legge til rette for det og en slik valgmulighet. For det kan være at ikke alle som lar være å delta, gjør det fra samme utgangspunkt. Noen lar være å delta fordi de mangler ressurser - sosiale, økonomiske eller politiske, som er viktige byggesteiner i dannelsen av samfunns- og politisk forståelse. En slik mangel eller barriere vil sette en stopper for deres videre politiske engasjement. Derfor er det her viktig at andre krefter kommer inn.

En slik kraft er storsamfunnet eller majoriteten, som holder en del av ansvaret for integrasjonsprosessen blant sine borgere, om ikke det største ansvaret. Majoriteten bør ta tak i den lave politiske deltakelsen blant innvandrergруппene, dersom den ikke ønsker et "demokratisk underskudd" i det norske samfunnet. Den bør derfor styrke medborgerskapsfølelsen, som først og fremst bør gå gjennom norskopplæring og et inkluderende arbeidsmarked. Ved å føle seg ønsket i det norske samfunnet, ikke bare gjennom ord, men også via handlinger, er dette den beste måten å vise våre nye landsmenn og kvinner at også de hører til her. Selvfølgelig kreves det også en gjensidig tankegang og handling fra innvandrernes side - at de bestemmer seg for at dette er det samfunnet de ønsker å bo i, og akseptere dets rettigheter som plikter som en borger må ha, derigjennom også føle en tilhørighet. Kun gjennom en slik forståelse fra begge parter, vil en kunne nærme seg idealet om medborgerskap.

³⁴ <http://www.an.no/leder/article2770688.ece?service=print>

Konkret betyr det at staten må sette seg et mål om høyere deltakelse blant innvandrergupper som har hatt lave målinger de siste årene i valg. Dette inkluderer selvsagt også innvandrere fra Vietnam. Dette kan være at staten aktivt går ut med kampanjer rettet mot de spesifikke grupper, for eksempel de unge som tenderer å stemme i mindre grad. Hos godt voksne vietnamesere og andre nasjonaliteter for så vidt, der det norske språket er begrenset, kan informasjon på deres morsmål være løsningen. Det samme gjelder for eksempel stimulering til økt samfunnsdeltakelse, organisasjonsmedlemskap og partimedlemskap. Aktørene må aktivt ut for å verve eller informere om en slik mulighet. For at flere skal være med i politiske partier eller stemme på dem, holder det for eksempel ikke kun med stands noen uker før valgdagen. Hva med de resterende ukene i året? Satsingen og mobiliseringen må foregå jevnt ut over året. Og når man ser at valgdeltakelsen går opp hos noen innvandrergupper, vil dette i neste omgang skape interesse hos de politiske partiene for disse gruppene når de ser hvilken politisk tyngde de utgjør i kraft av sin populasjon. Man må kanskje se tilbake i historien for å se at slike tiltak har lyktes. Situasjonen var likedan for norske kvinner for 20-30 år tilbake, og man ønsket å øke deres politiske engasjement. Som forlengelse av dette ble det vedtatt en målsetting om å få flere kvinner inn i politikken³⁵.

Som katolikker og buddhister har ikke vietnamesere blitt knyttet til vanskelige saker som har dominert mediene i Norge og andre land de siste årene, som tilfellet har vært for muslimer. Saker knyttet til for eksempel æresdrap, tvangsekteskap, terrorvirksomhet har gitt mye negativt fokus på islam og muslimer verden over. En kan si at som en konsekvens av dette har mediene eller det norske samfunnet "glemt" vietnamesere og andre etniske minoriteter som ikke skaper nyhetsoverskrifter. Det kan synes som om norske myndigheter er styrt av en slags populisme. Man tar ikke tak i problemene før en kriselignende situasjon utløses, eller før media retter oppmerksomhet mot en slik sak. Borgerne er bedre tjent med et samfunn og en stat som er gjennomtenkt, som viser dette gjennom handling mer enn prat.

I undersøkelsen jeg har foretatt kom det frem en del gode forslag til hvordan en skal øke den politiske deltakelsen blant vietnamesere. Noen av forslagene har allerede blitt nevnt ovenfor, som å gi ut informasjon på vietnamesisk og spesielt politisk informasjon. Noen ønsker at det skal være

³⁵ <http://www.an.no/leder/article2770688.ece?service=print>

mer kontakt mellom politiske partier og representanter og vietnamesere. Andre forslag er å øke norskkompetansen hos disse, øke yrkesdeltakelsen, og få flere til å organisere seg politisk ved at man informerer om muligheten til å påvirke ressursfordelingen i samfunnet. Et annet forslag som det var særlig stor oppslutning om, var at stimuleringen til aktiv deltakelse i samfunn og politikk av de unge er viktig. Denne bør først og fremst starte i familien, men disse bør også oppleve oppmuntring og inspirasjon fra det norske samfunnet for øvrig. En kan for eksempel oppmuntre dem til å bli med på foreninger og lag. Den overhengende meningen er at det er de unge som er håpet, det er de som kan bidra politisk og når det gjelder å stille som politiske kandidater. Og ønsket om flere politiske representanter med vietnamesisk bakgrunn omfavnes bredt blant respondentene, fordi da kan vietnamesernes interesser, liksom innvandrernes generelt få en stemme i beslutningsorganene.

Kapittel 6: Konklusjon

I dette kapitlet skal jeg sammenfatte hovedpunktene i denne oppgaven, som sier oss at vietnamesernes politiske situasjon i Norge på en del punkter sammenfaller med andre innvandrergupper fra ikke-vestlige land, men på andre punkter skiller seg fra disse. Deres lave deltakelse i valg og politikk kan forklares ut i fra mange forhold. Jeg har forsøkt å gi et bilde av årsakssammenhengene gjennom tidligere forskning og min egen undersøkelse. Dessverre ble svarprosenten fra spørreskjemaundersøkelsen litt for lav, i tillegg til at noen egenskaper i utvalget ble overrepresentert mens andre var underrepresentert. Dette har til en viss grad påvirket resultatene. Noen steder var det umulig å utlede noen sammenheng på grunn av underrepresentasjon av en gruppe, mens man i noen konklusjoner bør ta høyde for eventuelle overrepresentasjoner ved visse grupper/egenskaper. Men til gjengjeld mener jeg at de kvalitative intervjuene har vært vellykkede, i den grad at de har vært svært opplysende og utfyllende i forhold til spørreskjemaundersøkelsen. De funnene som har blitt gjort kan sammenfattes slik:

For det første spiller høy alder positivt inn når vietnamesere skal stemme, fordi resultater fra stortingsvalgene forteller at det er de godt voksne mellom 26 og 59 år som stemmer i størst grad, mens de unge mellom 18 og 25 år stemmer i mindre grad. Men når det kommer til politisk deltakelse generelt eller politiske verv, har de større muligheter til å delta på grunn av sine større ressurskapasitet som gode kunnskaper i det norske språket, samfunnet og mindre kulturbarrierer. De unge som enten er født eller oppvokst her opparbeider seg en mer naturlig måte å tilegne seg "det norske" på, samtidig som deres etniske kultur kan ivaretas gjennom relasjon til familien, venner og bekjente med samme etnisk bakgrunn. Unge vietnamesere vil også ha større muligheter til å engasjere seg aktivt i politikken når vi ser på den høye andelen som tar høyere utdanning. Dersom vi legger til grunn at høyere utdanning er døren til en mer skjerpet politisk deltakelse, som er i tråd med Martinussens (1973) antakelse, vil vi etter hvert få flere med vietnamesisk bakgrunn inn i politikken. Funn fra min undersøkelse bekreftet imidlertid ikke disse mønstrene. Først og fremst fordi det var altfor få i alderen 18-25 år, 46-59 år og over 60 år med i utvalget, i tillegg var høytutdannede overrepresentert.

For det andre har kjønn noe å si for valgdeltakelsen. Kvinnene tenderer å stemme mer enn mennene. Ved stortingsvalget i 2005 var forskjellen på 8 prosentpoeng. Mine funn var imidlertid ikke helt i overensstemmelse med denne tendensen, og det kan skyldes en underrepresentasjon av menn i undersøkelsen.

Botid har for det tredje også noenlunde positiv innvirkning på valgdeltakelsen. Ved stortingsvalget i 2005 hadde de med botid mellom 20 og 29 år 6 prosentpoeng høyere deltakelse enn de med botid mellom 10 og 19 år. Dette bekreftes av mine funn, her deltok velgere med botid over 20 år i større grad enn de med botid under 20 år.

For det fjerde kan inntekt spille en positiv rolle for valgdeltakelsen, noe mine funn i noen grad reflekterer. Imidlertid er det uvisst om sysselsetting er viktig for valgoppslutningen blant vietnamesere. Dette fordi vietnamesere har en økende yrkesdeltakelse, endog høyere enn eksempelvis pakistaneres, men likevel klarer de ikke å måle seg med pakistanerne når det kommer til valgdeltakelse og politiske representanter. Bildet spikrer også i andre retninger. Innvandrere fra Iran og Tyrkia har for eksempel lavere yrkesdeltakelse enn vietnameserne, endog like lav eller litt lavere valgdeltakelse enn vietnamesere ved lokalvalg, men noe høyere enn ved stortingsvalg. På tross av dette har de for eksempel høyere organisasjonsdeltakelse og flere i den politiske eliten enn vietnameserne.

Men i tillegg til disse faktorene, er det også andre årsaker til vietnamesernes lave deltakelse i politikk. Disse årsakene har jeg i utgangspunktet formet som hypoteser, men det viste seg at de fleste hypotesene stemte med virkeligheten dersom vi baserer oss på funn fra min undersøkelse. I hypotesene antok jeg at den lave deltakelsen kunne forklares ut i fra lite norskkunnskaper og lite interesse i norsk politikk hos første generasjon, det å være fornøyd, og at inntekt ikke påvirker deltakelsen nevneverdig. Men det viste seg at høy inntekt også indikerer høy valgdeltakelse.

Utover dette har de kvalitative intervjuene også avdekket flere viktige forhold som kan forklare vietnamesernes lave deltakelsesmønstre. Her var den historiske og kulturelle påvirkningen blant den godt voksne eller første generasjonen stor, men også takknemlighet overfor den norske staten viktig i kraft av deres status som flyktninger. I tillegg er barrierer som dårlig norskkompetanse,

liten politisk innsikt og mangel på ett vietnamesisk fellesskap hindringer for deres engasjement.

Gitt organisasjonsdeltakelse som den viktigste og avgjørende faktor for forholdet mellom undersøkelsens tre variabler; valgdeltakelse, organisasjonsdeltakelse og politisk representasjon, fant jeg at effektene av variablene ikke har vært til stede blant vietnameserne. Dette har sammenheng med lav og lite institusjonalisert organiseringsgrad og fravær av politisk innhold blant eksisterende vietnamesiske foreninger. Dette har i neste omgang ikke bare bidratt til et manglende vietnamesisk kollektiv men også den nødvendige politiske mobiliseringen. Med andre ord har jeg tro på at hvis det opprettes flere organisasjoner som har en norsk politisk agenda eller som jobber målrettet for å mobilisere vietnamesere til økt politisk engasjement, og dersom flere deltar i disse organisasjonene, vil vi etter hvert få en økt politisk bevisstgjøring og muligens en positiv endring rundt dette området for vietnamesere. Om man vil lykkes med dette kreves det som sagt også en større innsats fra statens side. Ved å inkludere flere innvandrersorganisasjoner i den politiske prosessen, ikke bare ved ord men også gjennom handlinger, for eksempel etablere flere fellestråd, dialogforum eller høringsorganer på lokalt nivå, vil i større grad motivere innvandrerne til politisk engasjement. I følge den siste rapporten om innvandrersorganisasjoner i Norge (Predelli 2006:65) har ikke staten gjort dette i tilstrekkelig grad, selv om man i stortingsmelding 49 foreskriver de frivillige organisasjonene som ”*viktige demokratiske aktører som kanalisierer politiske og kulturelle impulser fra befolkningen inn til beslutningstakere og offentlige myndigheter*” (ibid.:63). Men selv om det skulle bli flere innvandrersorganisasjoner, er forsker Predelli tvilende til om dette vil medføre økt politisk deltakelse og innflytelse. I Sverige har en sett at store innvandrersforeninger ikke nødvendigvis fører til større politisk innflytelse for innvandrerne, dette mye på grunn av den svenske støtteordningen som prioriterer kulturelle aktiviteter fremfor politiske og dermed forhindrer politisk mobilisering (ibid.:65). I Norge vil mye derfor avhenge av om staten er villig til å gjøre de nødvendige endringer som bidrar til at innvandrersforeningers deltakelse i politikk ikke kun blir mer konsistent og effektivt, men også mer attraktivt (ibid.:65).

Men selv om innvandrersforeningene er en viktig formidler mellom staten og innvandrerne, ligger en del av ansvaret for å mobilisere grasrota også hos de politiske partiene. Disse må jobbe aktivt for å få flere inn i politikken. For eksempel bør informasjons- og verveaktiviteter være en

kontinuerlig prosess gjennom hele året og ikke kun som et ledd i valgkampanjen.

Basert på mine funn fra spørreundersøkelsen er det ikke tilstrekkelig grunnlag for å hevde at vietnamesere er en politisk fremmedgjort gruppe. Imidlertid utgjør språkbarrieren, lite interesse i norsk politikk og følelsen av å være fornøyd med livet, viktige hindre eller forklaringsfaktorer på vietnamesernes lave politiske aktivitet. På den andre siden, politisk isolert er kanskje en bedre måte å beskrive vietnamesernes situasjon på, dersom en legger til grunn deres lave politiske deltakelse og fraværet av en politisk elite.

Litteratur

Aftenposten.no 6.5.2003, 2.11.2006

Almond, Gabriel A. og Verba, Sidney (1965): *The civic culture. Political attitudes and democracy in five nations*. Boston og Toronto: Little, Brown and Company.

Bjørklund, Tor og Johannes Berg (2005): "Innvandrere i lokalpolitikken – En suksesshistorie?" I Jo Saglie og Tor Bjørklund (red.), *Lokalvalg og lokalt folkestyre*. Oslo: Gyldendal Akademisk: 178-194.

Bjørklund, Tor og Karl-Erik Kval (2001): *Innvandrere og lokalvalget 1999*. Oslo: Institutt for samfunnsforskning.

Daugstad, Gunnlaug (2005): *Innvandrerbefolkningen er mangfoldig*. Samfunnspeilet 4/2005. Oslo: Statistisk Sentral Byrå.

Fennema, Meindert og Tillie, Jean (2001): "Civic Community, Political Participation and Political Trust of Ethnic Groups" i *Connections* 24 (1): 26-41. INSNA

Fædrelandsvennen 6.9.2006

Jacobsen, Dag Ingvar (2000): *Hvordan gjennomføre undersøkelser? Innføring i samfunnsvitenskapelig metode*. Kristiansand: Høyskoleforlaget.

Johannessen, Asbjørn og Tufte, Per Arne (2002): *Introduksjon til samfunnsvitenskapelig metode*. Oslo: Abstrakt forlag.

Gauperaa, Marianne Longum (2006): *Finnes det en "vietnamesisk væremåte"?* Artikkel. Kulturstudier. UiO.

Grønmo, Sigmund (1996): "Forholdet mellom kvalitative og kvantitative tilnæringer i samfunnsforskningen" i Harriet Holter og Ragnvald Kalleberg (red.), *Kvalitative metoder i samfunnsforskning*.

Klatstølen, Nelly, og Lysø, Arvid Olav (2004): *Lav valgdeltakelse blant innvandrerne*. Kommunestyre- og fylkestingsvalget 2003. Valgundersøkelse. Oslo: Statistisk Sentral Byrå.

Lie, Benedicte (2004): *Fakta om ti innvandrergupper i Norge*. Rapport 2004/14. Oslo: Statistisk Sentral Byrå.

Martinussen, Willy (1973): *Fjerndemokratiet. Sosial ulikhet, politiske ressurser og politisk medvirkning i Norge*. Skriftserien Valg i Norge. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag.

Martinussen, Willy (2003): *Folkestyre? Politisk medborgerskap i Norge over den siste generasjonen*. Rapportserien 59. Oslo: Makt- og demokratiutredningen 1998-2003 I samarbeid med Unipub.

Melve, Jørgen (2003): "Innvandrerorganisasjoner i Norge" i Flemming Mikkelsen (red.), *Innvandrerorganisationer i Norden*. København: Nordisk Ministerråd.

Mordal, Tove L. (2000): *Som man spør får man svar: Arbeid med survey-opplegg*. Oslo: Universitetsforlaget.

Olsen, Bjørn og Høydahl, Unn (2005): *Sysselsetting blant innvandrere (registerbasert)*. Oslo: Statistisk Sentral Byrå.

Predelli, Line Nyhagen 2003: *Uformelle veier til makt: om minoritetskvinners politiske innflytelse*. Rapportserien 60. Oslo: Makt- og demokratiutredningen 1998-2003 i samarbeid med Unipub.

Predelli, Line Nyhagen (2006): *Innvandrerorganisasjoner i Norge. Utforming, aktiviteter og*

politisk deltakelse. NIBR-rapport 14. Oslo: NIBR

Purdam, Kingsley, Ed Fieldhouse, Virinder Kalra og Andrew Russell (2001): *Voter engagement among black and minority ethnic communities*. Research report July 2002. UK: The Electoral Commission.

Rasch, Bjørn Erik og Midgaard, Knut (2004): *Demokrati: vilkår og virkninger*. Bergen: Fagbokforlaget.

Rogstad, Jon (2004): *Diskriminering som erfaring*. Søkelys på arbeidsmarkedet 2/2004 s. 265-274. Oslo: Institutt for samfunnsforskning.

Rudiger, Anja og Spencer, Sarah (2003): *Social Integration of Migrants and Ethnic Minorities. Policies to combat discrimination*. The economic and social aspects of Migration. Conference jointly organised by The European Commission and the OECD, Brussels 21-22 January 2003.

Ringdal, Kristen (2001): *Enhet og mangfold: samfunnsvitenskapelig forskning og kvantitativ metode*. Bergen: Fagbokforlaget.

Rylland, Lars Tore (2006): *Ikke-vestlige innvandreres bosettingsmønster i Oslo*. 2/2006. Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste.

Siim, Birte (2004): "Feministiske bidrag til politisk teori" i Lars Bo Caspersen og Jørn Loftanger (red.), *Klassisk og moderne politisk teori*. Hans Reitzels Forlag.

Smith, Gunnar (2007): *Kartlegging av innvandrerforeninger*. Rapport 2007. Innvandrernes Landsorganisasjon.

Togeby, Lise (2000): "De etniske minoriteters politiske deltagelse" i *Social Forskning*, desember-nummer.

Universitas 1.3.2006

Vg.no 27.3.2006

Østerud, Øyvind, Fredrik Engelstad og Per Selle (2004): *Makten og demokratiet. En sluttbok fra Makt- og Demokratiutredningen*. Oslo: Gyldendal Akademisk.

Aalandslid, Vebjørn, og Tronstad, Kristian Rose (2005): *Norske kommunestyrer – Er ikke-vestlige innvandrere underrepresentert?*, Oslo: Statistisk Sentral Byrå.

Aalandslid, Vebjørn (2006): *Valgdeltakelsen blant norske statsborger med ikke-vestlig bakgrunn ved Stortingsvalget 2005*. Rapport 2006/23. Oslo: Statistisk Sentral Byrå.

Aardal, Bernt (2002): *Valgdeltakelse og lokaldemokrati*. Oslo: Kommuneforlaget.

Vedlegg 1: Informasjonsskriv

Undersøkelse om politisk deltakelse blant vietnamesere i Norge

Vedlagt følger et ark med en del spørsmål som jeg håper at du kan ta deg tid til å svare på. Det tar mellom 5 til 10 minutter.

Denne undersøkelsen har som formål å finne mer ut om den politiske deltakelsen blant vietnamesere bosatt i Norge, og gjennomføres i forbindelse med en masteroppgave i offentlig administrasjon. Hovedansvarlig for undersøkelsen er student ved Høgskolen i Agder i Kristiansand.

Deltakelsen er frivillig. Men din deltakelse er viktig, for den vil bidra til at en får mer kunnskaper om vietnamesernes politiske situasjon i Norge. Åpenhet og forståelse er blant viktige sider ved et velfungerende og effektivt samfunn, og din deltakelse vil nettopp bidra til dette. Den vil forhåpentligvis også gagne den vietnamesiske befolkningen i Norge på sikt.

Alle opplysninger vil bli oppbevart og behandlet konfidensielt, det vil si at det ikke vil bli offentliggjort verken navn eller adresser, og at dine svar vil ikke kunne spores tilbake til ditt navn. Ditt navn har blitt plukket ut tilfeldig fra telefonkatalogen på internett.

Denne undersøkelsen har begrenset tid, og det er viktig at skjemaet sendes i retur senest torsdag 12. oktober 2006. Vedlagt er det også en konvolutt med ferdigfylt adresse og frimerke som du kan bruke ved retur.

Hvis det er noe du lurer på i forbindelse med undersøkelsen, kan du ta kontakt med hovedansvarlig på tlf.nr 984 13 967 (mobil).

Takk for at du deltar i undersøkelsen.

Med vennlig hilsen

Phuong Nguyen
Hovedansvarlig

Vedlegg 2: Spørreskjema

1. KUNNSKAP OM POLITIKK OG SAMFUNNSLIV GENERELT

1. Følger du med på det som skjer i politikk og samfunnsliv i Norge?

- 1. Regelmessig
- 2. Av og til
- 3. Sjeldent eller aldri

2. Hvordan får du informasjon om politikk og samfunnsliv i Norge? (Det er mulig å krysse av flere enn en)

- 1. Avis
- 2. TV
- 3. Radio
- 4. Internett
- 5. Bekjente
- 6. Annet.....

3. På hvilket språk får du informasjonen?

- 1. Vietnamesisk
- 2. Norsk
- 3. Engelsk
- 4. Annet.....

4. Hva er grunnen til at du holder deg orientert på dette språket?

- 1. Fordi jeg ikke kan så godt norsk
- 2. Fordi jeg ikke kan vietnamesisk så godt
- 3. Fordi jeg foretrekker dette språket, selv om jeg er god i de andre språkene også
- 4. Annet.....

5. Er du mer opptatt av det som foregår i Vietnam enn det som foregår i Norge?

- 1. Ja, for det meste
- 2. Noen ganger
- 3. Nei

2. MEDLEMSKAP

6. Er du eller har du vært medlem i noen organisasjon de

siste 12 måneder?

(Her kan du krysse av flere enn en)

- 1. Nei
- 2. Ja, religiøs
- 3. Ja, politisk
- 4. Ja, kulturell / idrettsrelatert
- 5. Ja, yrkesinteresseorganisasjon
- 6. Annet.....

7. Hvor ofte deltar / deltok du i organisasjonenes aktiviteter?

- 1. En gang i uken
- 2. Flere ganger i uken
- 3. Annen hver uke
- 4. Månedlig
- 5. Årlig
- 6. Sjeldnere
- 7. Jeg deltar ikke i organisasjonens aktiviteter

3. POLITISKE AKTIVITETER

8. Deltar du, eller har du deltatt i andre politiske aktiviteter de siste 12 måneder, i så fall hvilke?

- 1. Nei
- 2. Medlem i frivillige / interesseorganisasjoner (ikke hobby)
- 3. Medlem i et politisk parti
- 4. Deltatt i demonstrasjoner, aksjoner, eller i streiker
- 5. Deltatt i underskriftskampanjer
- 6. Deltatt i offentlige debatter
- 7. Diskutert politikk i familien, med venner, kolleger, naboer osv.
- 8. Annet.....

9. Hvor ofte deltar du i disse aktivitetene?

- 1. En gang i uken
- 2. Flere ganger i uken

- 3. Annen hver uke
- 4. Månedlig
- 5. Årlig
- 6. Sjeldnere

10. Vil du si at den egentlige makten her i landet ligger utenfor Storting og regjering?

- 1. Delvis
- 2. Ja
- 3. Nei
- 4. Vet ikke

4. VALG OG STEMMEGIVNING

11. Pleier du å stemme ved valg?

- 1. Ja, ved alle eller nesten alle valg
- 2. Av og til
- 3. Nei

Hvis du er blant de som ikke stemte ved valget i 2005,

12. Hva er årsaken til at du ikke stemte? (Det er mulig å krysse av flere enn en)

- 1. Jeg er fornøyd med tingenes tilstand
- 2. Jeg fant ingen passende parti
- 3. Jeg hadde ikke nok kunnskaper om partiene / Partiene så like ut for meg
- 4. Jeg kunne ikke godt nok norsk / Jeg forsto ikke alt som ble sagt
- 5. Jeg er ikke interessert i politikk
- 6. Politikk er noe de velutdannede driver med
- 7. Jeg føler ikke at valget angår meg / jeg bryr meg ikke
- 8. Min stemme vil ikke kunne avgjøre noen ting / det nytter ikke å stemme

9. Jeg har ikke tillit til partiene

10. Jeg var ikke vant til å stemme i Vietnam

11. Jeg hadde ikke tid / mulighet

12. Jeg hadde ikke fått innvilget norsk statsborgerskap

13. Andre grunner.....

5. GENERELLE INNSTILLINGER

13. Hvis du er blant dem som ikke stemte ved forrige valg, ville du ha stemt om det var kandidater med vietnamesisk bakgrunn ved valget i 2005 eller ved neste valg?

- 1. Ja
- 2. Kanskje
- 3. Nei
- 4. Vet ikke

14. Synes du at vietnamesere bosatt i Norge burde delta mer i politikk?

- 1. Ja
- 2. Nei
- 3. Vet ikke

15. Det er et faktum at per i dag sitter det ingen representanter med vietnamesisk bakgrunn i politiske organer i Norge.

16. Hva synes du om dette?

- 1. Det burde vært noen representanter fra Vietnam
- 2. Det er trist
- 3. Jeg bryr meg ikke

17. Hva kan gjøres for å forbedre den politiske deltakelsen blant vietnamesere?

.....
.....
.....
.....
.....

18. Hva med neste generasjon, tror du denne vil bli mer politisk aktiv enn sin forrige generasjon?

- 1. Ja
- 2. Nei
- 3. Vet ikke

19. Tror du at det vil ha noen betydning for vietnamesere om neste generasjon blir mer politisk aktiv?

- 1. Ja
- 2. Nei
- 3. Vet ikke

6. PERSONALIA

20. Kjønn

- 1. Kvinne
- 2. Mann

21. Alder

- 1. 18-25 år
- 2. 26-35 år
- 3. 36-45 år
- 4. 46-60 år
- 5. Over 60 år

22. Hvor er du født?

- 1. I Vietnam
- 2. I Norge
- 3. I et annet land.....

23. Hvor lenge har du bodd i Norge?

- 1. Til og med 6 år
- 2. 7-10 år
- 3. 11-20 år
- 4. Over 20 år

24. Kryss av for det området du er bosatt i nå.

- 1. Oslo
- 2. Akershus
- 3. Drammen
- 4. Østfold
- 5. Bergen
- 6. Trondheim
- 7. Stavanger
- 8. Kristiansand

25. Hvilke type arbeid har du?

1. Helse, omsorg

2. Undervisning, kultur, religiøst arbeid, idrett

3. Industri, bygg/anlegg, håndverk, manuelt arbeid

4. Administrasjon, kontor, jus, lovverk

5. Handel, kundeservice, restaurant, reiseliv

6. Selvstendig næringsdrivende

7. Hjemmeværende

8. Arbeidsledig

9. Student

10. Annet.....

26. Hva er din årlige bruttoinntekt?

- 1. Til og med 250 000 kr
- 2. 251 000 - 350 000 kr
- 3. 351 000 - 450 000 kr
- 4. 451 000 - 550 000 kr
- 5. Over 550 000 kr

27. Eierforhold til boligen

- 1. Leier
- 2. Eier

7. UTDANNING

28. Hvilken utdanning har du?

- 1. Ingen skolegang
- 2. Barneskole
- 3. Ungdomsskole
- 4. Videregående skole
- 5. Høyskole / universitet
- 6. Annet.....

29. Hvor er utdanningen din tatt?

- 1. I Vietnam
- 2. I Norge
- 3. I Vietnam og Norge
- 4. I andre land.....

Vedlegg 3: Intervjuguide

Intervju om politisk deltakelse blant vietnamesere i Norge

1. Hva er din stilling, hva jobber du med?
2. Hva slags kontakt har du med vietnamesere i Norge?
3. Hva er din oppfatning av vietnamesernes politiske engasjement i Norge?
(For eksempel det å delta i valg, representere i politiske organer som kommunestyre / bystyre, delta i organisasjoner...)

4. Valgdeltakelsen ved de siste lokalvalgene har vært rundt 30 %, halvparten så lav som landsgjennomsnittet, og lavere enn gjennomsnittet for ikke-vestlige innvandrere i alt.

I dag sitter det ingen representanter i kommunestyre eller bystyre med vietnamesisk bakgrunn i Norge, og dette er bemerkelsesverdig siden vietnamesere er blant de innvandrergupper som har bodd lengst i landet, de første kom hit for 30 år siden. Pakistanerne kom til Norge nesten samtidig med vietnameserne og har nå mange representanter, det samme har også folk fra andre land som Iran og Somalia til tross for kortere botid.

- Hvorfor tror du det politiske engasjementet er så lav blant vietnamesere i Norge?

5. Noen oppgir i spørreskjemaundersøkelsen jeg har gjennomført at de er fornøyde med tilværelsen som årsak til at de ikke stemmer, og dette kan jo også tolkes som årsaken til den lave politiske deltakelsen generelt. Tror du dette er en høy tendens blant vietnamesere i Norge?
6. Tror du årsaker som lav utdanning, følelsen av at bare de velutdannede skal drive med politikk, at ens egen stemme ikke vil avgjøre noen ting, eller at politikk ikke er en del av ens liv, er fremtredende hos vietnamesere i Norge?
7. Fra studier ser man at vietnamesere klarer seg veldig bra i mange samfunnsområder. Det er en økende arbeidsdeltakelse og inntekten ligger høyere enn mange andre ikke-vestlige innvandrergupper, likevel er valgdeltakelsen og andre politiske deltakelser lav. Hvorfor tror du det er slik?
8. Fra spørreundersøkelsen jeg har gjennomført oppgir de fleste at de ikke deltar i noen andre organisasjoner utover de religiøse og yrkesmessige, hva tror du det skyldes at vietnamesere er så lite organisert?
9. Er det politiske engasjementet annerledes blant den yngre og den eldre generasjonen blant vietnamesere i Norge? Og hvorfor / hvorfor ikke?
10. Er det andre måter vietnamesere i Norge deltar politisk på?

11. Hva er dine fremtidsutsikter for vietnameserne i Norge når det gjelder det politiske engasjement, tror du at den yngre / neste generasjon vil ha større politisk engasjement enn sin eldre generasjon?